

HIND

ON THE

25 AUG 2003

卷之六

— 10 —

卷之三

Geographies

2000-01-01

Digitized by

—
—

1960-1961

1000-10000 m.s.

卷之二十一

卷之三

PUB. OVID. NASONIS

De Tristibus Lib. I.

ELEGIA I.

Alloquitur Librum ut Romam vadat, & quid
ei faciendum sit admonet.

PArve (nec invideo) sine me liber ibis in urbem,
Hei mihi * quod domino non licet ire tuo !

Vade, sed incultus, quem decet exulis esse ;

Infelix habitum temporis hujus habe.

Nec te purpureo velent vaccinia succo ;

Non est conveniens luctibus ille color :

Nec titulus minio, nec * cedro charta notetur ;

Candida nec nigrâ cornua fronte geras.

Nec fragili gemine poliantur pumice frontes,

Hirsutus * passis ut videare comis.

Felices ornent bac instrumenta libellos ;

Fortunæ memorem te decet esse meæ.

Neve liturarum pudeat ; qui viderit illas,

De lacrymis factas sentiet esse meis.

Vade liber, verbisq; meis loca grata saluta ;

Contingam certè quo licet illa pede,

Si quis, ut in populo nostrî non immemor illo,

Si quis quicquid agam forte requiret erit :

Vivere me * dices, saluum tamen esse negabis :

Id quoque quod vivam munus habere Dei.

Atq; ita tu tacitus querenti plura ; Legendum :

Ne * que non opus est forte loquare cave.

Protinus admonitus repetet mea criminâ lector,

Et per agar populi publicus ore reus.

Tu cave defendas, quamvis mordere dictis :

Causa patrocinio non bona major erit.

Invenies aliquem, qui me suspireret ademptum,

Carmina nec siccis perlegat ista genis.

Et tacitus secum, ne quis malus audiat, optet ;

Sit mea, lenito Cæsare, pena levis.

Ex Tomo

Romam.

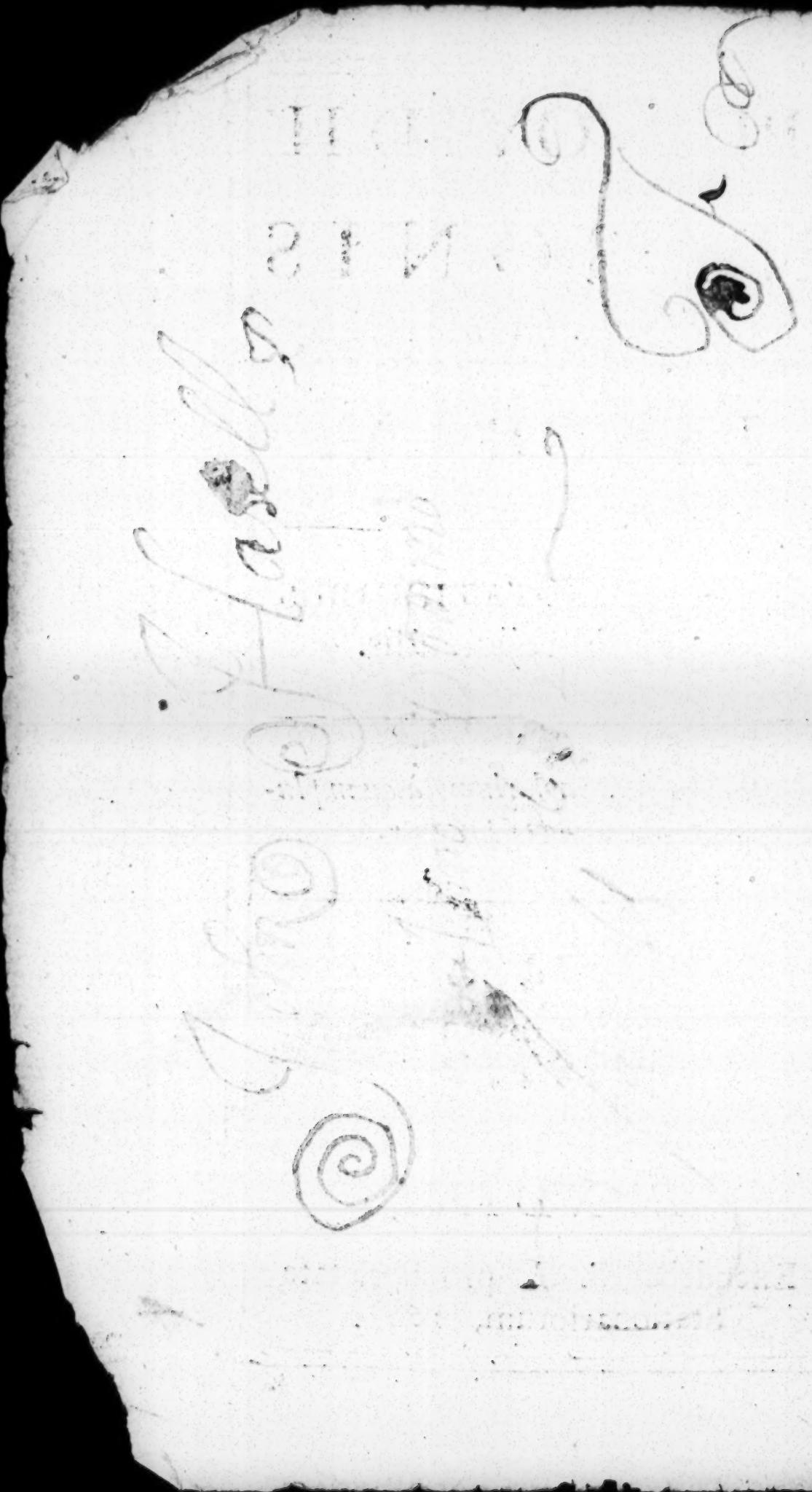
* Quo.

* Cedrino
oleo char-
tas contra
cariem
illinebant.

* Sparfis.

* Dicas.

* Quod
opus non.

PUB. OVID. NASONIS

De Tristibus Lib. I.

ELEGIA I.

Alloquitur Librum ut Romam vadat, & quid
ei faciendum sit admonet.

PArve (nec invideo) sine me liber ibis in urbem,

Hei mihi * quod domino non licet ire tuo !

Vade, sed incultus, qualem decet exulis esse ;

Infelix habitum temporis hujus habe.

Nec te purpureo velent vaccinia succo ;

Non est conveniens luctibus ille color :

Nec titulus minio, nec * cedro charta notetur ;

Candida nec nigrâ cornua fronte geras.

Nec fragili gemine poliantur pumice frontes,

Hirsutus * passis ut videare comis.

Felices ornent haec instrumenta libellos ;

Fortunæ memorem te decet esse meæ.

Néve liturarum pudeat ; qui viderit illas,

De lacrymis factas sentiet esse meis.

Vade liber, verbisq; meis loca grata saluta ;

Contingam certè quo licet illa pede,

Si quis, ut in populo nostri non immemor illi,

Si quis quicquid agam forte requiret erit :

Vivere me * dices, salutum tamen esse negabis :

Id quoque quod vivam munus habere Dei.

Atq; ita tu tacitus querenti plura ; Legendum :

Ne * que non opus est forte loquare cave.

Protinus admonitus repetet mea crimina lector,

Et per agar populi publicus ore reus.

Tu cave defendas, quamvis mordere diuis :

Causa patrocinio non bona maior erit.

Invenies aliquem, qui me suspireret ademptum,

Carmina nec siccis perlegat ista genis.

Et tacitus secum, ne quis malus audiat, optet ;

Sit mea, lenito Cæsare, pena levius.

Ex Tomo

Romam.

* Quo.

* Cedrino
oleo char-
tas contra
cariem
illinebant.

* Sparfis.

* Dicas.

* Quod
opus non.

TRISTIUM

Nos quoq; quisquis erit, ne sit miser ipse precamur

Placatos miseris qui volet esse Deos :

Quaq; volet rata sint ; ablatāq; principis ira,
Sedibus in patriis det mihi posse mori.

Ut per agas mandata liber , culpabere forsan ;
Ingeniīq; minor laude ferare mei.

Judicis
officium.

Judicis officium est, ut res, ita tempora rerum
Quærere : quæsito tempore tutus eris.

Alacritas
ad poema-
ta.

Carmina proveniunt animo deducta sereno
Nubila sunt subitis tempora nostra malis.

Carmina secessum scribentis & otia quærunt :
Me mare, me venti, me sera jaët at hyems.

Carminibus metus omnis abest : ego perditus ensem
Hæsurum jugulo jam puto, jámq; meo.

Hæc quoq; qua facio, judex mirabitur aquus ;
Scriptāq; cum venia qualiacunq; leget.

Da mihi Mæniden, & tot circumspice casus ;
Ingenium tantis excidet omne malis.

Deniq; securus famæ liber ire memento,
Nec tibi sit lecto displicuisse pudor.

Non ita se nobis præbet fortuna secundam,
Ut tibi sit ratio laudis habenda tue.

Donec eram sospes, tituli tangebar amore,
Quærendiq; mihi naminis ardor erat.

Carmina nunc simulo, studiūmq; quod obfuit odi :
Sit satis ingenio sic fuga parta meo.

I tamen ; & pro me tu, cui licet, aspice Romam :
Dii facerent * posses non meus esse liber.

Nec te, quod venias magnam peregrinus in urbem,
Ignotum populo posse venire puta.

Ut titulo careas, ipso nocere colore ;
Diffimulare velis te * licet esse meum.

Clam tamen intrato, nè te mea carmina ledant :
Non sunt ut quondam plena favoris erant.

Si quis erit, qui te quod sis meus, esse legendum
Non putet è gremio rejiciatq; suo :

Inspice dic titulum ; non sum præceptor amaric.
Quas meruit pœnas, jam dedit illud opus.

Forsitan expectes an in alta palatia missum
Scandere te jubeam, Cæsareamq; domum.

Liori A-
morum
obfuerunt
Ovidio.

* Liquet.

Ignoscant.

LIBER I. 31.

Igenescant augusta mihi loca, diiq; locorum;

Venit in hoc illa fulmen ab arce caput.

Esse quidem memini mitissima sedibus illis

Numina, sed timeo qui nocuere deos.

Terretur minimo pennae stridore columba

Unguis, accipiter, saucia facta tuis.

Nec procul a stabulis audet discedere, si quæ

Excussa est avidi dentibus agna lupi.

Vitaret cœlum Phaëton, si viveret ; & quos

Optraret stulte, tangere nollet equos.

Me quoque, quæ sensi, fateor Fœvis arma timere :

Me reor infesto cum tonat, igne peti.

Quicunq; Argolicâ de classe Capharea fugit,

Semper ab Euboïcis vela retorquet aquis :

Et mea cymba semel vastâ percussa procellâ,

Illum quo læsa est, horret adire locum.

Ergo cave liber, & timida circumspice mente :

Et satis à mediâ sit tibi plebe legi.

Dum petit infirmis nimium sublimia pennis

Icarus, Icaris nomina fecit aquis.

Difficile est tamen hic remis utaris an aurâ,

Dicere : consilium résq; locisq; dabunt.

Si poteris vacuo tradi, si cuncta videbis

Mitia, si vires fregerit ira suas :

Si quis erit qui te dubitantem & adire timentem

Tradat, & antea tamen pauca loquatur, adi,

Luce bonâ, dominôq; tuo felicior ipso,

Pervenias illuc & mala nostra leves.

Namq; ea vel nemo, vel qui mihi vulnera fecit,

Solus Achilleo tollere more potest.

Tantum nè noceas, dum vis prodesse, videto :

(Nam spes est animi nostra timore minor.)

Quæq; quiescebat, ne mota reseriat ira,

Et pœna tu sis altera causa cave.

Cum tamen in nostrum fueris penetrare receptus,

Conrigerisq; tuam scrinia parva domum ;

Aspicies illic positos ex ordine fratres,

Quos studium cunctos evigilavit idem :

Cetera turbâ palam titulos ostendit apertos,

Et sunt drectâ nomina fronte gerit :

Icari ex-
emplum.

Occasio-
nes in
dandis
literis
quærenda.

Sunt enim
& ingenio-
rum liberi-

TRISTIUM

Nos quoq; quisquis erit, ne sit miser ipse precamur
Placatos miseris qui volet esse Deos :

Quaq; volet rata sint ; ablataq; principis ira,
Sedibus in patriis det mihi posse mori.

Ut peragas mandata liber, culpabere forsan ;
Ingeniiq; minor laude ferare mei.

Judicis officium est, ut res, ita tempora rerum
Quærere : quæsito tempore tutus eris.

Alacritas ad poemata.
Carmina proveniunt animo deducta serena :
Nubila sunt subitis tempora nostra malis.

Carmina secessum scribentis & otia quærunt :
Me mare, me venti, me sera jaëtat hyems.

Carminibus metus omnis abest : ego perditusensem
Hæsurum jugulo jam puto, jámq; meo.

Hæc quoq; quæ facio, judex mirabitur æquus ;
Scriptaq; cum venia qualiacunq; leget.

Da mihi Mæniden, & tot circumspice casus ;
Ingenium tantis excidet omne malis.

Deniq; securus famæ liber ire memento,
Nec tibi sit lecto displicuisse pudor.

Non ita se nobis præbet fortuna secundam,
Ut tibi sit ratio laudis habenda tue.

Donec eram sospes, tituli tangebar amore,
Quærendiq; mihi naminis ardor erat.

Carmina nunc simulo, studiūmq; quod obfuit odi :
Sit satis ingenio sic fuga parta meo.

I tamen ; & pro me tu, cui licet, aspice Romam :
Dii facerent * posses non meus esse liber.

Nec te, quod venias magnam peregrinus in urbem,
Ignotum populo posse venire puta.

Ut titulo careas, ipso nocte colore ;
Diffimulare velis te * licet esse meum.

Clam tamen intrato, nè te mea carmina lœdant :
Non sunt ut quondam plena favoris erant.

Si quis erit, qui te quod sis meus, esse legendum
Non putet è gremio rejiciatq; suo :

Liori A-
morum
obfuerunt
Ovidio.
Inspice dic titulum ; non sum præceptor amoris :
Quas meruit pœnas, jam dedit illud opus.

Forsitan expectes an in alta palatia missum
Scandere te jubeam, Cæsareamq; domum.

Ignoscant

LIBER I.

Ignoscant augusta mihi loca, diiq; locorum;
 Venit in hoc illâ fulmen ab arce caput.
 Esse quidem memini mitissima sedibus illis
     Numina, sed timeo qui nocuere deos.
 Terretur minimo penna stridore columba
     Unguis, accipiter, saucia facta tuis.
 Nec procul à stabulis audet discedere, si quæ
     Excussa est avidi dentibus agna lupi.
 Vitaret cœlum Phaëton, si viveret; & quos
     Optaret stulte, tangere nollet equos.
 Me quoque, quæ sensi, fateor Jovis arma timere:
     Me reor infesto cum tonat, igne peti.
 Quicunq; Argolicâ de classe Capharea fugit,
     Semper ab Euboïcis vela retorquet aquis:
 Et mea cymba semel vastâ percussa procellâ,
     Illum quo læsa est, horret adire locum.
 Ergo cave liber, & timidâ circumspice mente:
     Et satis à mediâ sit tibi plebe legi.
 Dum petit infirmis nimium sublimia pennis
     Icarus, Icaris nomina fecit aquis.
 Difficile est tamen hîc remis utaris an aurâ,
     Dicere: consilium résq; locisq; dabunt.
 Si poteris vacuo tradi, si cuncta videbis
     Mitia, si vires fregerit ira suas:
 Si quis erit qui te dubitantem & adire timentem
     Tradat, & antè tamen paucâ loquatur, adi,
 Luce bonâ, dominôq; tuo felicior ipso,
     Pervenias illuc & mala nostra leves.
 Namq; ea vel nemo, vel qui mihi vulnera fecit,
     Solus Achilleo tollere more potest.
 Tantum nè noceas, dum vis prodeesse, videto:
     (Nam spes est animi nostra timore minor.)
 Quæq; quiescebat, ne mota reseriat ira,
     Et pœna tu sis altera causa cave.
 Cum tamen in nostrum fueris penetrale receptus,
     Contigerisq; tuam scrinia parva domum;
 Aspicies illuc positos ex ordine fratres,
     Quos studium cunctos evigilavit idem:
 Cetera turba palam titulos ostendit apertos,
     Et sua detectâ nomina fronte gerit:

Icari exemplum.

Occasio-
nes in
dandis
literis
quærenda.

Sunt enim
& ingenio-
rum liberi-

TRISTIUM

Libri
Amoris.

Tres procul obscurâ latitantes parte videbis;
Hi quoq; quod nemo nescit, amare docent:
Hos tu vel fugias; vel, si satis oris habebis,
Oedipodas facito, Telegonôsq; voces:
Dèq; tribus moneo, si qua est tibi cura parentis,
Nè quenquam, quamvis ipse docebit, ames.
Sunt quoq; mutat& ter quinq; volumina forme;
Nuper ab exequiis carmina raptam meis:
His mando dicas, inter mutata referri
Fortuna vultum corpora posse mea.
Namq; ea dissimilis subito est effecta priori,
Flendâq; nunc, aliquo tempore lata fuit.
Plura quidem mandare tibi, si queris, habebam,
Sed vereor tardæ causa fuisse moræ.
Et si quæ subeunt tecum liber omnia ferres,
Sarcina laturo magna futurus eras.
Longa via est, propora; nobis habitabitur orbis
128 Ultimus, à terrâ terra remota mea.

ELEGIA II.

Supplicatio ad deos, ut ab imminentî naufrago eum incolumem servent.

Dili maris & cœli (quid enim nisi vota supersunt)
Solvere quassat& parcite membra ratis.
Neve precor magni subscribite Cœsaris iræ,
Sæpè premente deo fert deus alter opem.
Mulciber in Trojam, pro Troja stabat Apollo;
Æqua Venus Teucris, Pallas iniqua fuit.
Oderat Æneam propior Saturnia Turno:
Ille tamen Veneris numine tutus erat.
Sæpè ferox cautum petiit Neptunus Ulyssem;
Eripuit patruo sæpe Minerva suo.
Et nobis aliquod (quamvis distamus ab illis)
Quis vetat, irato, numen adesse, Deo?
Verba miser frustra non proficientia perdo:
Ipsa graves spargunt ora loquentis aqua
Terribilisq; Notus jaet at mea verba profusa
Ad quos mittuntur, non sinit ire deos.
Ergo iidem venti, nè causâ lœdar in uia,
Velâq; nescio quò votâq; nostra ferunt.

LIBERT.

Me miserum! quanti mortales voluntur aquarum! Hypo
 Jam jam tacturos sidera futura putes. le. I
 Quanta deducto subsidunt aquore vallis. Scything
 Jam jam tacturos tartara nigra putes. ann. X
 Quocunq; aspicio, nibil est nisi pontus & aëris. * Æther.
 Fluctibus hic tumidus, nubibus ille minax.
 Inter utrumq; fremunt immanni murmure venti;
 Nescit, cui domino pareat, unda maris. ann. II
 Nam modò purpureo vires caput Eurus ab Ortu; ann. III
 Nunc Zephyrus sero vespere missus adest. J
 Nunc gelidus sicca Boreas baccharas ab Ardo; ann. IV
 Nunc Notus adversa prelia fronte gerit. J
 Rector in incerto est; nec quid fugiatve, perat ve
 Invenit; ambiguus ars stupet ipsa matis. ann. V
 Scilicet occidimus; nec spera est illa salutis; J
 Dumq; loquor, vultus obruiat unda meos. IP
 Opprimet hanc animam fluctus; frustraq; peremit.
 Ore necaturas accipiemas aquas.
 At pia nil aliud quādū me dulet exule conjux; Conjux
 Hoc unum nostri scitq; gemitq; mali. Nasonis.
 Nescit in immenso jactari corpora ponto; ann. VI
 Nescit agi ventis, nescit adesse necem.
 O bene, quod non sum mecum condescendere passus; ann. VII
 Nè mihi mors misero bis patienda foret!
 At nunc, ut peream, quoniam caret illa periclo, ann. VIII
 Dimidiā certè parte superstes ero.
 Hei mihi! quādū celeri micuerunt nubila flamma!
 Quantus ab æthereo personat axe fragor!
 Nec levius laterum tabula feriuntur ab undis,
 - Quādū grave balistæ moenia pulsat onus.
 Qui venit hic fluctus, fluctus supereminet omnes. Decuma-
 Posterior nono est, undecimq; prior. num flu-
ctum in-
telligit.
 Non lethum timeo; genus est miserabile lethi:
 Demite naufragium, mors mihi munus erit.
 Est aliquid, fatiq; suo ferrōq; cadentem
 In solidā moriens ponere corpus humo;
 Et mandare suis aliqua, & sperare sepulcrum, Mare
 Et non aquoreis piscibus esse cibum. multis pro
 Fingit me dignum tali nece: non ego solus sepulchro.
 His uelut; Immeritos cur mea pena trahit?

TRISTIUM

Libri
Amoris.

Metamor-
phoses
Ovidii.

Tres procul obscurâ latitantes parte videbis;
Hi quoq; quod nemo nescit, amare docent:
Hos tu vel fugias; vel, si satis oris habebis,
Oedipodas facito, Telegonôsq; voces:
Dêq; tribus moneo, si qua est tibi cura parentis,
Nè quenquam, quamvis ipse docebit, ames.
Sunt quoq; mutat& ter quinq; volumina forme;
Nuper ab exequiis carmina raptâ meis:
His mando dicas, inter mutata referri
Fortunæ vultum corpora posse me&.
Namq; ea dissimilis subito est effeta priori,
Flendâq; nunc, aliquo tempore leta fuit.
Plura quidem mandare tibi, si queris, habebam,
Sed vereor tardæ causa fuisse moræ.
Et si quæ subeunt tecum liber omnia ferres,
Sarcina laturo magna futurus eras.
Longa via est, propera; nobis habitabitur orbis
128 Ultimus, à terrâ terra remota meâ.

ELEGIA II.

Supplicatio ad deos, ut ab imminentî naufragio eum incolumem servent.

Dili maris & cœli (quid enim nisi vota supersunt)
Solvete quassat& parcite membra ratis.
Neve precor magni subscribite Cæsarî iræ,
Sæpè premente deo fert deus alter opem.
Mulciber in Trojam, pro Troja stabat Apollo;
Æqua Venus Teucris, Pallas iniqua fuit.
Oderat Æneam propior Saturnia Turno:
Ille tamen Veneris numine tutus erat.
Sæpe ferox cautum petiit Neptunus Ulyssem;
Eripuit patruo sæpe Minerva suo.
Et nobis aliquod (quamvis distamus ab illis).
Quis vetat, irato, numen adesse, Deo?
Verba miser frustrâ non proficientia perdo:
Ipsa graves spargunt ora loquentis aquæ
Terribilisq; Notus jaet at mea verba precē:
Ad quos mittuntur, non finit ire deos.
Ergo iidem venti, nè causâ ledar in undâ,
Velâq; nescio quò votâq; nostra ferunt.

LIBER I.

Me miserum ! quanti montes volvuntur aquarum ! Hypo
 Jam jam tacturos sidera summa putas. le. N.
 Quantæ deducto subsidunt aquore valles ! Scythia
 Jam jam tacturos tartara nigra putas.
 Quocunq; aspicio, nihil est nisi pontus & * aëris ; * Ether.
 Fluētibus hic tumidus, nubibus ille minax.
 Inter utrumq; fremunt immani murmure venti ;
 Nescit, cui domino pareat, unda mari.
 Nam modo purpureo vires capit Eurus ab Ortu ; 260 J
 Nunc Zephyrus sero vespere missus adest :
 Nunc gelidus sicca Boreas bacchatur ab Arcto ; 261 J
 Nunc Notus adversâ prælia fronte gerit :
 Reñtor in incerto est ; nec quid fugiatve, petatve
 Invenit : ambiguis ars stupet ipsa malis.
 Scilicet occidimus ; nec spes est illa salutis ; 262 J
 Dùmq; loquor, vultus obruet unda meos.
 Opprimet hanc animam fluētus ; frustraque petentia
 Ore necaturas accipiemus aquas.
 At pia nil aliud quād me dælet exule conjux ; Conjux
 Hoc unum nostri scitq; gemitq; mali. Nasoñis.
 Nescit in immenso jactari corpora ponto ;
 Nescit agi ventis, nescit adesse necem.
 O bene, quod non sum mecum concendere passus ;
 Nè mihi mors misero bis patienda foret !
 At nunc, ut peream, quoniam caret illa periclo,
 Dimidiâ certe parte superstes ero.
 Hei mihi ! quād celeri micuerunt nubila flammâ !
 Quantus ab æthereo personat axe fragor !
 Nec levius laterum tabulae feriuntur ab undis,
 Quād grave balistæ mœnia pulsat onus.
 Qui venit hic fluētus, fluētus supereminet omnes : Decuma-
 Posterior nono est, undecimq; prior.
 Non lethum timeo ; genus est miserabile lethi : num flu-
 Demite naufragium, mors mihi munus erit. Etum in-
 Est aliquid, fatiq; suo ferrōq; cadentem
 In solidâ moriens ponere corpus humo ;
 Et mandare suis aliqua, & sperare sepulcrum, Mare
 Et non æquoreis piscibus esse cibum. multis pro
 Fingit me dignum tali nece : non ego solus
 His veber ; Immeritos cur mea pœna trahit ? sepulchro.

TRISTIUM

Pro superi, viridetq; Dii, quibus aequor a cura!
Utraq; jam vestras fistite turba minas:
Quamq; dedit vitam mitissima Cæsar's ira,
Hanc finite infelix in loca jussa feram.
Si, quoniam merui pœnam, me perdere vultis.
Culpa mea est, ipso judice, morte minor.
Mittere me Stygias si jam voluisset ad undas
Cæsar, in hoc vestra non eguisset ope.
Est Illi nostri non invidiosa crux
Copia: quodq; dedit, cum volet, ipse feret.
Vos modò, quos certè nullo, puto, crimine laxi;
Contenti nostris jam precor esse malis.
Nec tamen, ut cuncti miserum servare velitis,
Quod periiit, salvum jam caput esse potest.
Ut mare subsidat, ventisq; ferentibus utar,
Ut mibi parcatis, non minus exul ero.
Non ego divitias avidus sine fine parandi,

Naso A-
thenis cru-
ditus.
Alexan-
drinas
Delicias
Quintilia-
nus vocat.
Supplicii
pars pere-
grinari.

Latum mutandis mercibus aequor aro:
Nec peto, quos quondam petii studiosus Athenas,
Oppida non Asia, non mihi visa prius:
Non ut Alexandri claram delatus in urbem,
Delicias videam, Nile jocose, tuas.
Quod facile est, opto ventos (quis credere posset?)
Sarmatis est tellus, quam mea vela petunt.
Obligor ut tangam lœvi fera littora questu,
Quodq; sit à patriâ jam fuga tarda queror.
Nescio quo videam positos ut in orbe Tomitas,
Exilii facio per mea vota viam.
Si me diligitis, rants compescite fluctus,
Pronaq; sint nostræ numina vestra rati.
Seu magis odistis, jussæ me advertite terræ;
Supplicii pars est in regione mori,
Forte (quid hic facio?) rapidi mea corpora venti
Ausonios fines cur mea vela vident?
Noluit hoc Cæsar; quid, quem fugat ille, teneris?
Aspiciat vultus Pontica terra meis.
Et jubet, & merui; nec quæ damnare illa
Crimina, defendi fasve piuumve puto.
Si tamen acta Deos nunquam mortalia fallunt
A culpa facinus scitis abesse mea.

LIBER I.

Immo ita si scitis, si me meus abstulit error;
Stultaque mens nobis, non scelerata fuit:
Quid licet e minimis, domui si favimus illi;
Si satis Augusti publica iussa mihi.
Hoc duce si duxi felicia secula, pro quo
Cæsare thura, piis Cæsaribusque dedi.
Si fuit hic animus nobis, ita parcite divi;
Sin minis, alta cadens obruat unda caput:
Fallor? an incipiens gravidae evanescere nubes?
Vicitaque mutati frangitur ira maris?
Non casu vas, sed sub conditione vocati;
Fallere quos non est, hanc mihi fertis opem. 110

Error is
qualis
suerit,
nondum
liqueat in-
ter grani-
matios.

ELEGIA III.

Ut ex urbe Româ discesserit: nec non con-
jugis & suorum lacrymas memorat.

Cum subit illius tristissima noctis imago,
Quæ mihi supremum tempus in urbe fuit.
Cum repeto noctem, quæ tot mihi chara reliqui,
Labitur ex oculis runc quoque gutta meis.
Jam propè lux aderat, qua me discedere Cæsar
Finibus extremæ jussæ at Ausoniæ.
Nec mens, nec spatiæ, fuerat satis apta parandi;
Torpuerant longâ pectora nostra moræ:
Non mihi servorum, comites nec cura legendi,
Non aptæ profugo vestis, opisue fuit.
Non aliter stupui, quām qui Jovis ignibus ictus
Vivit; & est vita nescius ipse suæ:
Ut tamen hanc animi nubem dolor ipse removit,
Et tandem sensus convalluere mei:
Alloquor extrellum mæstos abiturus amicos,
Qui modo de multis unus & alter erant.
Uxor amans flentem flens acris ipsa tenebat,
Imbre per indignas usque cadente genas.
Nata procul Libycis aberat diversa sub oris:
Nec poterat fati certior esse mei.
Quocunque aspiceres, luctus gemitusque sonabant;
Formaque non taciti funeris intus erat.
Fæmina, virque meo, pueri quoque funere moerent:
Inque domo lacrymas angulus omnis haber.

Dies indi-
cti exilii.

TRISTIUM

Pro superis, viridetisq; Dii, quibus aequor a cura!

Utraq; jam vestras fistite turba minas:

Quamq; dedit vitam mitissima Cæsar is ira,

Hanc finite infelix in loca jussa feram.

Si, quoniam merui pœnam, me perdere vultis.

Culpa mea est, ipso judice, morte minor.

Mittere me Stygias si jam voluisset ad undas

Cæsar, in hoc vestram non eguisset ope.

Est Illi nostri non invidiosa cruoris

Copia: quodq; dedit, cum volet, ipse feret.

Vos modò, quos certè nullo, puto, criminis laeti;

Contenti nostris jam precor esse malis.

Nec tamen, ut cuncti miserum servare velitis,

Quod periit, salvum jam caput esse potest.

Ut mare subsidat, ventisq; ferentibus utar,

Ut mibi parcatis, non minus exul ero.

Non ego divitias avidus sine fine parandi,

Latum mutandis mercibus aequor aro:

Naso A-
thenis eru-
ditus.

Nec peto, quos quondam petii studiosus Athenas,

Oppida non Asia, non mihi visa prius:

Alexan-
drinas

Non ut Alexandri claram delatus in urbem,

Delicias videam, Nile jocose, tuas.

Quod facile est, opto ventos (quis credere posset?)

Sarmatis est tellus, quam mea vela petunt.

Obligor ut tangam levi fera littora questu,

Quodq; sit à patriâ jam fuga tarda queror.

Nescio quo videam positos ut in orbe Tomitas,

Exilii facio per mea vota viam.

Si me diligitis, tantos compescite fluetus,

Pronaq; sint nostræ numina vestra rati.

Seu magis odistis, jisse me advertite terræ,

Supplicii pars est in regione mori,

Forte (quid hic facio?) rapidi mea corpora venti

Ausonios fines cur mea vela vident?

Noluit hoc Cæsar; quid, quem fugat ille, teneris?

Aspiciat vultus Pontica terra mens.

Et jubet, & merui; nec quæ damnaverit ille

Crimina, defendi fasve piumve puto.

Si tamen adta Deos nunquam mortalia fallim,

A culpa facinus scitis abesse mea.

LIBER I.

Immo ita si scitis, si me meus abstulit error ;
Stultaque mens nobis, non scelerata fuit :
Quid licet e minimis, domui si favimus illi ;
Si satis Augusti publica iussa mihi.
Hoc duce si duxi felicia secula, pro quo
Cæsare thura, piis Cæsaribusque dedi.
Si fuit hic animus nobis, ita parcite divi ;
Sin minx, alta cadens obruat unda caput :
Fallor? an incipiens gravidae evanescere nubes ?
Vicitaque mutati frangitur ira maris ?
Non casu vas, sed sub conditione vocati ;
Fallere quos non est, hanc mihi fertis opem: 110

Error is
qualis
fuerit,
nondum
liquet in-
ter grani-
maticos.

ELEGIA III.

Ut ex urbe Româ discesserit : nec non con-
jugis & suorum lacrymas memorat.

Cum subit illius tristissima noctis imago,
Quæ mihi supremum tempus in urbe fuit.
Cum repeto noctem, quæ tot mihi chara reliqui,
Labitur ex oculis runc quoque gutta meis.

Jam propè lux aderat, qua me discedere Cæsar
Finibus extremæ jusserat Ausoniæ.
Nec mens, nec spatiæ, fuerat satis apta parandi ;
Torpuerant longâ pectora nostra moræ :

Dies indi-
cti exilii.

Non mihi servorum, comites nec cura legendi,
Non aptæ profugo vestis, opisive fuit.

Non aliter stupui, quam qui Jovis ignibus ictus
Vivit ; & est vita nescius ipse suæ :

Ut tamen hanc animi nubem dolor ipse removit,
Et tandem sensus convoluere mei :

Alloquor extremum mœstos abiturus amicos,
Qui modò de multis unus & alter erant.

Vxor amans flentem flens acris ipsa tenebat,
Imbre per indignas usque cadente genas.

Nata procul Libycis aberat diversa sub oris :
Nec poterat fati certior esse mei.

Quocunque aspiceres, luctus gemitusque sonabant ;
Formaque non taciti funeris intus erat.

Fœmina, virque meo, pueri quoque funere marent :
Inque domo lacrymas angulus omnis habet.

Si

TRISTIUM

**Intempe-
sta nox.
Capitolio
conjuncta
fuit domus
Nasonis.**

* Deplo-
ratus.

Scythia.

*Si licet exemplis in parvo grandibus uti,
Hæc facies Trojæ cù:n caperetur erat.
Jámq; quiescebant voces hominumq; canimq;
Lunamq; nocturnos alta regebat equos.
Hanc ego suspiciens & adhuc Capitolia cernens,
Quæ nostro frustra juncta fuere lari,
Numina vicinis habitantia sedibus, inquam,
Jámq; oculis nunquam templa videnda meis.
Diriq; relinquendi, quos urbs habet alta Quirini,
Este salutati tempus in omne mihi.
Et quamquam sero clypeum post vulnera sumo,
Attamen hanc odiis exonerare fugam;
Cœlestiq; viro, quis me deceperit error,
Dicite; proculpâ ne scelus esse putet:
Ut quæ sentitis pœnæ quoq; sentiat auctor;
Placato possim non miser esse Deo.
Hac prece adoravi superos ego; pluribus uxori,
Singulu medios impediente sonos.
Illa etiam ante Lares sparsis prostrata capillis,
Contigit extructos ore tremente focos.
Multaq; in adversos effudit verba penates,
Pro* deplorato non valitura viro.
Jámq; moræ spatium nox præcipitata negabat;
Versaq; ab axe suo Parrhasis Arctos erat.
Quid facerem? blando patriæ retinebar amore,
Ultima sed jussæ nox erat illa fugæ.
Ah quoties aliquo dixi properante, Quid urges?
Vel quo festinas ire, vel unde vide!
Ah quoties certam me sum mentitus habere
Horam, propositæ quæ feret apta via!
Ter limen tetigi, ter sum revocatus, & ipse
Indulgens animo pès mihi tardus erat.
Sæpe vale dicto, rursus sum multa locutus,
Et quasi discedens oscula summa dedi;
Sæpe eadem mandata dedi; méq; ipse fecelli,
Respiciens oculis pignora chara meis. (inquam,
Deniq; quid propero? Scythia est quòmittimur,
Roma relinquenda, utraq; justa mora est.
Uxor in æternum vivo mihi viva negatur,
Et domus & fidæ dulcia membra domus:
Quosq;*

L I B E R . I .

Quosq; ego dilexi fraterno more sodales;

O mihi Theseā pectora juncta fide!

Dum licet amplectar; nunquam fortasse licebit

Amplius; in lucro est quæ datur hora mihi.

Nec mora; sermonis verba imperfecta relinquō,

Amplectens animo proxima quæq; meo.

Dum loquor & flemus, cœlo nitidissimus alto,

Stella gravis nobis Lucifer ortus erat. (quam:

Dividor haud aliter, quam si mea membra relin-

Et pars abrumpi corpore visa suo est.

Sic doluit * Priamus tunc, cum in contraria * ver-

* Metius.

Ultores habuit prodigionis * equus. (sus * Versos.

Tunc vero exoritur clamor, gemitusq; meorum,

* Equos.

Et feriunt moestæ pectora nuda manus.

Tunc vero conjux humeris abeuntis inherens

Miscuit hæc lacrymis tristia dicta meis,

Non potes avelli; simul hinc simul ibimas ambo;

Te sequar, & conjux exulis exul ero:

Et mihi facta via est, & me capit ultima tellus;

Accedam profugæ sarcina parva rati.

Te jubet à patriâ discedere Cœsar is ira;

Iterata

Me pietas: pietas hæc mihi Cœsar erit.

pietas.

Talia tentabat, sic & tentaverat antè,

Elatus

Vixq; dedit, vietas utilitate manus.

Naso.

Egredior, sive illud erat sine funere ferri,

Squalidus, immensis hirta per ora comis.

Illa dolore amens tenebris narratur obortis

Semianimis mediâ procubuisse domo,

Utq; resurrexit, fœdatis pulvere turpi

Crinibus, & gelida membra levavit humo.

Se modo desertos modo deplorasse penates;

Nomen & erepti saepe vocasse viri:

Nec gemuisse minus, quam si natæve, meumve

Vidisset struetos corpus habere rogos:

Et voluisse mori, moriendo ponere sensus;

Respectusq; tamen non periisse mei.

Vivat, & absentem (quoniam sic fata tulerunt)

Vivat, & auxilio sublevet usq; suo.

Tingi ut oceano custos Erymanthidos Ursæ,

Æquoreâsq; suo sidere turbat aquas:

Nos

Metus au-
daces tan-
dem facit.

*Nos tamen Ionum non nostrā findimus aquor
Sponte : sed audaces cogimur esse metu.
Me miserum ! quantis nigrescunt aquora ventis,
Erutāq; ex imis fervet arena fretis !
Monte nos inferior, pror & puppiq; recurvæ
Insilit, & piētos verberat unda deos.
Pinea texta sonant, pulsi stridore rudentes,
Aggerit & nostris ipsa carina malis.
Navita confessus gelidum pallore timorem,
Jam sequitur vietus, non regit arte ratem.
Utq; parūn validus non proficientia rector
Cervicis rigidæ fræna remittit equo :
Sic non quò voluit, sed quò rapit impetus undæ,
Aurigam video vela dedisse rati.
Quòd nisi mutatus emiserit Æolus auras,
In loca jam nobis non adeunda ferar.
Nam procul Illyricis lœvæ de parte relictis
Interdicta mihi cernitur Italia.
Nasoni I-
talia inter-
dicta.*

*Definat in vetitas, quæ, contendere terras,
Et mecum magno pareat unda Deo.
Dum loquor, & cupio pariter, timeōq; repelliri,
Increpuit quantis viribus unda lacus !
Parcite cœrulei vos saltem numina ponti,
Infestumq; mihi sit satis esse Jovem.
Vos animam sœvæ fessam subducite morti ;
130 Si modò, qui perit, non periisse potest.*

ELEGIA IV.

Ad Amicum, qui etiam in adversis fidus
permanerat.

*O Mihi post nullos unquam memorande sodales,
Et cui præcipue sors mea visa sua est !
Attonitum qui me (memini) charissime primus
Ausus & alloquio sustinuisse tuo :
Qui mihi consilium vivendi mite dedisti,
Cùm foret in misero pectore mortis amor.
Scis bene cui dicam, positis pro nomine signis :
Officium nec te fallit, amice, tuum.
Hæc mihi semper erunt imis infixæ medullis,
Perpetuāsq; animi debitor hujus ero.*

Spiritus

Spiritus hic vacuus prius extenuandus in auras
 Ibit, & in tepido deseret ossa rogo,
 Quam subeant animo meritorum oblivia nostro,
 Et longa pietas excidat ista die.

Dii tibi sint faciles, & opis nullius egentem
 Fortunam praestent, dissimilémq; meæ.
 Si tamen hæc navis vento ferretur amico,
 Ignoraretur forsitan ista fides.

Thesæ Perithous non tam sensisset amicum,
 Si non infernas vivus adisset aquas.
 Ut foret exemplum veri Phœbus amoris,
 Fecerunt furiæ, tristis Oresta, tuæ.
 Si non Eryalus Rutulos cecidisset in hostes,
 Hyrtacidae Nisi gloria nulla foret.

Scilicet ut fulvum spectatur in ignibus aurum :
 Tempore sic duro est inspicienda fides.
 Dum juvat, & vuln' ridet fortuna sereno,
 Indelibatas cuncta sequuntur opes :
 At simul intonuit, fugiunt ; nec noscitur ulli,
 Agminibus comitum qui modò cinctus erat.
 Atq; hæc exemplis quondam collecta priorum,
 Nunc mihi sunt propriis cognita vera malis.
 Vix duo træsue mihi de tot supereftis amici :
 Cætera fortunæ, non mea turba fuit.

Quò magis, o pauci, rebus succurrите læsis ;
 Et date naufragio littora tuta meo :
 Néve metu falso nimium trepidate timentes,
 Hac offendatur nè pietate Deus.

Sæpe fidem adversis etiam laudavit in armis,
 Inq; suis amat hanc Cæsar, in hoste probat.
 Causa mea est melior : qui non contraria fovi
 Arma ; sed hanc merui simplicitate fugam.
 Invigiles igitur nostris pro casibus oro,
 Diminui si qua numinis ira potest.

Scire meos casus si quis desiderat omnes,
 Plus, quam quæd fieri res sinit, ille petit.
 Tot mala sum passus, quot in æthere sidera lucent,
 Parvæq; quot siccus corpora pulvis habet.
 Multæq; credibili tulimus majora ; ratamq;
 Quamvis acciderint, non habitura fidem.

Amico-
ram fides
rebus
adversis
elucet.

Fortuna
amicos
conciliat.

Suo peri-
culo disce-
re.

Fides in
hoste
etiam
laudanda.

Virgiliana
imitatio.

TRISTIUM

Pars etiam quedam mecum moriatur, oportet:
 Meq; velim possit dissimulante tegi.
 Si vox infragilis, pectus mibi firmius ære,
 Plurāq; cum linguis pluribus ora forent:
 Non tamen idcirco complecterer omnia verbis,
 Materiâ vires exuperante meas.
 Produce Neritio docti mala nostra poëtæ
 Scribite; Neritio nam mala plura tuli.
Ulyssis &
Nasonis
collatio.
 Ille brevi spatio multis erravit in undis
 Inter Dulichias Iliacásq; domos:
 Nos freta sideribus totis distantia mensos
 Sors tulit in Geticos Sarmaticósq; sinus.
 Ille habuit fidámq; manum, sociósq; fideles:
 Me profugam comites deseruere mei.
 Ille suam latus patriam, victórq; petebat:
 A patriâ fugio victus & exul ego.
 Nec mihi Dulichium domus est, Ithacéve, Saméve,
 Pœna quibus non est grandiss abesse locis:
 Sed quæ de septem totum circumspicit orbem
 Montibus, imperii Roma Deumq; locus.
 Illi corpus erat durum patiensq; laborum;
 Invalidæ vires ingeniumq; mihi.
 Ille erat assiduè sævis agitatus in armis:
 Assuetus studiis mollibus ipse fui.
 Me Deus oppressit, nullo mala nostra levante;
 Bellatrix illi diva ferebat opem.
 Cùmq; minor Jove sit tumidis qui regnat in undis;
 Illum Neptuni, me Jovis ira premit.
Ulyssis pe-
ricula fa-
bulosa. Adde quod illius pars maxima facta laborum;
 Ponitur in nostris fabula nulla malis.
 Deniq; quæsitos tetigit tandem ille penates:
 Quaq; diu petiit contigit arva tamen:
 At mihi perpetuò patriâ tellure carendum est,
 Ni fuerit læsi mollior ira Dei.

ELEGIA V.

Ad Uxorem, cuius Fidem & Amorem prædicat.

Nec tantum Clario Lyde dilecta poëtæ,
 Nec tantum Coe Battis amata sua est:
 Pectoribus

Pectoribus quantum tu nostris uxor inhæres.
 Digna minus misero, non meliore viro.
 Te mea supposita veluti trabe fulta ruina est :
 Si quid adhuc ego sum, muneris omne tui est :
 Tu facis ut spolium non sim, nec nuder ab illis,
 Naufragii tabulas qui petiere mei.
 Utq; rapax stimulante fame cupidusq; crux
 In custoditum captat ovile lupus ;
 Aut ut edax vultur corpus circumspicit ecquod
 Sub nulla positum cernere possit humo :
 Sic mea nescio quis malè fidus rebus acerbis
 In bona venturus si patrere fuit ;
 Hunc tua per fortis virtus summovit amicos,
 Nulla quibus reddi gratia digna potest.
 Ergo quād misero, tam vero teste probaris :
 Hic aliquod pondus si modo testis habet.
 Nec probitate tua prior est aut Hectoris uxor,
 Aut comes extincto Laodamia viro.
 Tu si Mœonium uatem sortita fuisses,
 Penelopes esset fama secunda tua :
 Sive tibi hoc debes, nullo pia facta magistro,
 Cūmq; nova mores sunt tibi luce dati :
 Fœmina seu princeps omnes tibi culta per annos,
 Te docet exemplum conjugis esse bona ;
 Assimilémq; sui longa assuetudine fecit :
 Grandia si parvis assimulare licet. (vires !
 Hei mihi, non magnas quod habent mea carmina
 Nostri aq; sunt meritis ora minorq; tuis !
 Si quid & in nobis vivi fuit antē vigoris,
 Extinctum longis excidit omne malis :
 Prima locum sanctas heroidas inter haberet ;
 Prima bonis animi conspicere tuis !
 Quantumcunq; tamen præconia nostra valebunt,
 Carminibus vives tempus in omne meis. 36.

Ingenium
calamitati-
bus obnu-
bilatur.

ELEGIA VI.

Ad amicos, qui ejus imaginem auro in-
sculptam habebant.

Si quis habes nostris similes in imagine vultus,
 Deme meis hederas, Bacchica sarta, comis :
 Ista

TRISTIUM

Ingenii
monu-
menta
effigies
veræ sunt
hominum.

Metamor.
injectæ
igni.

Summa
manus ab-
est Meta-
mor.
In nonnul-
lis non
contemni
satis est.

|| Eram.

Ista decent latos felicia signa poëtas ;
Temporibus non est apta corona meis.
Hæc tibi dissimula, sentis tamen omnia dici,
In digito qui me fersq; refersq; tuo.
Effigiemq; meam fulvo complexus in auro,
Chara relegati, quæ potes, ora vides ;
Quæ quoties spectas, subeat tibi dicere forsan,
Quam procul à nobis Naso sodalis abest !
Grata tua est pietas ; sed carmina major imago
Sunt mea : quæ mando qualiacunq; legas ;
Carmina mutatas hominum dicentia formas,
Infelix domini quod fuga rupit opus.
Hæc ego discedens sicut bona multa meorum,
Ipse meā posui mæstus in igne manu.
Utq; cremasse suum fertur sub stipite natum
Thestias, & melior matre fuisse soror :
Sic ego non meritos, mecum peritura, libellos
Imposui rapidis viscera nostra rogis.
Vel quod eram Musas, ut crimina nostra perosus,
Vel quod adhuc crescens, & rude carmen erat.
Quæ quoniam non sunt penitus sublata, sed extant,
Pluribus exemplis scripta fuisse reor ;
Nunc precor ut vivant, & non ignava legentem
Otia delectent, admoneantq; mei.
Non tamen illa legi poterunt patienter ab ullo,
Nesciat his summam si quis abesse manum.
Ablatum mediis opus est incudibus illud :
Defuit & scriptis ultima lima meis :
Et veniam pro laude peto ; laudatus abundè,
Non fastiditus si tibi lector ero.
His quoq; sex versus in primâ fronte libelli
Si præponendos esse putabis, habe.
Orba parente suo quicunq; volumina tangis,
His saltem vestrâ detur in urbe locus.
Quoq; magis faveas, non hæc sunt edita ab illo ;
Sed quasi de domini funere raptæ sui.
Quicquid in his igitur vitii rude carmen habebit,
Emendaturus si licuisset || erat.

ELEGIA VII.

In amicum, qui illi pollicitam fidem fregerat.

In caput alta suum labentur ab æquore retro
Flumina; converfis Sôlq; recurret equis:

Terra feret stellas, Cœlum findetur aratro:

Unda dabit flamas; & dabit ignis aquas:

Omnia naturæ præpostera legibus ibunt:

Pârsq; suum mundi nulla tenebit iter:

Omnia jam fiunt, fieri quæ posse negabam:

Et nihil est, de quo non sit habenda fides.

Hec ego vaticinor, quia sum deceptus ab illo,

Laturum misero quem mihi rebar opem.

Tantane te, fallax, cepere oblivia mystri?

Afflictumq; fuit tantus adire timer?

Ut neq; respires, nec solarêre jacentem,

Dare? nec exequias prosequerêre meas?

Illud amicitiae sanctum & venerabile nomen

Re tibi pro vili sub pedibûsq; jacet.

Quid fuit ingenti prostratum mole sodalem

Visere? & alloquii parte levare tui?

Inq; meo si non lacrymas dimittere casu,

Pauca tamen filio verba dolore loqui?

Idq; quod ignoti faciunt, * valedicere saltem?

Et vocem populi, publicaq; ora sequi?

Deniq; lugubres vultus nunquamq; videndos,

Cernere supremo, dum licuitq; die?

Dicendumq; semel toto, non amplius ævi

Accipere, & parili reddere voce, Vale?

At fecere alii, nulli mibi fædere juncti,

Et lacrymas animi signa dedere sui.

Quid, nisi * convictu causisq; valentibus essem,

Temporis & longi junctus amore tibi?

Quid nisi tot lusus & tot mea seria noxes?

Tot nossem lusus seriâq; ipsa tua?

Quid si duntaxat Romæ mihi cognitus es,

Ascitus toties in genus onne jaci?

Cunctane in æquoreos abierunt irrita ventos?

Cunctane Lethæis mersa feruntur aquis?

Non egite genitum placidâ reor urbe Quirini,

Urbe mea quæ jam non adeundi pede est:

Amicitiae
sanctum
nomen.

* Vel di-
cere.

* Gon-
junctus.

Ventos
verba au-
ferre.

TRISTIUM

Ingenii
monu-
menta
effigies
veræ sunt
hominum.

Metamor.
injectæ
igni.

Summa
manus ab-
est Meta-
mor.
In nonnul-
lis non
contemni
satis est.

¶ Eram.

Ista decent lætos felicia signa poëtas ;
Temporibus non est apta corona meis.
Hæc tibi dissimula, sentis tamen omnia dici,
In digito qui me fersq; refersq; tuo.
Effigiemq; meam fulvo complexus in auro,
Chara relegati, quæ potes, ora vides ;
Quæ quoties speetas, subeat tibi dicere forsan,
Quam procul à nobis Naso sodalis abest !
Grata tua est pietas ; sed carmina major imago
Sunt mea : quæ mando qualiacunq; legas ;
Carmina mutatas hominum dicentia formas,
Infelix domini quod fuga rupit opus.
Hæc ego discedens sicut bona multa meorum,
Ipse meā posui mæstus in igne manu.
Utq; cremasse suum fertur sub stipite natum
Thestias, & melior matre fuisse soror :
Sic ego non meritos, mecum peritura, libellos
Imposui rapidis viscera nostra rogis.
Vel quod eram Musas, ut crimina nostra perosus,
Vel quod adhuc crescens, & rude carmen erat.
Quæ quoniam non sunt penitus sublata, sed extant,
Pluribus exemplis scripta fuisse reor ;
Nunc precor ut vivant, & non ignava legentem
Otia delecent, admoneantq; mei.
Non tamen illa legi poterunt patienter ab ullo,
Nesciat his summam si quis abesse manum.
Ablatum mediis opus est incudibus illud :
Defuit & scriptis ultima lima meis :
Et veniam pro laude peto ; laudatus abundè,
Non fastiditus si tibi lector ero.
His quoq; sex versus in primâ fronte libelli
Si præponendos esse putabis, habe.
Orba parente suo quicunq; volumina tangis,
His saltem vestrâ detur in urbe locus.
Quoq; magis faveas, non hæc sunt edita ab illo ;
Sed quasi de domini funere raptâ sui.
Quicquid in his igitur vitii rude carmen habebit,
¶ Eram. 40 Emendaturus si licuisset || erat.

ELEGIA VII.

In amicum, qui illi pollicitam fidem fregerat.

TN caput alta suum labentur ab aquore retro
Flumina; conversis Sölq; recurret equis:

Terra feret stellas, Cælum findetur aratro:

Unda dabit flamas; & dabit ignis aquas:

Omnia naturæ præpostera legibus ibunt:

Parsq; suum mundi nulla tenebit iter:

Omnia jam fiunt, fieri que posse negabam:

Et nihil est, de quo non sit habenda fides.

Hec ego vaticinor, quia sum deceptus ab illo,

Laturum misero quem mihi rebar opem.

Tantane te, fallax, cepere oblivia mystri?

Afflictumq; fuit tantus adire timer?

Ut neq; respires, nec solarēre jacentem,

Dare? nec exequias prosequerēre meas?

Illud amicitiae sanctum & venerabile nomen

Re tibi pro vili sub pedibusq; jacet.

Quid fuit ingenti prostratum mole sodalem

Visere? & alloquii parte levare tui?

Inq; meo si non lacrymas dimittere casu,

Pauca tamen filio verba dolore loqui?

Idq; quod ignoti faciunt, * valedicere saltem?

Et vocem populi, publicaq; ora sequi?

Deniq; lugubres vultus nunquamq; videndos,

Cernere supremo, dum licuitq; die?

Dicendumq; semel toto, non amplius evo

Accipere, & parili reddere voce, Vale?

At fecere alii, nullo mihi fædere juncti,

Et lacrymas animi signa dedere sui.

Quid, nisi * convictu causisq; valentibus essem,

Temporis & longi iunctus amore tibi?

Quid nisi tot lusus & tot mea seria noſſes?

Tot nossem lusus seriāq; ipsa tua?

Quid si duntaxat Romæ mihi cognitus essem,

Ascitus toties in genus omne jeci?

Cunctane in aquores abierunt irrita ventos?

Cunctane Lethæis mersa feruntur aquis?

Non egit genitum placidâ rex urbe Quirini,

Urbe mea qua jam non adeundi pede est:

Amicitiae
sanctum
nomen.

* Vel di-
cere.

* Con-
junctus.

Ventos
verba au-
ferre.

Silex intra præcordia.
 Sed scopulos Ponti, quos hæc habet ora sinistri;
 Inq; feris Scythia, Sarmaticisque jugis.
 Et tua sunt silicis circum præcordia venæ;
 Et rigidum ferri semina pectus habet:
 Quæq; tibi quondam tenero ducenda palato
 Plena dedit nutrix ubera, tigris erat:
 Aut mala nostra minus quām non aliena putares,
 Duritiæq; mihi non ager ère reus.
 Sed quoniam accedit fatalibus hoc quoq; damnis,
 Ut careant numeris tempora prima suis:
 Effice peccati nè sim memor hujus, & illo
 50 Officium ut laudem, quò queror, ore tuum.

ELEGIA. VIII.

Ad Amicum quod vulgus fortunam sequatur.

Calamitas penuriam amicorum invenit.
 Etur inoffensæ vita tibi tangere metam,
 Qui legis hoc nobis non inimicus opus.
 Atq; utinam pro te possint mea vota valere,
 Quæ pro me duros non tetigere Deos.
 Donec eris felix, multos numerabis amicos:
 Tempora si fuerint nubila, solus eris.
 Aspicis ut veniant ad candida testa columbae;
 Accipiat nullas sordida turris aves.
 Horrea formicæ tendunt ad inania nunquam:
 NULLUS ad amissas ibit amicus opes.
 Utque comes radios per Solis euntibus umbra est;
 Cùm latet hic pressus nubibus, illa fugit.
 Mobile sic sequitur fortunæ lumina vulgus,
 Quæ simul inductæ nube teguntur, abit.
 Hæc precor ut possint semper tibi falsa videri:
 Sunt tamen eventu vera fatenda meo.
 Dum stetimus, turbæ quantum satis esset habebat
 Nota quidem, sed non ambitiosa domus.
 At simul impulsa est, omnes timuere ruinam,
 Cautaq; communi terga dedere fugæ.
 Sæva neq; admiror metuant sic fulmina, quorum
 Ignibus astlari proxima quæque solent,
 Sed tamen in duris remanentem rebus amicum
 Quolibet inviso Cæsar in hoste probat:

Nec solet irasci (nec enim moderatior alter)

Cum quis in adversis, si quid amavit, amat. Quam

De comite Argolico postquam cognovit Orestem,

Narratur Pyladen ipse probasse Thoas.

Quae fuit Aetorida cum magno semper Achille,

Laudari solita est Hectoris ore fides.

Quod pius ad manes Theseus comes iret amico,

Tartareum dicunt indoluisse Deum.

Euryali, Nisiq; fide tibi, Turne, relatâ,

Credibile est lacrymis immaduisse genas.

Est etiam miseris pietas; & in hoste probatur;

Hei mihi quād paucos hæc mea dicta movent!

Hic status, hæc rerum nunc est fortuna mearum,

Debeat ut lacrymis nullus adesse modus.

At mea sint proprio quāmvis mestissima casu

Tempora profectu facta serena tuo.

Hoc tibi venturum jam tum, charissime, vidi;

Ferret adhuc istam cū minor aura ratem.

Sive aliquod morum, seu vite labe carentis

Est pretium; nemo pluris emendus erat.

Sive per ingenuas aliquis caput extulit artes,

Quælibet eloquio fit bona causa tuo.

His ego commotus dixi tibi protinus ipsi,

Scena manet dotes grandis, amice, tuas.

Hoc mihi non ovium fibræ, tonitrusve sinistri,

Linguae servatæ pennave dixit avis;

Augurium ratio est & conjectura futuri;

Hæc divinavi, notitiāmq; tuli:

Quæ quoniam vera est, totâ tibi mente mihiq;

Gratuler, ingenium non latuisse tuum.

At nostrum tenebris utinam latuisset in imis;

Expedit studiis lumen abesse meis;

Utq; tibi prosunt artes, facundè severæ,

Dissimiles illis sic nocuere mihi.

Vita tamen tibi notamea est: scis artibus illis

Auctoris mores abstinuisse sui.

Scis vetus hoc juveni lusum mihi carmen, & istos Amores

Ut non laudandos, sic tamen esse jocos.

Nasonis.

Ergo & defendi nullo mea posse colore,

Sic excusari crimina posse puto.

Silex intra præcor-
dta.

Sed scopulos Ponti, quos hæc habet ora sinistri ;
Inq; feris Scythia, Sarmaticisque jugis.
Et tua sunt silicis circum præcordia venæ ;
Et rigidum ferri semina pectus habet :
Quæq; tibi quondam tenero ducenda palato
Plena dedit nutrix ubera, tigris erat :
Aut mala nostra minus quām non aliena putares,
Dariti &q; mihi non ager ère reus.
Sed quoniam accedit fatalibus hoc quoq; damnis,
Ut careant numeris tempora prima suis :
Effice peccati nè sim memor hujus, & illo
50 Officium ut laudem, quò queror, ore tuum.

E L E G I A . V I I I .

Ad Amicum quod vulgus fortunam
sequatur.

Calamitas penuriam amicorum invenit.

Detur inoffensa vita tibi tangere metam,
Qui legis hoc nobis non inimicus opus.
Atq; utinam pro te possint mea vota valere,
Quæ pro me duros non tetigere Deos.
Donec eris felix, multos numerabis amicos :
Tempora si fuerint nubila, solus eris.
Aspicis ut veniant ad candida tecta columbae ;
Accipiat nullas sordida turris aves.
Horrea formicæ tendunt ad inania nunquam :
NULLUS ad amissas ibit amicus opes.
Utque comes radios per Solis euntibus umbra est ;
Cùm latet hic pressus nubibus, illa fugit.
Mobile sic sequitur fortunæ lumina vulgus,
Quæ simul inductâ nube teguntur, abit.
Hec precor ut possint semper tibi falsa videri :
Sunt tamen eventu vera fatenda meo.
Dum stetimus, turbæ quantum satis esset habebat
Nota quidem, sed non ambitiosa domus.
At simul impulsa est, omnes timuere ruinam,
Cautaq; communi terga dedere fugæ.
Sæva neq; admiror metuant sic fulmina, quorum
Ignibus astlari proxima quæque solent,
Sed tamen in duris remanentem rebus amicum
Quolibet inviso Cœsar in hoste probat :

Nec salet irasci (nec enim moderationis alter)

Cum quis in adversis, si quid amavit, amat. Quam

De comite Argolico postquam cognovit Orestem,

pauca

amicorum

paria.

Narratur Pyladen ipse probasse Thoas.

Quae fuit Aectoris cum magno semper Achille,

Laudari solita est Hectoris ore fides.

Quod pius ad manes Theseus comes iret amico,

Tartareum dicunt indoluisse Deum.

Euryali, Nisiq; fide tibi, Turne, relatâ,

Credibile est lacrymis immaduisse genas.

Est etiam miseris pietas; & in hoste probatur;

Hei mihi quād paucos hæc mea dicta moveant!

Hic status, hæc rerum nunc est fortuna mearum,

Debeat ut lacrymis nullus adesse modus.

At mea sint proprio quamvis mestissima casu

Tempora profectu facta serena tuo.

Hoc tibi venturum jam tum, charissime, vidi;

Ferret adhuc istam cum minor aura ratem.

Sive aliquod morum, seu vite labe carentis

Est pretium; nemo pluris emendus erat.

Sive per ingenuas aliquis caput extulit artes,

Qualibet eloquio fit bona causa tuo.

His ego commotus dixi tibi protinus ipsi,

Scena manet dotes grandis, amice, tuas.

Hoc mihi non ovium fibræ, tonitrusve sinistri,

Linguave servate pennave dixit avis;

Augurium ratio est & conjectura futuri;

Hæc divinavi, notitiāmq; tuli:

Quæ quoniā vera est, totâ tibi mente mihiq;

Gratulet, ingenium non latuisse tuum.

At nostrum tenebris utinam latuisset in imis;

Expedit studiis lumen abesse meis;

Utq; tibi prouunt artes, facundè severæ,

Dissimiles illis sic nocuere mihi.

Vita tamen tibi nota mea est: scis artibus illis

Auctoris mores abstinuisse sui.

Scis vetus hoc juveni lusum mihi carmen, & istos Amores

Ut non laudandos, sic tamen esse jocos.

Nasonis.

Ergo & defendi nullo mea posse colore,

Sic excusari crimina posse puto.

Quâ potes excusa, nec amici defere causam :
66 Quo pede cœpisti, sic bene semper eas.

ELEGIA IX.

Navem laudat, quam in Corinthiaco Sinu
habuit.

Navis in
tutela
Falladis.

+ Quamli-
bet ante.

+ Cen-
ehreis.

+ Hec-

Navigatio

Ovidii.

+ Tenura.

Dardania

à Dardano

Est mihi, sitq; precor, flavæ tutela Minervæ
Navis ; & à pietâ casside nomen habet.

Sive opus est velis ; minimam bene currit ad au-

Sive opus est remo ; remige carpit iter. (ram.

Nec comites volucri contenta est vincere cursu ;

Occupat egressus + qualibet arte rates :

Et patitur fluëtus, fertq; affilientia longè

Æquora, nec sœvis viæta madescit aquis.

Illa Corinthiacis primum mihi cognita + terris,

Fida manet trepidæ duxq; comésq; fugæ.

Pérq; tot eventus, & inquis concita ventis

Æquora, Palladio numine tuta fuit.

Nunc quoq; tuta precor vasti secet ostia Ponti,

Quásq; petit Getici littoris intret aquas.

Quæ sunul Æoliæ mare me deduxit in Helles

Et longum tenui limite fecit iter ;

+ Hectoris. Fleximus in levum cursus, & ab + Asturis urbe
Venimus in portus Imbria terra tuos.

Inde levi vento Zerinthia littora naœta,

Threïciam tetigit fessa carina Samon :

Saltus ab hac contrâ brevis est + Stantira petentis

Hac dominum tenus est illa secuta suum.

Nam mihi Bistonios placuit pede carpere campos

Helleponiacas illa reliquit aquas :

Dardaniamq; petit auctoris nomen habentem,

Et te ruricola Lampsace tuta Deo ,

Quâq; per angustas male vœtæ virginis undas,

Seston Abydenam separat urbe fretam.

Hincq; Propontiacis hærentem Cyzicon oris,

Cyzicon Æmoniæ nobile gentis opus.

Quâq; tenent Ponti Bysantia littora fauces ;

Hic locus est gemini janua vasta maris.

Hec precor evincat, propulsâq; fortibus Austris

Transeat instabiles sirena Cyaneas :

+ Erissat. 6, 93

† Eniochōsq; sinus & ab his per Apollinis urbem, † Thynni-
 Vecta sub Anchiali mœnia findat iter. acōsque.
 Inde Mesambriacos portus, & † Opeson, & arces † Odeson.
 Prætereat dictas nomine, Bacche, tuo.
 Et quos Alcathoi memorant à mœnibus ortos
     Sedibus his profugos constituisse lares.
 A quibus adveniat Meletida sospes ad urbem,
     Offensi quo me contulit ira Dei.
 Hæc si contigerint, meritæ eadat agna Minervæ : Agna Mi-
     Non facit ad nostras hostia major opes. nervæ.
 Vos quoq; Tyndarida quos hæc colit insula, fratres
     Mite, precor, duplici numen adeste & rati.
 Altera namq; parat Symplegadas ire per altas ; † Vix.
     Scindere Bistonias altera puppis aquas.
 Vos facite ut ventos, loca cum diversa petamus,
     Illa suos habeat, nec minus ista suos. 50

ELEGIA X.

Ad lectorem quod in itinere hunc primum
     Librum confecerit.

Littera quæcunq; est toto tibi lecta libello   Libri Tri-
     Est mihi sollicito tempore facta viæ. stium.
 Aut hæc me gelido, tremorem cum mense Decembri
     Scribentem mediis Adria vedit aquis : (mon :
 Aut postquam bimarem cursu superavimus Isth-
     Alteraq; est nostræ sumpta carina fugæ.
 Quod facerem versus inter fera murmura Ponti,
     Cycladas Ægeas obstuپuisse puto.
 Ipse ego nunc miror tantis animiq; marisq;
     Fluctibus, ingenium non cecidisse meum.
 Seu stupor huic studio, sive est insania nomen,
     Omnis ab hac cura mens relevata mea est,
 Sæpe ego nimboſis dubius jactabar ab Hœdis :   Carmini-
     Sæpe minax Steropes fidere Pontus erat : bus relax-
 Fuscabatq; diem custos Erymanthidos Urse :   antur
     Aut Hyadas sevis auxerat Auster aquis.
 Sæpe maris pars intus erat : tamen ipse trementi
     Carmina ducebam qualiacunq; manu.
 Nunc quoq; contenti strident Aquilone rudentes ;
     In p; modum tumuli concava surgit aqua.

TRISTIUM

*Ipse gubernator tollens ad sidera palmas,
Exposcit votis, immemor artis, opem.*

*Quocunq; aspexi, nihil est nisi mortis imago :
Quam dubiâ timeo mente, timensq; precor.*

* Attigero. * Contingam portum, portu terrebor ab ipso :
Plus habet infestâ terra timoris aquâ.

*Nam simul insidiis hominum pelagiq; labore,
Et faciunt geminos ensis & unda metus.*

*Ille meo vereor nè speret sanguine prædam,
Hæc titulum nostræ mortis haberè velit.*

*Barbara pars lœva est * avidæ substructa rapina,
Quam crux, & cædes, bellaque semper habent.*

*Cumq; sit hybernis agitatum fluctibus æquor,
Pectora sunt ipso turbidiora mari.*

*Quò magis his debes ignoscere, candide lector,
Si spe sint (ut sunt) inferiora tuâ.*

*Non hæc in nostris (ut quondam) scribimus hortis,
Nec consuete meum lectulæ corpus habes :*

*Facto in indomito, brumali luce, profundo ;
Ipsaq; cæruleis charta feritur aquis.*

*Improba pugnat hyems ; indignatûrq; quod ausim
Scribere, se rigidas incutiente minas.*

*Vincat hyems hominem : sed eodem tempore quæso
4+ Ipse modum statuam carminis, illa suâ.*

738.

PUB. OVID. NASONIS

De Tristibus Lib. II.

ELEGIA I.

Ad Augustum Cæsarem.

Ingenium
Nasoni
obfuit.

Quid miki vobiscum est, infelix cura, libelli
Ingenio perii qui miser ipse meo ?
Cur modo damnatas repeto mea crimina Musas ?
An semel est poenam commerneruisse parum ?
Carmina fecerunt ut me cognoscere vellent
Omine non fausto fæmina virq; meo :
Carmina fecerunt ut me moresq; notaret
Fampridem iniſa Cæsar ab arte meis.

P. no

LIBER II.

25

Deme mihi studium, vita quoq; crimina demes;
Acceptum refero versibus esse nocens. 10

Hoc pretium vita vigilatorumq; laborum
Cepimus: ingenio est pena reperta meo.
Si saperem, doctas odissim jure sorores,
Numina cultori pernicioса suo.

At nunc (tanta meo comes est insania morbo) 15
Saxa memor refero rursus ad ita pedem.

Scilicet ut vietus repetit gladiator arenam,
Et redit in tumidas naufraga puppis aquas;
Forsitan ut quondam Teuthrantia regna tenenti,
Sic mihi res eadem vulnus opemq; feret; 20
Musaque, que movit, motam quoq; leniet iram:
Exorant magnos carmina saepe Deos.

Ipse quoq; Ausonias Cesar matresq; nurusq;
Carmina turrigeræ dicere jussit Opi.

Fusserat & Phœbo dici, quo tempore ludos 25
Fecit; quos etas aspicit una semel.

His precor exemplis tua nunc, mitissime Cesar,
Fiat ab ingenio mollior ira meo.

Illa quidem justa est; nec me meruisse negabo;
Non adeo nostro fugit ab ore pudor.

Sed, nisi peccasset, quid tu concedere posses? 30
Materiam veniae sors tibi nostra dedit.

Si quoties peccant homines, sua fulmina mittat
Jupiter, exiguo tempore inermis erit.

Nunc, ubi detonuit, strepitusq; exterruit orbem, 35
Purum discussis aera reddit aquis.

Jure igitur genitorq; Deum reditorq; vocatur;
Jure capax mundus nil Jove majus habet.

Tu quoque cum patriæ rector dicare paterq;
Utere more Dei * uomen habentis idem; 40 Augustus
Idq; facis; nec te quisquam moderatius unquam pater
Imperii potuit fræna tenere sui.

Tu veniam Partho superato saepe dedisti,
Non concessurus quam tibi victor erat,

Divitias etiam multos, & honoribus auctos 45
Vidi, qui tulerant in caput arma tuum.

Quæq; dies bellum, belli tibi sustulit iram;
Parsq; simul templis utraque dova tulit.

Insania.

Carmina

Deos ex-
oriant.

Clementi-
am delice-
faciunt.

Augustus

pater

patriæ.

* Numen.

Clementia
& liberali-
tas Augu-
sti.

Utq;

* Quod. Utq; tuus gaudet miles, * qui viceret hostem :
 50 Sic, cur se victum gaudeat, hostis habet,
 Causa mea est melior, qui nec contraria dico
 Arma, nec hostiles esse secutus opes.
 Per mare, per terras, per tertia numina juro,
 Per te praesentem conspicuamq; Deum :
 55 Hunc animum fuisse tibi, vir maxime, ut que
 Quâ solâ potui, mente fuisse tuum.
 Optavi peteres cœlestia sidera tardè ;
 Parsq; fui turbæ parva precantis idem.
 Et pia thura dedi pro te, cùmq; omnibus unus
 60 Ipse quoq; adjuvi publica vota meis.

Libri O-
vidii pleni
mentionis
Augusti.

Quid referam libros illos quoq; crimina nostra
 Mille lœcis plenos nominis esse tui ?
 Inspice majus opus, quod adhuc sine fine reliqui,
 In non credendos corpora versa modos :

65 Invenies vestri præconia nominis illic ;
 Invenies animi pignora multa mei.
 Non tua carminibus major fit gloria ; nec quo
 Ut major fiat crescere possit habet.
 Fama Jovis superest : tamen hunc, sua facta refer-

70 Et se materiam carminis esse, juvat. (xi,
 Cùmq; Gigantei memorantur prælia belli ;
 Credibile est lætum laudibus esse suis.
 Te celebrant alii, quanto decet ore ; tuásq;
 Ingenio laudes uberiore canunt.

Minima etiam Diis
placent quæ piè
fiant.

75 Sed tamen, ut fuso taurorum sanguine centum,
 Sic capitur minimo thuris honore Deus.
 Ab ! ferus, & nobis nimis crudeliter hostis,
 Delicias legit qui tibi cunq; mess :
 Carmina ne nostris * sic te venerantia libris,

* Hic. 80 Judicio possint candidiore legi.
 Essè sed irato quis te mihi posset amicus ?
 Vix tunc ipse mihi non inimicus erat.
 Cum coepit quassata domus subsidere, partes
 In proclinas omne recumbit onus.

85 Cunctaq; fortunâ rimam faciente debiscunt :

* Quan-
dam.

Ipsa suo * quedam pondere tracta ruunt :
 Ergo hominum quesitum odium mihi carmine ;
 Debuit, est vultus turba secuta tuos. (quæq;
 At

(At memini) vitamq; meam morēsq; probabas

Illū, quem dederas, prætereuntis equo.

Quod si non prodest, q̄ honesti gloria nulla

99

Redditur : at nullum crimen adeptus eram.

Nec malè commissa est nobis fortuna reorum,

Usq; decem decies inspicienda viris :

Centrum

Res quoq; privatas statui sine crimine judex,

95 viri.

Dēq; mea fassa est pars quoq; * justa fide.

* Vieta.

Me miserum ! potui, si non extrema nocerent,

Judicio tatus non semel esse tuo.

Ultimā me perdunt ; imdq; sub aquore mergit

Incolumem toties * ira procella ratem.

100 * Una.

Nec mihi pars nocuit de gurgite parva ; sed om-

Pressere hoc fluctus Oceanusq; caput.

(nes

Cur aliquid vidi ? cur noxia lumina feci ?

Cur imprudenti cognita culpa mihi est ?

Vilus ob-

Inscius Acteon vidit sine ueste Dianam,

105 fuit poctæ.

Præda suis canibus non minus ille fuit.

Scilicet in superis etiam fortuna luenda est :

Nec veniam, Ieso numine, casus habet.

Illa nostra die, quā me malus abstulit error,

Parva quidem periit, sed sine labe dominus :

Sic quoq; parva tamen, patro dicatur ut ævo

111 Ovidii do-

Clara, nec ullius nobilitate minor :

mus nobil-

Et neq; divitiis, nec paupertate notanda est ;

litata im-

Unde sit in neutrum conspiciendus eques.

genio.

Sic quoq; nostra domus vel censu parva, vel ortu,

Ingenio certè non latet illa meo :

116

Quo videar quamvis nimium juveniliter usus,

Grande tamen toto nomen ab orbe fero ?

Turbāq; dictorum Nasōnem novit, q̄ audet

Non fastiditis annumerare viris.

120

Corruit hæc igitur Mufis accepta sub uns,

Sed non exigu, crimine lapsa domus.

Atq; ea sic lapsa est, ut surgere, si modò læsi

Ematuruerit Cæsaris ira, queat :

Cujus in eventu pœnæ clementia tanta est,

125

Ut fuerit nostro lenior ira metu.

Vita data est, citrāq; necem tua constitit ira,

O Princeps parcas viribus usq; tuis.

Insuper

Exul Naso   *Insuper accedunt, te non adimente, paternæ
(Tanquam vita parvum numeris esset) opes.*

nullo S.   *Nec mea decreto damnasti facta Senatus;*

consulto.   *Nec mea * secreto iudice iussa fuga est.*

* Selecto.   *Tristibus invectus verbis (ita principe dignum est)
Ultus es offensas, ut decet, ipse tuas.*

Ovid. re-   *Adde quod edictum quamvis immite, minaxque,
legatus,*

non exul.   *136 Attamen in pœnæ nomine lene fuit :
Quippe relegatus, non exul dico in illo ;
Parcāq; fortunæ sunt tibi verba meæ.
Nulla quidem sano gravior, mentisq; potenti*

140   *Pœna est, quād tanto displicuisse viro.
Sed solet interdum fieri placabile numen ;
Nube solet pulsâ candidus ire dies.*

145   *Vidi ego pampineis oneratam vitibus ulmum,
Quæ fuerat saeo fulmine talta froris.
Ipse licet sperare vetes, sperabimus : atq;
Hoc unum fieri te prohibente potest.*

Spes   *mibi magna subit, cum te, mitissime Cæsar ;
Spes mihi, respicio cūm mea facta, cadit :*

Et   *veluti ventis agitantibus æquora, non est*

150   *Æqualis rabies continuusq; favor ;
Sed modo subsidunt, intermissiq; silescant,
Vimq; putas illos deposuisse suam :
Sic abeunt, redeuntq; mei, variantq; timores ;
Et spem placandi dantq; negantq; tui.*

Per   *superos igitur, qui dant tibi longa, dabuntq;*

155   *Tempora, Romanum si modò nomen amant ;
Per patriam, qua te tuta & secura parente est,
Cujus & in populo pars ego nuper eram :
Si tibi quem semper factis animoq; mereris,*

160   *Reddatur gratæ debitus urbis amor :
Livia sic tecum sociales impleat annos ;
Quæ nisi te, nullo conjugè digna fuit :
Quæ si non esset, cœlebs te vita deceret,*

Livia   *Nullaq; cui posses esse maritus, erat :*

Augusti.   *65 Sospite sic te sic natus quoq; sospes, & olim
Imperium regat * hoc cum seniore senex :
Ut faciuntq; tui fidus juvenile nepotes,*

* Hic.   *Per tua, perq; tui facta parentis eant :*

Sic assueta tuis semper victoria castris,
 Nunc quoq; se præstet, notaq; signa petat. 170
 Ausoniūmq; ducem solitis circumvolet alis,
 Ponat & in nitidâ laurea sertâ comâ;
 Per quem bella geris; cujus nunc corpore pugnas;
 Auspicium cui das grande, deosq; tuos:
 Dimidiōq; tui præsens, & respicis urbem: 175
 Dimidio procul es, sœvāq; bella geris.
 Hic tibi sic redeat superato vîctor ab hoste,
 Inq; coronatis fulgeat altus equis.
 Parce precor; fulménq; tuum fera tela reconde:
 Heu nimirum misero cognita tela mihi! 180
 Parce pater patriæ, nec nominis immemor hujus
 Olim placandi spem mihi * tolle tui. * Redde.
 Non precor ut redeam (quamvis majora petitis,
 Credibile est magnos sœpe dedisse deos.)
 Mitius exilium si das propiūsq; roganti, 185 Mitius exi-
 Pars erit è pœna magna levata mea.
 lium orat.
 Ultima perpetior medios ejectus in hostes:
 Nec quisquam à patria longius exul abest.
 Solus ad ingressus missus septemplicis Istri,
 Parrhasiæ gelido virginis axe premor. 190
 Jazzyes & Colchi, Merereāq; turba, Getæq;
 Danubii mediis vix prohibentur aquis.
 Cūmq; aliij tibi sint causâ graviore fugati;
 Ulterior nulli, quām mihi, terra data est.
 Longius hâc nihil est, nisi tantum frigus & hostis, 195
 Et maris astriclo quæ coit unda gelu.
 Hædenus Euxini pars est Romana finistri;
 Proxima Bastarmæ Sauronat&q; tenent.
 Hæc est Ausonio sub jure novissima: rixq;
 Hæsit in imperii margine terra tui. 200
 Unde precor supplex, ut nos in tutâ releges;
 Nè sit cum patriâ pax quiq; adempta mihi:
 Nè timeam gentes, quas non bene submovet Iüler:
 Néve tuus possim civis ab hoste capi.
 Fas prohibet Latio quenquam de sanguine natum
 Cœsaribus salvis, barbara vincla pati. 205
 Perdiderint cum me duo crimina, carmen & error, Crimina
 Alterius facili culpa silenda mihi, Nasenis!
 Nam

TRISTIUM

* Lectus.

Augusti
carmina.

Germania.

* Evoluisse
Pentafyl-
labum.
Amatorii
libri.EX I. LIB.
de Arte.

Nam tanti non sum, renovem ut tua vulnera, Cæ-
Quem nimio plus est indoluisse semel. (sar,
Altera pars superest : quæ turpi crimine * Iesus,
Arguor obscœni dætor adulterii.

Fas ergo est aliquæ cœlestia pectora falli :
Et sunt notitia multa minora tuæ.

Utq; Deos cœlumq; simul sublime tuenti,
Non vacat exiguis rebus adesse Jovis :
A te pendentem sic dum circumspicis orbem,
Effugiunt curas inferiora tuas.

Scilicet imperii princeps statione relictâ
Imparibus legeres carmina facta modis ?
Non ea te moles Romani nominis urget,
Inq; tuis humeris tam leve fertur onus.
Lusibus ut possis advertere numen ineptis,
Excutiásq; oculis otia nostra tuis.

Nunc tibi Pannonia est, nunc Illyris ora domanda ;
Rhætica nunc prebent, Thraciásq; arma metum.
Nunc petit Armenius pacem : nunc porrigit arcus,
Parthus equus, timidâ captâq; signa manu.

Nunc te prole tuâ juvenem Germania sentit ;
Bellâq; pro magno Cæsare Cæsar habet.
Deniq; ut in tanto, quantum non exitit unquam,
Corpore, pars nulla est, quæ caret imperio :
Urbs quoq; te, q; legum lassat tutela tuarum,
Et morum, similes quos cupis esse tuis.
Non tibi contingunt, quæ gentibus otia præstas ;
Bellâq; cum multis irrequieta geris.

Miror in hoc igitur tantarum pondere rerum
Unquam te nostros * evoluisse jocos.
At sic (quod mallem) vacuus fortasse fuisses,
Nullum legisses crimen in arte mea.
Illa quidem fateor frontis non esse severæ,
Scripta nec à tanto principe digna legi :
Non tamen idcirco legum contrariæ jussis,
Sunt ea ; Romanas erudiuntq; nurus :
Nére quibus scribam possis dubitare, libellus
Quatuor hos versus è tribus unus habet.
Est procul vitta tenues, insigne pudoris ;
Quæq; tegis medios iustita longa pedes.

Nil,

LIBER II.

Nil, nisi legitimum, concessaq; furtā, canemus :

Inq; meo nullum carmine crimen erit.

Ecquid ab hac omnes rigidas submovimus arte,

Quas stola contingi, vittāq; sumpta vetat?

At matrona potest alienis artibus uti;

Quodq; trahat quamvis non deceatur habet.

Nil igitur matrona legat, quia carmine ab omni

Ad delinquendum doctior esse potest.

Quocunq; attigerit (siqua est studiosa sinistri)

Ad vitium mores instruit inde suos.

Sumpserit annales, (nihil est hirsutius illis)

Facta est unde parens Ilia, nempe leget;

Sumpserit Aeneadē genetrix ubi prima requiret,

Aeneadū genetrix unde sit alma Venus.

Persequar inferius (modo si licet ordine ferri)

Possē nocere animis carminis omne genus.

Non tamen idcirco crimen liber omnis habebit:

Nil prodest, quod non laedere possit idem.

Igne quid utilius? Si quis tamen urere testa

* Comparat, audaces instruit igne manus.

Mores cu-
jusque pro
praeceptore
sunt.

* Cooperit.

Eripit interdum, modo dat medicina salutem:

Quæq; juvet monstrat, quæq; sit herba nocens.

Et latro, & cautus præcingitur ense viator,

Ille sed insidias, hic sibi portat opem.

Discitur innocuas ut agat facundia causas:

Protegit hæc fontes immeritosq; premit.

Sic igitur carmen, recta si mente tegatur,

Constatibit nulli posse nocere meum:

Et tandem vitium quicunq; hinc concipit, errat;

Et nimium scriptis arrogat ille meis.

Ut tamen hoc fatear; ludi quoq; semina præbent

Theatræ

Nequitiae; tolli tota theatra jube.

Campus

Peccandi causam quam multis saepe dederunt

Martius

Martia, cum durum sternit arena solum!

Circus.

Tallatur Circus; non tuta licentia Circi est:

Hic sedet ignoto juncta puella viro.

Cum quedam spcientur in hac ut amator eodem

Porticus.

Conveniat, quare porticus ulla patet?

Quis locus est templis augustior? hæc quoq; vivet,

In culpam si qua est irgeniosa suam.

Cum

TRISTIUM

Jupiter
Capitoli-
nus.

*Cum steterit Jovis æde, Jovis succurret in æde,
Quam multas matres fecerat ille Deus.
Proxima adoranti Junonia templa subibit,
Pellicibus multis indoluisse Deam.*

*Pallade conspecta, natum de crimine virgo
Sustulerit quare, queret, Eridonium.*

*Venerit in magni templum tua numina Martis ;
Stat Venus ultiori juncta viro ante fores.*

*Isidis æde sedens, cur hanc Saturnia, queret,
Egerit Inio Bosphoriq; mare*

* Endymi- *In Venerem Anchises, in Lunam * Latmias heros ;*
on. *300 In Cererem Fasius, qui referatur, erit.*

*Omnia perversas possunt corrumpere mentes ;
Stant tamen illa suis omnia tutæ locis.*

*Et procul à scripta solis meretricibus arte,
Submovet ingenuas pagina prima manus.*

*Quaecunq; erumpit quæ non sinet ire sacerdos ;
Protinus hæc vetiti criminis acta rea est.*

*Nec tamen est facinus versus evolvere molles ;
Multæ licet castæ, non facienda, legant.*

*Sepe supercilii nudas matronæ severi,
Et Veneres stantes ad genus omne, videt.*

*Corpora Vestales oculi meretricia cernunt ;
Nec dominum pœnæ res ea causa fuit.*

*At cur in nostra nimia est lascivia Musa ?
Curve meus cuiquam suadet amare liber ?*

*Nil nisi peccatum, manifestaq; culpa fatenda est
Pœnitent ingenii judiciiq; mei.*

*Cur non Argolicis potius que concidit armis,
Vexata est iterum carmine Troja meo ?*

*Cur tacui Thebas ? Quid mutua vulnera fratrum
Et septem portas sub duce quamq; sui ?*

*Non mihi materiam bellatrix Roma negabat ;
Et pius est patriæ fracta referre labor.*

*Deniq; cum meritis impleverit omnia, Cæsar,
Pars mihi de multis una canenda fuit.*

*Utq; trahunt oculos radiantia lumina Solis ;
Traxissent animum sic tua facta meum.*

*Arguimus in merito : tenuis mihi campus aratur ;
Illud erat magna fertilitatis opus.*

Versus
molliores
legere.

Non ideo debet pelagoſe credere, si qua

* Audet in exiguo ludere cymba lacu.

Forsan & hoc dubitem, numeris levioribus aptus

Sim satis, in parvos sufficiāmque modos.

At si me jubeas domitos fōvis igne Gigantes

Dicere, conantem debilitabit opus.

Divitiae ingenii est, immania Cæsaris acta

Condere, materiā nē superetur opus.

Et tamen ausus eram ; sed detraetare videbar,

Quōdq; nefas damno viribus esse tuis.

Ad leve rursus opus juvenilia carmina veni :

Et falso mori pectus amore meum.

Non equidem vellem ; sed mea fata trahebant:

Inque meas pœnas ingeniosus eram.

Hei mibi ! cur didici ? cur me docuere parentes ?

Litteraq; est oculos ulla morati meos ?

Hec tibi me invisum lascivia fecit, ob artes,

Quas ratus es vetitos sollicitare toros.

Sed neq; me nupt& didicerunt furti magistro :

Quōdq; parūm novit nemo docere potest.

Sic ego delicias & mollia carmina feci,

Strinxerit ut nomen fabula nulla meum :

Nec quisquam est adeò media de plebe maritus,

Ut dubius vitio sit pater ille meo.

Crede mibi distant mores à carmine nostro :

Vita verecunda est, Musa jocosa mea est.

Magnāq; pars mendax operum est & facta meorum,

Plus sibi permisit compositore suo.

Nec liber indicium est animi ; sed honesta voluntas

Plurima mulcendis auribus apta refert.

Accius esset atrox : conviva Terentius esset ;

Essent pugnaces qui fera bella canunt.

Denique composuit teneros non solus amores ;

Composito pœnas solus amore dedi :

Quid nisi cum multo Venerem confundere vino

Præcepit Lyrici Tœia Musa senis ?

Lesbia quid docuit Sappho, nisi amare puellas ?

Tuta tamen Sappho, tutus & ille fuit.

Nec tibi Battia de nocuit, quod sepe legenti

Delicias versu fassus es ipse tuas.

* Audeat

exiguo.

Non om-

nibus

omnia

conveni-

unt.

Sic & Ca-
tullus.

Libri nou-
sunt indi-
cium ani-
mi.

Exemplis
refellit
crimen
Sappho.

Menandri *Fabula jucundi nulla est sine amore Menandri :*
comœdia. *Et solet hic pueris virginibusq; legi.*

Ilias *nil* *Ilias ipsa quid est, nisi turpis adultera, de qua*
aliud nisi. *Inter amatorem pugna virumq; fuit?*
adultera. *Quid prius est illic flammâ Chryseidos, aut qua*
Fecerat iratos raptâ puella duces?

Odyssæa. *Aut quid Odyssæa est, nisi fœmina propter amorem*
* Viris. *Dum vir abest, multis una petita * procis?*
Quid nisi Menides Venerem Martemq; ligatos
Narrat in obsceno corpora prensa toro?

Homerus. *Unde nisi indicio magni sciremus Homeri,*
Hospitis igne duas incaluisse Deas?

Trægia. *Omne genus scripti gravitate tragœdia vincit:*
Hez quoq; materiam semper amoris habet.
Nam quid in Hippolyto est, nisi sœvæ flamma m-
Nobilis est Canace fratriis amore sui. (vercæ?
Quid? non Tantalides agitante Capidine currus
Piseam Phrygis vexit eburnis equis?
Tingeret ut ferrum natorum sanguine mater.
Concitus à lœso fecit amore dolor.

Itys. *Fecit amor subitas volucres cum pellice regem;*
Quæq; suum luget nunc quoq; mater Ityn.
Si non Aëropen frater sceleratus amâsses,
Aversos solis non legeremus equos.

Sylla. *Impia nec tragicos tetigisset Scylla cothurnos,*
Ni patrum crimen desecuisset amor.

Electra. *Qui legis Eletran, & egentem mentis Orestem,*
Ægisthi crimen, Tyndaridosq; legis.
Nam quid de tetrico referam domitorum Chimæra
Quem lethi fallax hospita penè dedit?

Quia loquar Hermionem? *quid te Scœnia virgo*
Té, Mycenæ Phœbas amata duci?
Quid Danaën, Danaiq; nurus? matremq; Lyæi
Alcmenam? & metes, que cōtere, duas?
Quid generum Pelias? quid Thesea? quidve Pelas-
Iliacam tetigit qui rate primus humum? (gum
Huc Iole, Pyrrh, parens, huc Herculis uxor,
Huc accedat Hylas, Iliacusq; puer.

Tempore deficiar, tragicos si persequar ignes:
Vix, meus capiet n. ninia nudus liber.

Est q̄ in obscēnos deflexa tragœdia risus ;

Multāq; præteriti verba pudoris habet.

Nec nocet auctori mollem qui fecit Achillem,

Infregisse suis fortia facta modis.

Funxit Aristides Milesia crimina secum ;

Pulsus Aristides nec tamen urbe suā est :

Nec, qui descripsit corrupti semina matrum,

Eubius impuræ conditor historiæ :

Nec, qui composuit nuper Sybaritida fugit ;

Nec, qui concubitus non tacuere suos.

Suntq; ea doctorum monumentis mista virorum :

Munerib⁹q; ducum publica facta patent.

Né ve peregrinis tantum defendar ab armis,

En Romanus habet multa jocosa liber.

Utq; suo Martem cecinit gravis Ennius ore ;

Ennius ingenio maximus, arte rudis :

Explicat ut causas rapidi Lucretius ignis,

Casurūmq; triplex vaticinatur opus :

Sic sua lascivo cantata est s̄ape Catullo

Fœmina, cui falso Lesbia nomen erat :

Nec contentus eā, multos vulgavit amores,

In quibus ipse suūm fassus adulterium est.

Par fuit exigi similiq; licentia Calvi,

Detexit variis qui sua facta modis.

(quos

Quid referam faciæ? quid Memmi carmen? apud Ticida.

Nomen adest rebus, nominib⁹q; pudor. (Anser; Memmius.

Cinna quoq; his comes est : Cinnāq; procacior

Et leve Cornifici, párq; Catonis opus :

Et quorum libris modò dissimulata Perilla,

Nomine nunc legitur dicta, Metelle, tuo

Is quoq; Phasiacus Argo qui duxit in undas,

Non potuit Veneris furtæ tecere suæ. (Servi

Nec minus Hortensi, nec sunt minus improba

Carmina : quis dubitet nomina tanta sequi ?

Vertit Aristidem Sisenna ; nec obfuit illi

Historiæ turpes inservuisse jocos.

Nec fuit opprobri celeb. à lycorida Galli :

Sed linguam nimio non tenuisse mero.

Credere juranti durum putat esse Tibullus,

Hoc etiam de se quod neget illa vero.

Milesia
crimina
Aristidis.

Ennius
arte rudis
Lucretius.

Catullus.

Calvus.

Ticida.

Memmius.

Cinna.

Anser,

Cornificius,

Cato.

Horten-

sius.

Servius.

Sisenna.

Gallus.

Tibullus.

TRISTIUM

Fallere custodem demum docuisse fatetur :
 Séq; suâ miserum nunc ait arte premi.
 Sæpe velut gemmam dominæ, signumq; probaret,
 Per causam meminit se tetigisse manum.
 Utq; refert, digitis sæpe est nutiq; locutus,
 Et tacitam mensæ duxit in orbe notam :
 Et quibus è succis abeat de corpore livor,
 Impresso fieri qui solet ore, docet.
 Deniq; ab incauto nimium petit * illa marito :

Se quoq; uti servet, peccet ut ille minus.
 Scit cui latretur, cùm solus obambulet ipse,

* Excreat.

Cui toties clausas * excreet ante fores.

* Furtim.

Multaq; dat * furti talis præcepta ; docet
 Quia nuptæ possint fallere ab arte viros.

Nec fuit hoc illi fraudi : legitürq; Tibullus,
 Et placet, & jam, te principe, notus erat.

Proprietus

Invenies eadem blandi præcepta Properti :

Districtus minimâ nec tamen ille nota est.
 His ego successi : quoniam præstantia candor
 Nomina rivorum dissimulare jubet.

Non timui (fateor) né quâ tot iere carinæ,
 Naufraga servatis omnibus una foret.

Artes aleæ

Sunt aliis scriptæ, quibus alea luditur, artes :
 Hec est ad vestros non leve crimen avos.

Quid valeant tali, quo possis plurima jaētu
 Fingere, damnosos effugiāsq; canes :

Tessera quos habeat numeros, distante vocato,
 Mittere quo * deceat, qui dare missa modo :

Disclo : ut recto graffetur limite miles,
 Cùm medius gemino calculus hoste perit :

Ut magè velle sequi sciat, & revocare priorem,
 Nec, tutò fugiens, incomitatus eat.

Parva sedet ternis instructa tabella lapillis,
 In qua vicisse est, continuasse suos.

Tabella.

Quiq; alii lusus (neq; enim nunc persquar omnes
 Perdere rem caram tempora nostra solent.

aleatoria.

Ecce canit formas aliis jaētūsq; pilarum ;
 Hic artem nandi præcipit, ille trochi.

Varia de-

Composita est aliis fuscandi cura coloris ;

cripciones.

Hic epulis leges, hospitioq; dedit :

Alter humum de qua fingantur pocula, monstrat;
Quæq; docet liquido testa sit apta mero.

Talia luduntur fumoso mense Decembrī,

Quæ jam non ulli composuisse nocet.

His ego deceptus non tristia carmina feci :

Sed tristis nostros pœna secuta jocos.

Deniq; non video tot de scribentibus unum,

Quem sua perdiderit Musa, repertus ego.

Quid si scripsissem mimos obscena jocantes,

Qui semper ficti crimen amoris habent ?

In quibus assidue cultus procedit adulter :

Verbaq; dat stulto callida nupta viro.

Nubilis hæc virgo, matrona que, virque, puérq;

Speciat ; ex magna parte Senatus adest.

Non satis, incestis, temerari vocibus aures :

Assuescant oculi multa pudenda pati.

Cūmq; fecellit amans aliquā novitate maritum,

Plauditur, ex magno palma favore datur.

* Quoq; minus prodest, pœna est lucrosa poetæ ;

Tantāq; non parvo criminis Prætor emit.

Insipice ludorum sumptus, Auguste, tuorum :

Empta tibi magno talia multa leges.

Hec tu speclasti, speclandāq; sæpe dedisti,

Majestas adeo comis ubiq; tua est.

Luminib; tuis, totus quibus utitur orbis,

Scenica vidisti latus adulteria.

Scribere si fas est imitantes turpia mimos ;

Materiæ minor est debita pœna meæ.

An genus hoc scripti faciunt sua pulpita tutum ?

Quod; * licet mimi, scena licere dedit ?

Et mea sunt populo saltata poemata sæpe :

Sæpe oculos etiam detinuere tuos.

Scilicet in domibus vestris, ut prisca virorum

Artificis fulgent corpora pieta manu :

Sic, quæ concubitus varios, Venerisq; figuræ

Exprimat, est aliquo parva tabella loco.

Vtq; sedet vultu fassus Telamonius iram,

Inq; oculis facinus barbara mater habet :

Sic madidos siccat digitis Venus unda capillis ;

Et modo maternis tecta videtur aquis.

Unum O-
vidium in-
genium
perdidit.

* Quoquæ

Ludi Au-
gustales.

Mimi.

* Liber.

TRISTIUM

Bella sonant alii telis *infrausta* cruentis,
Pársq; tui generis, pars tua facta canit.
Invida me spacio natura coërcuit arcto;
Ingenio vires exiguae sq; dedit.

Virgilius.

Et tamen ille tuus felix Æneïdos auctor
Contulit in Tyrios arma virumq; toros.
Nec legitur pars ulla magis de corpore toto,
Quam non legitimo fædere junctus amor.

Eucolica.

Phyllidis hic idem, teneraq; Annaryllidis ignes,
Bucolicis juvenis luserat antè modis.
Nos quoq; jampridem scripto peccavimus isto:
Supplicium patitur non nova culpa novum.
Carmínæ; edideram, cum te delicta notantem
Præteri toties irrequietus eques.
Ergo quæ juveni mihi non nocitura putavi
Scripta parum prudens, nunc nocuere seni.
Sera redundavit veteris vindicta libelli,
Distat & à meriti tempore pœna sui.

Fastorum

Nè tamen in meum credas opus esse remissum,
Sæpe dedi nostræ grandia vela rati.

Lib. XII.

Sex ego Fastorum scripsi, totidemq; libellos;
Cùmq; suo finem mense volumen habet:
Idq; tuo nuper scriptum sub nomine, Cæsar,
Et tibi sacratum fors mea rupit opus.

Medea

Et deditus tragicis scriptum regale cothurnis:
Quæq; gravis debet verba cothurnus habet.

Ovidii.

Metamorphos. Dielâq; sunt nobis, quamvis manus ultima cœpto
Defuit, in facies corpora versa nouas.

Metamor-

Atq; utinam revoces animum paulisper ab ira,
Et vacuo jubeas hinc tibi pauca legi:

Piua; quibus primâ surgens ab origine mundi,
In tua deduxi tempora, Cæsar, opus:

Aspices quantum dederis inibi pectoris ipse:
Quoq; favore animi tēq; tuēsq; canam.

Non ego mordaci distrinxì carmine quenquam:
Non meus ullius crimina versus habet.

Candidus à salibus suffusis felle refugi;
Nulla venenato littera mista joco est.

In terris populi, tot scripti millia nostri;
Quem mea Calliope læserit, unus ero.

Non

Non igitur nostris ullum gaudere Quiritem
 Auguror, at multos indoluisse malis.
 Nec mihi credibile est quenquam insultare jacenti,
 Gratia candori siqua relata meo est.
 His precor atq; aliis possint tua numina flecti,
 O pater, ó patriæ cura, salūsq; tuæ.
 Non ut in Ausoniam redeam ; nisi forsitan olim,
 Cūm longo pœnæ tempore vidētus eris ;
 Tuti exilium, paulōq; quietius oro,
 Ut par delicto sit mea pœna suo. 580

PUB. OVID. NASONIS

De Tristibus Lib. III.

ELEGIA I.

Liber Lectorum alloquitur.

M^Ilus in hanc venio timidè liber exulis urbem,
 Da placidam fesso, Le^ct^ror amice, manum.
 Néve reformida, nè sim tibi fortè pudori:
 Nullus in hac charta versus amare docet.
 Nec domina fortuna mei est, ut debeat illam
 Infelix ullis dissimulare jocis :
 Id quoq; quod viridi quondam malè Iusit in ævo,
 (Heu ! nimium sero) damnat, & odit opus,
 Aspice quid portem ; nihil hic nisi triste videbis,
 Carmine temporibus conveniente suis.
 Claudiā quòd alterno subsidunt carmina versu ;
 Vel pedis hoc ratio, vel via longa facit.
 Quòd neq; sum cedro flavus, nec pumice lœvis ;
 Erubui domino cultior esse meo.
 Littera suffusas quòd habet maculosa lituras ;
 Læsit opus lacrymis ipse poëta suum.
 Siqua videbuntur casu non dicta Latinè ;
 In qua scribebat, barbara terra fuit.
 Dicite, Le^ct^rores, si non grave, quà sit eundum,
 Quásq; petam sedes hospes in urbe liber.

Pumex.

Excusat
literas.

TRISTIUM

*Hac ubi sum furtim lingua titubante locutus,
 Qui mihi monstraret, vix fuit unus, iter.
 Dii tibi dent, nostro quod non tribuere poëta,
 Molliter in patiā vivere posse tuā.*
*Duc agè, namq: sequar, quamvis terrāq; mariq;
 Longinquo referam lassus ab orbe pedem.*
*Raruit; & dicens, Hæc sunt foræ Cæsaris, inquit
 Hæc est à sacris quæ via nomen habet.*
Hic locus est vestæ, qui Pallada servat & ignem :
 * *Hæc fuit antiqui regia parva Numæ.*
Inde petens dextram, Porta est, ait, ista Palati :
Hic sator; hoc primum condita Roma loco est.
Singula dum miror, video fulgentibns armis
Corspicuos postes teatāq; digna Deo :
Et Jovis hæc, dixi, domus est: quod ut esse putarem,
Augurium menti querula corona dabat.
Cujus ut accepi Dominum, Non fallimur, inquam :
Et magni verum est hanc Jovis esse domum :
Cur tamen appositâ velatur janua lauro ?
Cingit & augustas arbor opaca fores ?
An quia perpetuos meruit domus ista triumphos ?
An quia Leucadio semper amata Deo est ?
Ipsane quod festa est ? an quod facit omnia festa ?
Quam tribuit terris, pacis an ista nota est ?
Utq; viret semper laurus nec fronde caducâ
Carpitur; & eternum sic habet illa decus.
 * *Causaq; suppositæ, scripto testante, corone,*
Servatos cives indicat hujus ope.
Adjice servatis unum, pater optime, civem,
Qui procul extremo pulsus in orbe latet :
In quo pœnarum, quas se meruisse fatetur,
Non facinus causam, sed suus error habet.
Me miserum ! vereorq; locum, vereorq; potentem :
Et quatitur trepidi littera nostra metu.
Aspicis exangui chartam pallere colore ?
Aspicis alternos intremuisse pedes ?
Quandocunq; precor, nostro placata parenti,
Iisdem sub dominis aspiciare domus.
Inde timore pari gradibus sublimia celsis
Ducor ad intorsi candida templaque Dei :

Vis sacra.

 * Hic.
 Porta Pa-
 latina.

 Laurus tri-
 umphalis.
 Civica co-
 rona, de
 qua Gell.

 * Causa
 superpo-
 sitæ.

Signa

Signa peregrinis ubi sunt alterna columnis
 Bellides, & stricto stat ferus ense pater.
 Quæ; viri docto veteres fecere noviq;
 Pectore, lecturis inspicienda patent.
 Quærebam fratres, exceptis scilicet illis,
 Quos suus optaret non genuisse parens.
 Quærentem frustra custos è sedibus illis
 Præpositus sancto jassit abire loco.
 Altera templa peto vicino juncta theatro;
 Hæc quoq; erant pedibus non adeunda meis.
 Nec me, quæ doctis patuerunt prima libelli
 Atria libertas tangere passa sua est.
 In genus auctoris miseri fortuna redundat;
 Et patimur nati, quam tulit ipse, fugam.
 Forfitan & nobis olim minus asper & illi
 Eviētus longo tempore Cæsar erit. (da est)
 Dii, precor, atq; ad eo (neq; enim mihi turba rogan-
 Cæsar ades voto maxime Dive meo.
 Intera quoniam statio mihi publica clausa est,
 Privato liceat delituisse loco.
 Vos quoque, si fas est, confusa pudore repulsa
 Sumite plebeiæ carmina nostra manus. 82

ELEGIA II.

Queritur se in exilium missum.

Ergo erat in satis Scythiam quoq; visere nostri?
 Quæq; Lycaonio terra sub axe jacet?
 Nec vos Pierides, nec stirps Latonia vestro
 Docta sacerdoti turba tulisti opem:
 Nec mihi quod lusi vero sine crimine prodest;
 Quodq; magis * Musa est vita jocosa mea:
 Plurima sed pelago terrâq; pericula passum
 Undus ab assiduo frigore Pontus habet:
 Quiq; fugax rerum, securâq; in otia natus,
 Mollis, & impatiens ante laboris eram;
 Ultima nunc patior, nec me mare portibus orbum
 Perdere, diversæ nec potuere viæ.
 Sufficiatq; malis animus: nam corpus ab illo
 Accepit vires, vixq; ferenda tulit.

† Vita Mu-
 sa jocosa
 mea est.
 Jocosa
 Musa Na-
 soni exili-
 um pepe-
 rit.

TRISTIUM

Dum tamen & ventis dubius jactabar, & undis,
 Fallebat curas ægræq; corda labor.
 Ut via finita est, & opus requievit eundi,
 Et pœnæ tellus est mihi tacta meæ;
 Nil nisi flere libet : nec nostro parcior imber
 Lumine, quæd verna de nive manat aqua.
 Roma, domusq; subit, desideriumq; locorum,
 Quicquid & amissa restat in urbe mei.
 Hei mihi, quod toties nostri pulsata sepulchri
 Janua, sed nullo tempore aperta fuit !
 Cur ego tot gladios fugi ? totiesq; minata
 Obruit infelix nulla procella caput ?
 Dii, quos experior nimium constanter iniquos ;
 Particeps iræ quos Deus unus habet ;
 Extimulate, precor, cessantia fata, meiq;
 Interitus clausas esse vetate fores.

ELEGIA III.

Ad Uxorem, quod æger fuerit.

* Casu.
 Æger O-
 vidius.

* Talia
 Scythes
 decent.

HÆc mea si * conjux miraris epistola quare
 Alterius digitis scripta sit, æger eram :
 Æger in extremis ignoti partibus orbis,
 Incertusq; meæ penè salutis eram.
 Quem mihi tunc animum dira in regione jacenti
 Inter Sauromatas esse Getasq; putas ?
 Non cœlum patior, nec aquis assuevimus istis,
 Terrâq; nescio quo non placet ista modo :
 * Non domus apta satis ; non hic cibus utilis ægro ;
 Nullus Apollineâ qui levet arte malum est :
 Non, qui soletur ; non, qui labentia tardè
 Tempora narrando fallat, amicus adest.
 Lassus in extremis jaceo populisq; locisq;
 Et subit affecto nunc mihi quicquid abest.
 Omnia cum subeant, vincis tamen omnia conjux :
 Et plus in nostro pectore parte tenes.
 Te loquor absentem, te vox mea nominat unam :
 Nulla venit sine te nox mihi, nulla dies.
 Quinetiam sic me dicunt aliena locatum,
 Ut foret amentis nomen amore tuum :

Si jam deficiam, suppressaq; lingua palato
 Vix infillato restituenda more :
 Nuntiet hoc aliquis dominam venisse, resurgam ;
 Spesq; tui nobis causa vigoris erit.
 Dumq; ego sum vita dubius, tu forsitan istic
 Fucundum, nostrī nescia, tempus agis.
 Non agis affirmo, liquet hoc, charissima nobis,
 Tempus agi sine me non nisi triste tibi.
 Si tamen implevit me sors quos debuit annos,
 Et mihi vivendi tam cito finis adest :
 Quantum erat, ô magni, perituro parcite, divi,
 Ut saltem patriâ contumularer humo ?
 Vel pœna in mortis tempus dilata fuisset,
 Vel * præcessisset mors properata fragam.
 Integer hanc potui nuper bene reddere vitam :
 Exul ut occiderem nunc mihi vita data est.
 Tam procul ignotis igitur moriemur in oris ?
 Et fient ipso tristia fata loco ?
 Nec mea consueto languescent corpora lecto ?
 Depositum nec me qui fleat ullus erit ?
 Nec dominæ lacrymis in nostra cadentibus ora,
 Accident animæ tempora parva meæ ?
 Nec mandata dabo ? nec cum clamore supremo
 Labentes oculos condet amica manus ?
 Sed sine funeribus caput hoc, sine honore sepulcri
 Indeploratum barbara terra teget ?
 Ecquid, ubi audieris, totâ turbabere mente ?
 Et feries pavida pectore fide manu ?
 Ecquid, in has frustra tendens tua brachia partes,
 Clamabis miseri nomen inane viri ?
 Parce tamen lacerare genas, nec scinde capillos :
 Non tibi nunc primùm, lux mea raptus ero.
 Cum patriam amisi, tunc me periisse putato :
 Et prior & gravior mors fuit illa mihi.
 Nunc si fortè potes (sed non potes) optima conjux,
 Finitis gaude tot mihi morte malis.
 Quod potes, extenua forti mala corde ferendo :
 Ad mala jampridem non rude pectus babes.
 Atq; utinam pereant animæ cum corpore nostræ,
 Effugiātq; avidos pars mea nulla rogos.

In Patria
sepeliri.

* Præ-
pisset.

Claudere
oculos
mortuo.

Exilium
vera mors
est.

Nam

Pythagoras animam immortalē affirmat.

Epitaphium Ovidii.

Serta se-pulcro ap-ponere.

*Nam si morte carens vacuas volat altus in auris
Spiritus, & Samii sunt rata dicta senis :
Inter Sarmaticos Romana vagabitur umbras,
Pérq; feros manus hospita semper erit.
Ossa tamen facito parva referantur in urna,
Sic ego non etiam mortuus, exul ero.
Non vetat hoc quisquam : fratrem Thebana perem-
Sopposuit tumulo, rege vetante, soror, (ptum
Atq; ea cum foliis & amome pulvere misce ;
Inq; suburbanō condita crede solo.
Quodsq; legat versus oculo properante viator,
Grandibus in tumuli marmore cæde notis :
Hic ego qui jaceo tenerorum lusor amorum,
Ingenio perii Naso poeta meo.
At tibi, qui transis, ne sit grave (quisquis amasti)
Dicere, Nasonis molliter ossa cubent.
Hoc satis in tumulo est : etenim majora libelli,
Et diuturna magis sunt monumenta mei.
Quos ego confido, quamvis nocuere, datus
Nomen, & auctori tempora longa suo.
Tu tamen extinto feralia munera ferto ;
Déq; tuis lacrymis humida sarta dato.
Quamvis in cinerem corpus mutaverit ignis,
Sentiet officium mœsta favilla piun.
Scribere plura libet : sed vox mihi fessa loquendo
Dictandi vires siccāq; lingua negat.
Accipe supremo dictum mihi forsitan ore,
88 Quod tibi qui mittit, non habet ille, vale.*

ELEGIA IV.

Ad Amicum, ut magnorum virorum consue-tudinem fugiat.

O Mihi chare quidem semper sed tempore duro
Cognite, res postquam procubuere mee :
Usibus edocto si quicquam credis amico :
Vivē tibi, & longè nomina magna fuge.
Vivē tibi, quamq; potes prælustra vita :
Sævum prælustri fulmen ab arce venit.
Nam quanquam soli possunt prodesse potentes,
* Non prosunt : potius plurimum obesse solent.
Effugit

* Non

profit potius si quis obesse potest.

Effugit hybernas demissa antenna procellas :

Latāq; plus parvis vela timoris habent.

Aspicis ut summā cortex levis innatet undā,

Cum grave nexa simul retia mergat onus.

His ego si monitor, monitus prius ipse fuisset,

In quā debebam forsitan urbe forem.

Dum tecum vixi, dum me levis aura ferebat,

Hec mea per placidas cymba cucurrit aquas.

Qui cadit in plano (vix hoc tamen evenit ipsum)

Sic cadit, ut tacitū surgere possit humo.

At miser Elpenor teēto delapsus ab alto,

Occurrit regi flebilis umbra suo !

Quid fuit ut tutas agitaret Dædalus alas ?

Icarus immensa nomine signet aquas ?

Nempe quod hic altè, demissus ille volabat :

Nam pennis ambo non habuere suas.

Crede mihi, bene qui latuit bene vixit : & intra

Fortunam debet quisq; manere suam.

Non foret Eumedes orbus, si filius ejus

Stultus Achilleos non adamasset equos.

Nec natum in flamma vidisset, in arbore natus,

Cepisset genitor si Phæthona Merops.

Tu quoq; formida nimium sublimia semper :

Propositiique, precor, contrahere vela tui.

Nam pede inoffenso spatium percurrere vitæ

Dignus es, & fato candidiore frui.

Quod pro te ut voveam, miti pietate mereris,

Hæsurāq; mihi tempus in omne fide.

Vidi ego te tali vultu mea fata gementem,

Qualem credibile est ore fuisse meo.

Nostra tuas vidi lacrymas super ora cadentes,

Tempore quas uno fidāq; verba, * dabas.

Nunc quoq; submotum studio defendis amicum ;

Et mala vix ulla parte levanda levas.

Vive sine invidia, mollēsq; inglorius annos.

Exige ; amicitias qd; tibi junge pares.

Nasōnisq; tui, quod adhuc non exulat, unum

Nomen amo ; Scythicus cætera Pontus habet.

Proxima sideribus tellus Erymanthidos ursæ

Me tenet, astricēto terra perusta gelu.

Summa
fugienda

Elpenor.

Dædalus.

Bene lat-
re est bene
vivere.

* Bibi.

Amicitia
pares af-
fectandæ.

TRISTIUM

*Bosphorus & Tanais superant, Scythiaeque paludes,
Vixque satis noti nomina pauca loci.*

Ulterius nihil est, nisi non habitabile frigus :

Heu ! quam vicina est ultima terra mihi !

At longè patria est, longè est charissima conjux :

Quicquid & haec nobis post duo dulce fuit.

*Si tamen haec absunt, ut, quae contingere non est
Corpore, sint animo cuncta videnda meo.*

*Ante oculos errat domus, urbs, & forma locorum ;
Succeduntque suis singula facta locis.*

Conjugis ante oculos, sicut praesentis imago est ;

*Illa meos casus aggravat, illa levat (amorem,
Aggravat * haec, quod abest : levat * haec, quod præstat
Impositumque sibi firma tuetur onus.*

*Amico-
rum no-
mina cur
non in-
serat.*

*Vos quoque peccoribus nostris heretis amici,
Dicere quos cupio nomine quemque suo :
Sed timor officium cautus compescit ; & ipso
In nostro poni carmine nolle puto.*

** Quemque,
pro unum-
quemque.*

*Ante volebatis, gratique erat instar amoris,
Versibus in nostris nomina vestra legi.
Quod quoniam est anceps intra mea pictora * quemque
Alloquar : & nulli causa timoris ero.*

*Nec meus indicio latitantes versus amicos
Protrahet : occulte si quis amavit, amet.*

*Scite tamen, quamvis longâ regione remotus
Absim, vos animo semper adesse meo.*

*Et quod quisque potest, oro mala nostra levate ;
Fidam projecto neve negate manum.*

Prospera sic maneat vobis fortuna, nec unquam

& Contacti simili sorte rogetis idem.

ELEGIA V. Ad Charum Amicum.

Usus amicitiae tecum mihi parvus, ut illam
Non agre possis dissimulare fuit :

Ni me complexus vincis proprioribus esse,

Nave meâ vento forsan eunte suo.

Ut cecidi cunctaque, * metu fugere ruinam,

Versaque amicitiae terga dedere mea :

Ausus

Ausus es igne Jovis percussum tangere corpus,
Et deploratæ limen adire domus.

Idq; recens præstas, nec longo cognitus usu,
Quod veterum misero vix duo træsue mihi.

Vidi ego confusos vultus, visosque notavi,

Osq; madens fletu, pallidiusq; meo :

Et lacrymas cernens in singula verba cadentes,

Ore meo lacrymas, auribus illa bibi.

Brachiāq; excepī * presso pendentia collo, * Mæsto.

Et singultatis oscula mista sonis.

Sum quoq; Chare, tuis defensus viribus absens :

Scis Charum veri nominis esse loco.

Multāq; præterea manifesti signa favoris

Pectoribus teneo non abitura meis.

Dii tibi posse tuos tribuant defendere semper,

Quos in materia prosperiore juves.

Si tamen interea quid in his ego perditus oris,

(Quod te credibile est querere) queris, agam ; Spes.

Spe trahor exigua quam tu mihi demere noli,

Tristia leniri numina posse Dei.

Seu temerè expecto, sive hoc contingere fas est,

Tu mihi, quod cupio fas, precor, esse proba.

Quæq; tibi est linguae saudia, confer in illud :

Ut doceas votum posse valere meum.

Quò quisq; est major, magis est placabilis ira : Genero-

Et faciles motus mens generosa capit.

Corpora magnanimo satis est prostrasse leoni :

Pugna suum finem, um jacet hostis, habet.

At lupus, & turpes instant morientibus iuri,

Et quæcunq; minor nobilitate fera est.

Majus apud Trojam forti quid habemus Achille ?

Dardanii lacrymas non tulit ille senis.

Quæ ducis Aemathii fuerit clementia, Porus,

Præclarisq; docent funeris exequæ.

Neve hominum referam flexas ad mitius iras ;

Junonis gener est, qui prius hostis erat.

Deniq; non possum nullam sperare salutem,

Cum non sit pœnæ causa cruenta meæ.

Non mihi quærenti pessundare cuncta petitum

Cæsareum caput est, qui caput orbis erat.

fissimus
quisque ad
iracundi-
am minus
est pro-
pensus.

Porus.

TRISTIUM

Oculi Na-
fonis in
crimine.

*Non aliquid dixi, violentave lingua locuta est ;
Lapsave sunt nimio verba profana metu :
Inscia quod crimen viderunt Lumina, plector ;
Peccatumque oculos est habuisse meum.
Non equidem totam possum defendere culpam,
Sed partem nostri criminis error habet.
Spes igitur supereft, facturum ut molliat iijse
Mutati pœnam conditione loci.
Hoc utinam nitidi Solis prænuntius ortus
5 6 Adferat admisso Lucifer albus equo.*

ELEGIA VI.

Ad amicum, quo familiarissime usus est.

Fœdus amicitiae non vis, charissime, nostræ,
Nee, si fortè velis, dissimulare potes.
Donec enim licuit, nec te mihi charior alter,
Nec tibi me totâ junctior urbe fuit.
Isq; erat usq; adeo populo testatus, ut esset
Penè magis quam tu, quamq; ego, notus amor
Quij; est in charis animi tibi candor amicis,
Cognitus est illi, quem colis ipse, viro.

Consilio-
rum com-
municatio
signum
erat veræ
amicitiæ.

Nil ita celabas, ut non ego conscius essem ;
Pectoribusq; dabas multa tegenda meis.
Cuij; ego narrabam, secreti quicquid habebam,
Excepto quod me perdidit, unus eras.
Id quoq; si scisses, salvo fruerere sodali,
Consiliop; forem sospes, amice, tao.
Sei mea me in pœnam nimirum fata trahebant,
Omne bone claudunt utilitatis iter.
Sive malum potui tamen hoc vitare cavendo ;
Sea ratio fatum vincere nulla valet ;
Tu tamen, ô nobis usu junctissime longo,
Pars desiderii maxima penè mei,
Sis memor ; dñs si quas fecit tibi gratia vires,
Illas pro nobis experiare rogo,
Numinis ut lessi fiat mansuetior ira ;
Mutatoq; minor sit mea pœna loco :
Idj; ita, si nullum scelus est in pectore nostro,
Principiū nq; mel criminis error habet.

Nec breve nec tutum est, quo sint mea, dicere, casu

Lumina

Lumina funesti conscientia facta mali :

Nasonis.

Mensq; reformidat, veluti sua vulnera, tempus

Illud, qd admonitu fit novus ipse dolor.

Et quæcunq; adeo possint asserre pudorem,

Illa tegi cæcâ candida nocte decet.

Nil igitur referam, nisi me peccasse (sed illo

Præmia peccato nulla petita mihi)

Stultitiámq; meum crimen debere vocari,

Nomina si factis reddere vera velis,

Stultitiam

Quâ si non ita sunt, alium, quo longius absim,

non cri-

Quære (suburbana hæc sit mihi terra) locum.

men.

(36)

ELEGIA VII.

Mandat epistolæ, ut Perillam adeat.

VAde salutatum subito perarata Perillam
Littera, sermonis fida ministra mei.

Aut illam invenies dulci cum matre sedentem,

Aut inter libros, Pieridasq; suas.

Quicquid ager, cùm te scierit venisse, relinquet:

Nec mora ; quid venias, quidve; requiret, agam.

Vivere me dices : sed sic, ut vivere nolim ;

Nec mala tam longâ nostra levata morâ :

Et tamen ad Musas, quamvis nocuere, reverti,

Altâq; in alternos cogere verba pedes.

Tu quoq; dic studiis communibus ecquid inhæres ?

Doctâq; non patrio carmina more canis ?,

Nam tibi cum facie mores natura pudicos,

Perillæ

Et raras dotes, ingeniumq; dedit :

Ingenium,

Hoc ego Pegasidas deduxi primus ad undas,

Nè male facundæ vena periret aquæ.

Primus id adspexi teneris in virginis annis ;

Utq; pater natæ, duxque, comésq; fui.

Tunc quoq; (sed forsan nostram delevit amorem

Tempus) eram nimio junctus amore tibi.

Ergò si remanent ignes tibi pectoris iidem,

Sola tuum vates Lesbia vincit opus.

Sed vereor nè nunc mea te fortuna retardet,

Postq; meos casus fit tibi peñitus iners.

TRISTIMU

Dum licuit, tua s̄epe mihi, tibi nostra legabam,
S̄epe tui iudex, s̄epe Magister eram.

Aut ego pr̄āberem factis mod̄o versibus aures:
Aut, ubi cessāras, causa ruboris eram.

* Fata se- Forsitan exemplo, quia me leſere libelli,
cuta. Tu quoq; sis p̄enæ * facta ruina meæ.

Pone Perilla metum: tantummodo fæmina nulla,
Néve vir à scriptis discat amare tuis.

Ergo desidiæ remove doctissima causas;
Inq; bonas artes, & tua sacra redi.

Ista decens facies longis vitiabitur annis;
Rugāq; in antiquâ fronte senilis erit:

Injiciētq; manus firmæ damnoſa ſeneſtus,
Quæ ſtrepitum paſſu non fauiente venit.

Cūnq; aliquis dicit, Fuit hæc formosa, dolebis,
Et ſpeculum mendax eſſe querere tuum.

Sunt & opes modicæ; cùm ſis dignissima magnis:
Finge ſed immensis censibus eſſe pares,

Nempe dat & quodcunq; libet fortuna rapitque;
Irus & eſt ſubitò, qui mod̄o Crœſus erat.

Singula quid referam? nil non mortale tenemus,
Pectoris exceptis ingeniiq; bonis.

En ego, cùm patriâ caream, vobisq; domoque;
Raptâq; ſint, adimi quæ potuere, mihi:

Ingenio tamen ipſe meo comitòr q; fruor q;
Cæſar in hoc potuit juris habere nihil.

Quilibet hanc ſevo vitam mihi finiat enſe;
Me tamen extinēto fama ſuperſtes erit.

Dūnq; ſuis viētrix ſeptem de montibus orbem
Proſpiciet domitum Martia Roma, legar.

Tu quoq; quam ſtudii maneat felicior uſus,
56 Effuge venturos quæ potes uſq; rogoſ.

Litteræ
non poſ-
ſunt nobis
adimi.

E L E G I A V I I I .

Patriam & ſuos videre deſiderat.

Nunc ego Triptolemi cuperem conſendere curru;
Miſit in ignotam qui rude ſemen hamum.

Nunc ego Medea vellem frænare dracones,
Quos habuit fugiens arce, Corinthe, tuâ.

Nunc

Nunc ego jaētandas optarem sumere pennas,
 Sive tuas Persen, Dædale sive tuas;
 Ut tenerâ nostris cedente volatibus aurâ,
 Aspicerem patriæ dulce repente solum,
 Desertæq; domûs vultus, memoresq; sodales,
 Charâq; præcipue conjugis ora meæ.
 Stulte, quid hæc frustrâ votis puerilibus optas,
 Quæ non ulla tibi fertq; feretq; dies;
 Si semel optandum est, Augusti numen adora:
 Et, quem * sensisti, ritè precare Deum.
 Ille tibi pennâsq; potest currûsq; volucres
 Tradere: det redditum, protinus ales eris.
 Si precer hæc (neq; enim possum majora precari)
 Nè mea sint timeo vota modesta parùm.
 Forfitan hoc olim, cum jam satia verit iram,
 Tunc quoq; sollicitâ mente, rogandus erit.
 Quod minus interea est (instar mihi muneris ampli)
 Ex his me jubeat quo libet ire locis:
 Nec cælum, nec aquæ faciunt, nec terra nec auræ:
 Hei mihi! perpetuus corpora languor habet.
 Seu vitiant artus ægræ contagia mentis,
 Sive mei causa est in regione mali;
 Ut tetigi Pontum, vexant insomnia, vixq;
 Ossa tegit macies, nec juvat ora cibus:
 Quiq; per autumnum percussis frigore primo
 Est color in foliis, quæ nova læsit hyems;
 Is mea membra tenet; nec viribus allevor ullis;
 Et nunquam queruli causa doloris abest.
 Nec melius valeo, quam corpore, mente, sed ægra est
 Utraq; pars æquæ; binâq; damna fero.
 Hæret & ante oculos (veluti spectabile corpus)
 Aftans fortunæ forma videnda meæ.
 Cūmq; locos, moresq; hominum, cultûsq; sonosq;
 Cernimus, & quid sim, quid fuerimq; subit;
 Tantus amor necis est, querar ut de Cæsar's ira,
 Quòd non offendas vindicet ense suas.
 At quoniam semel est odio civiliter usus;
 Mutato levior sit fuga nostra loco.

* Lefisti.

Macies O-
vidii ex a-
lienno co-
lo.

TRISTIUM

ELEGIA IX.

Unde Tomos dictus.

* Igitur
Graiae
(quis cre-
deret ?)
urbes.

Medea.

* Specta-
tor.

Hic quoq; sunt * urbes Graiae (quis credere pos-
Inter inhumanæ nomina Barbariæ. [set ?])
Huc quoq; Mileto missi renére coloni,
Inq; Getis Graias constituere domos.
Sed uetus huic nomen, positâq; antiquius urbe,
Constat ab absyrti cæde fuisse, loco.
Nam rate (que curâ pugnacis facta Minerve,
Per non tentatas prima cùcurrit aquas ;)
Impia desertum fugiens Medea parentem,
Dicitur his remos applicuisse vadis :
Quem procul ut vidit tumulo * speculator ab alto,
Hospes, ait, nosco Colchide vela dari.
Dum trepidant Minyæ, dum solvitur aggere funis,
Dum sequitur celeres anchora tracta manus :
Conscia percussit meritorum pectora Colchis
Ausâ atq; usurâ multa nefanda manu :
Et, quanquam superest ingens audacia menti,
Pallor in attonitæ virginis ore fuit,
Ergo ubi prospexit venientia vela ; Tenemur,
Et pater est aliquâ fraude morandus, ait.
Dum quid agat querit, dum versat in omnia vultus ;
Ad fratrem casu lumina flexa tulit.
Cujus ut ablata est presentia, Vincimus, inquit ;
Hic mihi morte suâ causa salutis erit.
Protinus ignari, nec quidquam tale timentis,
Innocuum rigido perforat ense latus.
Atq; itâ di-vellit, di-vulsaq; membra per agros
Dissipat in multis invenienda locis :
Neu pater ignoret, scopulo proponit in alto
Pallentejq; manus, sanguineumq; caput :
Ut genitor luctuq; novo tardetur ; & artus
Dum legit extinctos, triste retardet iter.
Inde Tomus dictus locus hic, quia fertur in illo
sezione. 34 Membra soror fratri consecuisse sui.

ELEGIA X.

Quibus cum gentibus vivat.

Si quis adhuc istic meminit Nasonis adempti ;
Et superest sine me nomen in urbe meum :

Sup-

Suppositum stellis nunquam tangentibus æquor,
 Me sciat in media vivere Barbaria.
 Sauromatæ cingunt feragens, Bessiq; Getæq;
 Quam non ingenio nomina digna meo!
 Dum tamen aura tepet, medio defendimur Istro:
 Ille suis liquidus bella repellit aquis.
 At cum tristis hyems squalentia protulit ora;
 Terrâq; marmoreo est candida facta gelu:
 Dum patet & Boreas, & nix * jactata sub Arcto: * Injeta.
 Tum patet has gentes axe tremente premi.
 Nix jacet, & jactam non sol pluviaeque resolvunt:
 Indurat Boreas, perpetuamque facit.
 Ergo ubi delicuit nondum prior, altera venit,
 Et solet in multis bimæ * jacere locis.
 Tantâq; commoti vis est Aquilonis, ut altas
 Equer hûmo turres, tectâq; raptâ ferat.
 Pellibus, & satis arcent male frigora * brachis; * Braccis.
 Orâq; de toto corporé sola patent.
 Sæpè sonant moti glacie pendente capilli,
 Et nitet inducta candida barba gelu:
 Nudâq; consistunt formam servantia * testæ
 Vina; haec hausta meri, sed data frustrâ bibunt.
 Quid loquor, ut cuncti concrecant frigore rivi?
 Déq; lacu fragiles effodiantur aquæ?
 Ipse, papyrifero qui non angustior amine,
 Miscetur vasto multa per ora freto.
 Cæruleos ventis latices durantibus Ister
 Congelat, & testis in mare serpit aquis.
 Quâq; rates ierant, pedibus nunc itur; & undas
 Frigore concretas ungula pulsat equi.
 Pérq; novos pontes subter labentibus undis,
 Ducunt Sarmatici barbara plaustra boves.
 Vix equidem credar: sed cum sint præmia falsi
 Nulla, ratam debet testis habere fidem.
 Vidimus ingentem glacie consistere pontum,
 Lubricaq; immotæ testa premebat aquas.
 Nec vidisse sat est; durum calcamus æquor,
 undâq; non udo sub pede summa fuit.
 Si tibi tale fretum quondam Leandre fuisset,
 Non foret angusta mors tua crimen aquæ:

Asperitas
Scythicæ.

Nix in
crystallum

* Manere.

* Testa.

Papyrifero
Nilus.

Luctum
mendaces
facit.

Cum neq; se pandi possunt delphines in auras

Tollere : conantes dura coercet hyems.

Et quanquam Boreas jactatis insonet alis,

Fluctus in obpresso gurgite nullus erit :

Inclusæ gelu stabunt ut marmore puppes :

Nec poterit rigidas * scindere remus aquas :

Vidimus in glacie pisces haerere ligatos ;

Sed pars ex illis tum quoq; viva fuit.

Sive igitur nimii Boreæ vis sœva marinæ,

Sive redundatas flumine cogit aquas :

Protinus æquato siccis Aquilonibus Istro

Invehitur celeri barbarus hostis equo :

Hostis equo pollens, longeq; volante sagittâ,

Vicinam latè depopulatur humum.

Diffugiunt alii, nullisq; tuentibus agros,

Incustoditæ diripiuntur opes :

Ruris opes parvæ, pecus, & stridentia plastra :

Et quas divitias incola pauper habet.

Pars agitur vincit post tergum capta lacertis,

Respiciens frustrâ rura larémq; suum :

Pars cadit hamatis misere confixa sagittis ;

Nam volucri ferri tinctile virns inest.

Quæ nequeunt secum ferre aut abducere, perdunt ;

Et cremet insontes hostica * turba casas.

Tum quoq; cum pax est, trepidant formidine belli ;

Nec quisquam presso uomere sulcat humum.

Aut videt, aut metuit locus hic, quem non videt

Cessat iners rigido terra relicta situ. (hostem :

Non hic pampinea dulcis latet uva sub umbra ;

Nec cumulant altos fervida musta lacus.

Poma negat regio ; nec haberet Acontius, in quo

Scriberet hic dominæ verba legenda suæ.

Aspiceres nudos sine fronde, sine arbore campos ;

Heu loca felici non adeunda viro !

Ergo tam latè pateat cum maximus orbis,

78 Hæc est in pænas terra reperta meas.

ELEGIA XI.

Invehitur in maledicuum.

Si quis es, insultes, qui casibus, improbe, nostris,

Méque reum dempto fine cruentus agas ;

Natus

Natus es è scopulis, nutritus lacte ferino,
 Et dicam silices pectus habere tuum.
Quis gradus ulterior, quo se tua porrigit ira,
 Restat? quid ve meis cernis abesse malis?
 Barbara metellus, & inhospita littora Ponti,
 Cùmq; truci Borea Mænalis ursa videt.
 Nulla mibi cum gente fera commercia linguae:
 Omnia solliciti sunt loca plena metus.
 Utq; fugax avidis cervus deprensus ab ursis;
 Cinctaq; montanis ut pavet agna lupis:
 Sic ego belligeris à gentibus undiq; septus
 Terreor, hoste meum penè premente latus.
 Utq; sit exiguum pæne, quod conjugé chara,
 Quod patria careo, pignoribus; meis:
 Ut mala nulla feram, nisi nudam Cæsaris iram;
 Nuda parùm nobis Cæsaris ira mali est?
 Et tamen est aliquis, qui vulnera cruda retractet,
 Solvat & in mores ora diserta meos.
IN **C**AUS A facili cuivis licet esse diserto:
 Et minimæ vires frangere quassa valent.
 Subruere est arcus, & stantia mænia, virtus:
 * Quilibet ignavi præcipitata premunt. * Quamli-
 Non sum, qui fueram; quid inanem proteris um-
Quid cinerem faxis bustaq; nostra petis? (bram?) Umbra vi-
 Hector erat tunc cùm bello certabat; & idem
 Tractus ab Hemonio non erat Hector equo.
 Me quoq; quem nôras olim, non esse memento;
 Ex illo superant hæc simulacra viro:
 Quid simulacra ferox dictis * incendis amaris? * Incessis.
 Parce, precor, manes sollicitare meos.
 Omnia vera puta mea crimina; nil sit in illis,
 Quod magis errorem, quam scelus esse putas:
 Pendimus en profugi (satia tua pectora) pœnas
 Exilioq; graves, exilioq; loco.
 Carnifici fortuna potest mea flenda videri,
 Te tamen est uno judice * mersa parum.
 Sævior est tristi Busiride, sævior illo
 Qui falsum lento torruit igne bovem:
 Quiq; bovem Siculo fertur donasse tyranno,
 Et dictis artes conciliasse suas.

Natus è
scopulis.

* Dura.

TRISTIUM

Munere in hoc usus rex est, sed imagine major;
 Nec sola est operis forma probanda mei.
 Aspicis à dextra latu^s hoc ad apertile tauri?
 Hac tibi, quem perdes, conjiciendus erit.
 Protinus inclusum lentis carbonibus ure:
 Mugiet, & veri vox erit illa bovis.
 Pro quibus inventis, ut munus munere penses,
 Da, precor, ingenio præmia digna meo.
 Dixerat: at Phalaris, Pænæ mirande reperto,
 Ipse tuum presens imbue, dixit opus.
 Nec mora; monstratis crudeliter ignibus ustus,
 Exhibuit geminos ore gemente sonos.
 * Scythias- Quid mihi cum Siculis, inter * Scythicosq; Getasq;
 que. Ad te (quisquis is es) nostra querela * venit.
 * Redit. Utq; sitim nostro possis explere cruore,
 Quantaq; vis avido gaudia corde feras:
 Tot mala sum fugiens tellure, tot æquore passus;
 Te quoq; ut auditis posse dolere putem.
 Crede mihi, si sit nobis collatus Ulysses,
 Neptuni minor est, quam Jovis, ira fuit.
 Ergo quicunq; es, rescindere crima noli:
 Deq; gravi duræ vulnere tolle manus.
 Utq; mee famam tenuent oblia via culpæ,
 Facta cicatricem ducere nostra sine.
 Humanæ memor sortis, quæ tollit eosdem
 sortis mutabilitas. Et premit incertas ipse verere vices.
 Et quoniam, fieri quod nunquam posse putavi,
 Est tibi de rebus maxima cura meis.
 Non est quod timeas: fortuna miserrima nostra est;
 Omne trahit secum Cæsar is ira malum.
 Quod magis ut liqueat, né ve hoc ego fingere credar,
 74 Ipse velim pænas experiare meas.

ELEGIA XII.
Rogat mitiorem exilii locum.

* Longior antiquis. **F**rigora jam Zephyri minuunt; annoq; peracto
 * Tardior antiquis visa Maeotis hyems.
 Impositamq; sibi qui non bene pertulit Hellen,
 Tempora nocturnis aqua diurna facit.

Jam violas pueriq; legunt, hilareſq; puellæ,
 Rurāq; que nullo nata ferente ferunt.
 Pratāq; pubescunt variorum fiore colorum :
     Indociliq; loquax gutture vernat avis.
 Utq; malæ crimen matris deponat hirundo,
     Sub trabibus cunas, parvāq; tecta facit :
 Herbāq; que latuit Cerealibus obruta ſūlciſ,
     Exerit è tepida molle cacumen humo :
 Quōq; loco eſt vītis, de palmite gemma movetur ;
     Nam procul à Getico littore vītis abeft.
 Quōq; loco eſt arbor, turgescit in árbore ramus ;
     Nam procul à Geticis finibus arbor abeft.
 Otia nunc iſtīc ; junctisq; ex ordine ludis
     Cedunt verboſi garrula verba fori.
 Lūſus equis nunc eſt, levibus nunc luditur armis,
     Nunc pila, nunc celeri vertitur orbe trochus.
 Nunc, tibi perfusa eſt oleo labente juventus,
     Defeffos artus * tingere gaudet aquā.
 Scena viget, studiisq; favor diſtantibus ardet,
     Cūmq; tribus resonant terna theatra foris.
 O quater, & quoties non eſt numerare, beatum,
     Non interdictā cui licet urbe frui !
 At mihi ſentitur nix verno ſole ſoluta,
     Quæq; lacu duro non fodiantur aquæ.
 Nec mare concreſcit glacie ; nec ut antè per Iſtrum
     Stridula Sauromates plauftra bubulcus agit.
 Si tamen incipiunt aliquæ huc adnare carinæ,
     Hofpitāq; in Ponti littore puppis erit ;
 Sedulus occurram naute, dictāq; ſalute ;
     Quid veniat queram, quisve, quibūſve locis.
 Ille quidem (mirum) ni de regione propinqua,
     Non niſi vicinas tutus arārat aquas.
 Rarus ab Italia tantum mare nauita transit,
     Littora rarus in hec portubus orba venit.
 Si veſtamen Græcā ſcierit, ſive ille Latīnā,
     Voce loqui, certè gratior * uſuſ erit.
 Fas quoq; ab ore freti, longæq; Propontidos undis
     Huc aliquem certo vela dediſſe Noto.
 Quisquis iſ eſt, memori rumorem voce referre,
     Et fieri fam.e párſq; graduſq; potest :

Pubescunt
prata.

* Virgine
tingit.

* Aug.

TRISTIUM

*Is precor auditos possit narrare triumphos
Cæsaris, & Latio redditæ vota Jovi.
Germania rebellatrix Téq; rebellatrix tandem Germania magni
Triste caput pedibus supposuisse ducis.
Hæc mihi qui referat, quæ non vidisse dolebo,
Ille meæ domui protinus hospes erit. (est?
Hei mihi! jámne domus Scythico Nasōnis in orbe
Jámq; suum mihi dat pro lare pœna locum?
Dii facite, ut Cæsar non hoc penetrale, domumq;
§ 4. Hospitium pœnæ sed velit esse meæ.*

ELEGIA XIII.

In natalem suum.

Ecce supervacuus (quid enim fuit utile nasci?)
Ad sua natalis tempora noster adeſt.
Dure quid ad miseros veniebas exulis annos?
Debueras illis imposuisse modum.
Si tibi cura mei, vel si pudor ullus inesset,
Non ultra patriam me sequerere meam:
Quoq; loco primùm male sum tibi cognitus infans,
Ilo tentâſſes ultimus esse mihi.
Inq; relinquendo (quod idem fecere sodales)
Tu quoq; dixiſſes tristis in urbe, Vale.
Quid tibi cum Ponto? num te quoq; Cæsaris ira
Extremam gelidi misit in orbis humum?
Scilicet expectas solitum tibi moris honorem?
Pendeat ex humeris vestis ut alba meis?
Fumida cingatur florentibus ara coronis?
Micāq; solenni thuris in igne sonet?
Libāq; dem pro te genitale notantia tempus?
Concipiāmq; bonas ore favente preces?
Non ita sum positus, nec sunt ea tempora nobis,
Adventu possim lætus ut esſet tuo.
Funeris ara mihi ferali cincta cupresso
Convenit, & structis flamma parata rogis.
Nec dare thura libet nil exorantia divos:
In tantis subeunt nec bona verba malis.
Si tamen est aliquod nobis hâc luce petendum,
In loca ni redeas amplius ista precor:

Dum me terrarum pars penè novissima Ponti.
Euxinus falso nomine dictus habet. 28

ELEGIA XIV.

Ad amicum, ut librum tueatur suum.

C Ultor & antistes doctorum sancte virorum,	Antistes doctorum.
Quid facis, ingenio semper amice meo?	
E cquid, ut incolumem quondam celebrare solebas,	
Nunc quoq; nè videar totus abesse, caves?	
* C onspicis exceptis ecquid mea carmine salis	* Colligis.
Artibus, artifici quæ nocuere suo?	
I mmo ita fac, quæso vatum studiose novorum,	
Quaq; potes retine nomen in urbe meum.	
E st fuga dicta mihi, non est fuga dicta libellis,	
Qui domini pænam non meruere sui?	
S æpe per extremas profugas pater exulit oras,	
Urbe tamen natis exulis esse licet.	
P alladis exemplo de me sine matre creatæ	Liber sine matre.
Carmina sunt: stirps hæc progeniesq; mea:	
H anc tibi commendō: que quò magis orba parente	
Hoc tibi tutori sarcina major erit. (est,	
T res mihi sunt nati, contagia nostræ secuti;	De arte amandi.
Cætera fac curæ sit tibi turba palam.	
S unt quoq; mutatæ ter quinq; volumina formæ,	Metamor- phoses.
Carmina de domini funere raptæ sui.	
I llud opus potuit, si non prius ipse perissim,	
Certius à summa nomen habere manu.	
N unc incorrectum populi pervenit in ora;	
In populi quidquam si tamen ore * meum est:	* Mei est.
Hoc quoq; nescio quid nostris oppone libellis,	
Diverso missum quod tibi ab orbe venit.	
Quod quicunq; leget (si quis leget) cestimet antè	
Compositum quo sit tempore, quoq; loco:	
Æquus erit scriptis, quorum cognoverit esse	
Exilium tempus, barbariemq; locum:	
Inq; tot adversis carmen mirabitur ullum	
Ducere me tristi sustinuisse manu.	Ingenium incommo- da fran-
Ingenium fregere meum mala; cuius & antè	
Fons infæcundus, parvæq; vena fuit.	Sea' gunt.

Sed quaecunq; fuit, nullo exerceente, refugit,
 Et longo periit arida facta situ.
 Non hic librorum, per quos inviter alarque,
 Copia; pro libris arcus & arma sonant.
 Nullus in hac terra recitem cui carmina, cuius
 Intellecturis auribus utar, adest.
 Nec quod secedam locus est; custodia muri.
 Submovet infestos clausaq; porta Getas.
 Sæpe aliquod quero verbum, nomenq; locumque:
 Nec quisquam est, à quo certior esse queam.
 Dicere sæpe aliquid conanti (turpe fateri)
 Verba mihi desunt, dedidiciq; loqui.

* Scythi- Threjcio * Geticoq; ferè circumsonor ore,
 coq; ferè. Et videor Geticis scribere posse modis.
 Crede mihi, timeo nè sint immista Latinis,
 Inq; meis scriptis Pontica verba legas.
 Qualemcumq; legas veniā dignere libellum,
 Sortis & excusa conditione meæ.

P U B. C V I D. N A S O N I S

De Tristibus, Lib. IV.

ELEGIA I.

Excusat suos libros, si quid vitii habebunt.

Si qua meis fuerint (ut erunt) vitiosa libellis,
 Excusat suo tempore lector habe.
 Exul eram; requiesq; mihi, non fama petita est;
 Mens intenta suis nè foret usq; malis.
 Hoc est cur cantet vincus quoq; compede fossor,
 Indocili numero cum grave mollit opus.
 Cantat & innitens limosæ pronus arenæ,
 Trahit. Adverso tardam qui * vebit amne ratem:
 Quiq; ferens pariter lentos ad pectora remos
 In numerum pulsâ brachia versat aquâ.

Fessus

Fessus ut incubuit baculo, saxoq; resedit
 Pastor, arundineo carmine mulcet oves.
 Cantantis pariter, pariter data pensa trahentis
 Fallitar ancillæ decipiturq; labor.
 Fertur & adductâ * Lyrnessidi tristis Achilles,
 Hæmoniâ curas attenuasse lyrâ.
 Cùm traheret sylvas Orpheus & dura canendo
 Saxa, his amissâ conjugem mæstus erat.
 Me quoq; Musa levat Ponti loca jussa petentem;
 Sola comes nostræ perstitit illa fugæ.
 Sola nec insidias inter, nec militis ensem,
 Nec mare, nec ventos, barbariémq; timet.
 Scit quoq; cùm perii, quis me deceperit error,
 Et culpam in facto non scelus esse meo.
 Scilicet hoc ipso nunc æqua; quod obfuit ante,
 Cùm mecum juncti criminis acta rea est.
 Non equidem vellem (quoniam nocitura fuerunt)
 Pieridum sacris imposuisse manum.
 Sed nunc quid faciam? Vis me tenet ipsa sacrorum,
 Et carmen demens carmine læsus amo.
 Sic nova Dulichio lotos gustata palato,
 Illo, quo nocuit, grata sapore fuit. [illis;
 Sentit amans sua damna * ferens; tamen hæret in * Fere.
 Materiam culpe persequiturq; suæ.
 Nos quoq; delectant, quamvis nocuere, libelli:
 Quodq; mihi telum vulnera fecit amo.
 Forstan hoc studium possit furor esse videri;
 Sed quiddam furor hic utilitatis habet.
 Semper in obtutu mentem vetat esse malorum,
 Præsentis casus immemorémq; facit.
 Utq; suum Bacchis non sentit saucia vulnus,
 Dum stupet Idæis exululata jugis:
 Sic, ubi mota calent sacro mea pectora thyrſa,
 Altior humano spiritus ille malo est.
 Ille nec exilium, Scythici nec littora Ponti,
 Ille nec iratos sentit habere Deos.
 Utq; soporiferæ biberem si pocula Lethes;
 Temporis adversi sic mihi sensus abest.
 Jure deas igitur veneror mala nostra levantes,
 Sollicitas comites ex Helicone fugæ;

* Briseicæ
 Achilles.
 Orpheus.

Furor Po-
 eticus.

Et

Et partim pelago, partim vestigia terrâ,
 Vel rate dignatas, vel pede nostra sequi.
 Sunt precor hæ saltem faciles mihi : namq; deorum
 Cæsare cum magno cætera turba facit ;
 Méq; tot adversis cumulat, quod littus arenas,
 . Quotq; fretum pisces, ovāq; pisces habet.
 Vere prius flores, æstu numerabis aristas,
 Poma per autumnum, frigoribusq; nives :
 Quam mala, quæ patior toto jactatus in orbe,
 Dum miser Euxini littora sevæ peto.
 Nec tamen ut veni, levior fortuna malorum est ;
 Huc quoq; sunt nostras fata secuta vias.
 Hic quoq; cognosco natalis stamina nostri,
 Stamina de nigro vellere facta mihi.
 Utq; neq; insidias, capitisq; pericula narrem,
 Vera quidem vidi, sed graviora fide.
 Vivere quam miserum est inter Bessosq; Getasq;
 Illum, qui populi semper in ore fuit !
 Quam miserum est portâ vitam muroq; tueri,
 Vixq; sui tutum viribus esse loci !
 Aspera militiæ juvenis certamina fugi ;
 Nec nisi lusurâ * movimus arma manu.
 Nunc senior gladioq; latus, scutoq; sinistram,
 Canitem galeæ subjicioq; meam :
 Nam dedi te specula custos ubi signa tumultus,
 Induimus trepidâ protinus arma manu.
 Hostis habens arcum, imbutaq; tela veneno,
 Sævus anhelanti mænia lustrat equo.
 Utq; rapax pecudem, quæ se non texit ovili,
 Perfata, per sylvas fertq; * trahitq; lupus :
 Sic, si quem nondum portarum sede receptum
 Barbarus in campis repperit hostis, habet :
 Aut sequitur captus, conjectaq; vincula collo
 Accipit, aut telo virus habente perit.
 Hic ego sollicitæ jaceo novus incota sedis ;
 Heu nimium fati tempora lenta mei !
 Et tamen ad numeros antiquaq; sacra reverti,
 Sustinet in tantis hospita Musa malis. (nec qui
 Sed neq; cui * referam quisquam est mea carmina ;
 Auribus accipiat verba latina suis.

Getarum
 provincia
 impacata.
 * Novimus

* Refertq;

Ipse mihi (quid enim faciam) scriboq; legoq;
 Tutaq; iudicio littera nostra suo est.
 Sæpe tamen dixi; Cui nunc hæc cura laborat?
 An mea Sauromatæ scripta, Getæq; legent?
 Sæpe etiam lacrymæ sunt me scribente profuse,
 Humidaq; est fletu littera facta meo.
 Corq; vetusta meum tanquam nova vulnera* sentit; * Norit.
 Inq; sinum mæstæ labitur imber aquæ.
 Dum vice mutatâ qui sim fuerimq; recordor,
 Et tulerit me quò casus, & unde subit:
 Sæpe manus demens studiis irata, sibiq;
 Misit in arsuros carmina nostra* rogos. * FOCOS.
 Atq; ea de multis quoniam non multa supersunt,
 Cum venia facito, quisquis es, ista legas.
 Tu quoq; nos melius, quæ sunt mea tempora, car-
 Interdicta mibi consule Roma boni. 106 (men

ELEGIA II.

Dolet non interesse triumpho de victa

Germania.

Jam fera Cæsaribus Germania, totus ut orbis,
 Victa potest flexo succubuisse genu.
 Altaq; velantur fortasse Palatia fertis:
 Thuraq; in igne sonant, inficiuntq; diem.
 Candidaq; adductâ collum percussa securi
 Victima purpureo sanguine* pulsat humum.
 Donaq; amicorum templis promissa Deorum
 Reddere victores Cæsar utérq; parant:
 Et qui Cæsario juvenes sub nomine crescunt,
 Perpetuò terras ut domus illa regat.
 Cūmq; bonis nuribus pro sospite Livia natō,
 Munera dat meritis, sæpe datura, Deis:
 Et pariter matres, & quæ sine crimine castos
 Perpetuâ servant virginitate focos.
 Plebs pia, cūmq; pia lætatur plebe Senatus,
 Parvæq; cuius eram pars ego nuper, Eques.
 Nos procul expulsos communia gaudia fallunt;
 Famæq; tam longè non nisi parva venit.
 Ergo omnis populus poterit spectare triumphos,
 Cūmq; ducum titulis oppida capta leget:

Vinclaq;

Fera Ger-
mania.

* Tangit.

Ovidius e-
questri or-
dine.

Vinclaq; captivâ reges cervice ferentes
 Ante coronatos ire videbit equos;
 Et cernet vultus aliis pro tempore versos;
 Terribiles aliis, immemorèsq; sui:
 Quorum pars causas, & res, & nomina queret;
 Pars referet, quamvis noverit illa parum.

Sidonium
ostrum.

Hic, qui Sidonio fulget sublimis in ostro,
 Dux fuerat belli: proximus ille duci.
 Hic, qui nunc in humo lumen miserabile fixit,
 Non tristi vultu, cum tulit arma, fuit:
 Ille ferox, & adhuc oculis hostilibus ardens,
 Hortator pugnæ, consiliūmq; * fuit.
 Perfidus hic nostros illusit fraude locorum,
 Squalida prolixis qui tegit ora comis,
 Illò, qui sequitur, dicunt mæstato ministro
 Sæpè recusanti corpora cæpta Deo.
 Hic lacus, hi montes, hæc tot castella, tot amnes;
 Plena feræ cædis, plena crux erant.

Drusus
Germani-
cus.

Drusus in his meruit quondam cognomina terris,
 Quæ bona progenies digna parente fuit.
 Cornibus hic fractis viridi male tectus ab ulvâ;
 Decolor ipse suo sanguine Rhenus erat.
 Crinibus en etiam fertur Germania passis,
 Et ducis invicti sub pede mæsta sedet.
 Collaq; Romanæ præbens animosa securi;
 Vincula fert illâ, quâ tulit arma manu.
 Hos super in currus Cæsar victore vehēris
 Prrpureus, populi ritè per ora tui.
 Quoq; ibis, manibus circumplaudere tuorum,
 Undiq; jactato flore tegente vias.

* Calentes. Ipse sono plausuq; simul fremituq; * canentes,
 Miles, Iö magnâ voce, Triumphe, canet:

Indè petes arcem, & delubra faventia votis;
 Et dabitur merito laurea voti fori.
 Hic ego summotus quâ possum mente videbo;
 Erepti nobis jus habet illa loci:
 Illa per immensas spatiatur libera terras;
 In cælum celeri pervenit illa viâ;

Illæ

Illa meos oculos medium dedit in Urbem;
 Immunes tanti nec sinit esse boni.
 Invenietq; animus, quā currus spectet eburnos:
 Sic certè in patriā per breve tempus ero.
 Vera tamen populus capiet spectacula fælix;
 Lætāq; erit præsens cum duce turba suo.
 At mihi fingenti tantum longēq; remoto
 Auribus hic fructus * percipiendus erit.
 Atq; procul Latio diversum missus in orbem
 Qui narret cupido, vix erit ista mihi.
 Is quoq; jam serum referet, veteremq; triumphum:
 Quo tamen audiero tempore latus ero.
 Illa dies veniet, mea quā lugubria ponam;
 Causāq; privatā publica major erit.

74

Currus e-
 burneus
 triumpha-
 lis.

* Præcipi-
endus.

ELEGIA III.

Alloquitur utramq; Ursam.

MAgna minórq; feræ, quarum regis altera Graic; Altera Sidonias, utrāq; siccæ, rates; Omnia cùm summo positæ videatis in axe, Et maris occiduas non subeat is aquas: Ætheriāmq; suis cingens amplexibus arcem Vester ab intactâ circulus extet humo: Aspice illa, precor, quæ non bene mævia quondam Dicitur Iliades transiluisse Remus. Inq; meam nitidos dominam convertite vultus, Sitq; memor nostri, necne, referte mihi. [ro ?] Hei mihi ! cur * nimium quæ sunt manifesta requi- * Timul? Cur labat ambiguo spes mea mista metu? Crede quod est, quod vis, ac desine tuta vereri; Déq; fide certâ sit tibi certa fides: Quodque polo fixæ nequeunt tibi dicere flammæ Non mentiturâ tu tibi voce refer: Esse tui memorem, de quâ tibi maxima cura est; Quodq; potest, secum nomen habere tuum. Vultibus illa tuis tanquam præsentis inhæret; Téq; remota procul, si modo vivit, amat. Ecquid, ut incubuit justo mens ægra dolori, Lenis ab admonito pectori somnus abit?

Tunc

Tunc subeunt curæ, dum telectusq; locusq;
 Tangit? & oblitam non sinit esse mei?
 Et veniunt æstus, & nox immensa videtur?
 Fessaq; jactati corporis ossa dolent?
 Non equidem dubito, quin haec & cætera fiant;
 Detq; tuus mæsti signa doloris amor:
 Nec cruciere minùs, quam cum Thebana* cruentum
 Hectora Thessalico vidi ab axe rati.
 Quid tamen ipse precer dubito, nec dicere possam
 Affectum quem te mentis habere velim.
 Tristis es indignor; quod sim tibi causa doloris:
 Non es; ut amissi conjuge digna* fores.
 Tu verò tua damna dole, mitissima conjux;
 Tempus & à nostris exige triste malis.
 Fléq; meos casus: EST quædam flere voluptas:
 EXPLETUR lacrymis egeriturq; dolor.
 Atq; utinam lugenda tibi non vita, sed esset
 Mors mea: morte fores sola relicta mea.
 Spiritus hic per te patrias exiisset in auras:
 Sparsissent lacrymæ corpora nostra piæ:
 Supremoq; die notum spectantia cœlum
 Texissent digitæ lumina nostra tui:
 Et cinis in tumulo positus jacuisset avito:
 Tactaq; nascenti corpus haberet humus:
 Deniq; *ut & vivi sine crimine, mortuus essem;
 Nec mea suppicio vita pudenda foret.
 Me miserum! si tu, cùm diceris exulis uxor,
 Avertis vultus, & subit ora rubor.
 Me miserum! si turpe putas mihi nupta videri:
 Me miserum! sit te jam pudet esse meam.
 Tempus ubi est illud, quo te jactare solebas
 Conjuge? nec nomen dissimulare* meum?
 Tempus ubi est, quo te, (nisi non vis ista referri)
 Et dici (memini) juvit, & esse meam?
 Utq; probâ dignum est, omni tibi dote placebam:
 Addebat veris multa fauensis amor.
 Nec quem præferres (itares tibi magna videbar)
 Quém ve tuum malles esse, vir alter erat.
 Nunc quoq; nè pudeat, quod sis mihi nupta; tuusq;
 Non debet dolor hinc, debet abesse pudor.

* Peremptum.

* Fleas.

Flere non-nunquam voluptas:

* Dum vixi.

* Viri. Naso ab uxore amatus.

Cum cecidit Capamene subito temerarius ictus,
 Non legus Eudnē erubuisse viro.
 Nec quia rex mundi compescuit ignibus ignes,
 Ipse suis Phaeton inficiandus eras:
 Nec Semele Cadmo fasta est aliena parenti,
 Quod precibus periit ambitiosa suis.
 Nec tibi, quod sevis ego sum Jovis ignibus ictus;
 Purpureus molli fiat in ore * pudor. * Rubor.
 Sed magis in nostri curam consurge tuendi;
 Exemplumq; mihi conjugis esto bona:
 Materiamq; tuis tristem virtutibus imple;
 ARDUA per praeceps gloria vadit iter.
 Hectora quis nosset, felix si Troja fuisset?
 PUBLICA virtutis per mala facta via est.) Casus in-
 Ars tua, Typhe jacet, si non sit in æquore fluctus: felices
 Si valeant homines, ars tua, Phæbe, * jacet. nonnun-
 Que latet, inq; bonis cessat non cognita rebus, quam illu-
 APPARET virtus, arguiturq; malis. strant nos.
 Dat tibi nostra locum tituli fortuna, caputq;
 * Vacat.
 Conspicuum pietas * quæ tua tollat, habet. * Quo.
 Uttere temporibus, quorum nunc munera freta es; * Magna.
 Et patet in laudes area * lata tua. 84

ELÉGIA IV.

Ad amicum, pro cuius nominē signa ponit.

O Qui nominibus cum sis generosus * avorum, * Avitis:
 Exuperas morum nobilitate genus.
 Cujus inest animo patrii candoris imago;
 Non careat nervis candor ut iste suis:
 Cujus in ingenio est patriæ facundia lingue,
 Quâ prior in Latio non fuit ulla foro:
 Quod minimè volui, positis pro nomine signis
 Dictus es; ignoscas laudibus ipse tuis. Signa pro
 Nil ego peccavi, tua te bona cognita perdunt;
 Si quod es appares, culpa solata mea est.
 Nec tamen officium nostro tibi carmine factum,
 Principe tam justo, posse nocere puto.
 Ipse pater patriæ (quid enim civilius illus?)
 Sustinet in nostro carmine s̄epe legi.

Nec prohibere potest, quia res est publica, Casar,
Et de communi pars quoq; nostra bono est.

Jupiter ingeniis præbet sua numina vatum,
Sæq; celebrari quolibet ore sinit.

Causa tua exemplo superiorum tuta duorum est,
Quorum hic aspicitur, creditur ille Deus.

Ut non debuerim, tamen hoc ego crimen habebo :
Non fuit arbitrii littera nostra tui.

Nec nova, quid tecum loquor, est injuria nostra,
Incolumnis cum quo sæpe locutus eram;

Quod vereare minus, nè sim tibi crimen amicus ;
Invidiam, si qua est, author habere potest.

Nam tuus est primis cultus mihi semper ab anno

* Certe. (Hoc * saltē noli dissimulare) pater :

Ingeniūmq; meum (potes hoc meminisse) probabat
Plus etiam quam, me judice dignus eram.

Déq; meis illo referebat versibus ore,

* Alex. In quo pars * magnæ nobilitatis erat.

Non igitur tibi nunc, quod me domus ista recepit,
Sed prius auctori sunt data verba tuo.

Nec data sunt (mihi crede) tamen : sed in omnibus
Ultima si demas, vita tuenda mea est. (actis,

Hanc quoq; quā perii culpam scelus esse negabis,
Si tanti series sit tibi nota mali.

Timor & error Ovi- Aut timor, aut error : nobis prius obfuit error :

dii pro cri- Ah ! sine me fati non meminisse mei,
mine. Nerve retractando nondum coēuntia rumpe

Vulnera : vix illis proderit ipsa quies.

Ergo ut jure damus pœnas, sic obfuit omne
Peccato facinus consiliūmq; meo.

Idq; Deus sentit, pro quo nec lumen ademptum est ;
Nec mihi detractas, possidet alter opes.

Forsitan hanc ipsam, vivat modo, finiet olim,
Temporecum fuerit lenior ira, fugam.

Nunc precor hinc alio jubeat discedere ; si non
Nostra verecunde vota pudore carent.

* Quietius. Mitius exilium, pauloq; * propinquius oro ;
Quiq; sit a sævo longius hoste locum.

Tantaq; in Augusto est clementia, si quis ab ille
Hæc peteret pro me, forsitan ille daret.

Frigida

Frigida me cohibent Euxini littora Ponti :
Dicitus ab antiquis Axenus ille fuit.
Nam neque jactantur moderatis æquora ventis ;
Nec placidos portus hospita navis habet.
Sunt circà gentes quæ prædam sanguine querunt :
Nec minus infidâ terra timetur aquâ.
Illi, quos audis hominum gaudere cruento,
Pænè sub ejusdem * sideris igne jacent.
Nee procul à nobis locus est, ubi Taurica dirâ
Cæde pharetratæ spargitur ara dæœ.
Hæc priùs (ut memorant) non invidiosa nefandis,
Nec cupienda bonis regna Thoantis erant.
Hic pro suppositâ virgo Peleopeia cerva,
Sacra dæœ coluit qualiacunq; suæ,
Quò postquam, dubium est pius an sceleratus, Ore- Orestes &
Exactus furiis venerat ipse suis ; (stes Pylades
Et comes exemplum veri Phœœus amoris : par amico-
Qui duo corporibus, mentibus unus erant : rum.
Protinus evincti tristem ducuntur ad aram,
Quæ stabat geminas antè cruenta foræs.
Nec tamen hunc sua mors, nec mors sua terruit il-
Alter ab alterius funere maestus erat. (lum :
Et jam constiterat stricto mucrone sacerdos ;
Cinxerat & Graias barbara vitta comas.
Cùm vice sermonis fratrem cognovit, & illi
Pro nece complexus * Iphigeneia dedit.
Leta Deæ signum crudelia sacra perosæ
Transtulit ex illis in meliora locis.
Hac igitur regio magni penè ultima mundi,
Quam fugere homines diique, propinquaque mihi est.
Atq; meam terram propè sunt funebria sacra ;
Si modo Nasonis barbara terra sua est.
O utinam venti, quibus est ablatus Orestes,
Placato referant & mea vela Deo !

ELEGIA V.

Ad amicum, cuius nomen tacet, ne noceat.

O Mihi dilectos inter sors prima sodales,
Unica fortunis ara reperta meis :

Cujus ab alloquii anima hæc moribunda revixit,
 Ut vigil infusa Pallade flamma solet :
 Qui veritus non es portus aperire fideles
 Fulmine percussæ confugiūmq; rati :
 Cujus eram censu non me sensurus egentem,
 Si Cæsar patrias eripuisse opes :
 Temporis oblitum dum me trahit impetus hujus,
 Excidit (heu !) nomen quam mihi penè tuum ?
 Tu tamen agnoscis, tactusq; cupidine laudis,
 Ille ego sum, cuperes dicere posse palam.
 Certè ego, si sineres, titulum tibi reddere vellem,
 Et raram famæ conciliare fidem.
 Nè vocem grato vercor tibi carmine, né ve
 In tempestivus nominis obstat honor.
 Quod licet & tutum est, intra tua pectora gaudet,
 Méque tui memorem, tèq; fuisse prius.
 Utq; facis, remis ad opem luctare ferendam,
 Dum veniat placido mollior aura Deo :
 Et tutare caput nulli servabile : si non
 Qui mersit Stygia sublevet illud aqua.
 Tèq; (quod est rarum) praesta constanter ad omne
 Indeclinata munus amicitiae :
 Sic tua processus habeat fortuna perennies ;
 Sic ope non egeas ipse, juvésq; tuos :
 Sic æquet tua nupta virum bonitate perenni,
 * Alii ha- Incidat & vestro rara querela toro :
 bent hic Diligat & semper socius te sanguinis illo,
 principi- Quo pius affectu Castora frater amat :
 um Elegiæ Sic juvenis similisq; tibi sit natus, & illum
 sextæ. Moribus agnoscat quilibet esse tuum :
 * Lupi, Sic sacerum faciat tæda te nata jugali ;
 unde &c Nec tardè juveni det tibi nomen avi.
 fræna lupa * Tempore ruricola patiens fit tauris aratri,
 Hor. dixit. Præbet & incurvo colla premenda jugo.
 Tempus Tempore paret equas lentis animosus habenis,
 emnia mi- Et placido duros accipit ore * lupos.
 tigat. Tempore Pænorum compescitur ira leonum ;
 Elephas in Nec feritas animo, quæ fuit antè, manet.
 India fre- Quæq; sui iussis obtemperat Inda magistri
 cuens. Lettua, servitium tempore vixta subit.

Tempus

Tempus ut extensis tumeat facit uva racemis :

Vixq; merum capiant grana, quod intus habent.

Tempus & in canas semen prodacit aristas,

Et nè sint tristi poma sapore facit.

Hoc dentem tenuat terram * renovantis aratri ;

Hoc rigidos silices, hoc adamanta terit :

Hoc etiam sèras paulatim mitigat iras ;

Hoc minuit luctus, mæstaq; corda levat.

Cuncta potest igitur tacito pede lapsa vetustas,

Præterquam curas attenuare meas.

Ut patrid careo, bis frugibus area trita est ;

Dissiluit nudo pressa bis uva pede.

Nec quæsta tamen spatio patientia longo est :

Ménsq; mali sensum nostra recentis habet.

Scilicet & veteres fugiunt juga sèpè juvenci :

Et domitus fræno sèpè repugnat equus.

Tristior est etiam præsens ærumna priore :

Ut sit enim sibi par, crevit & aucta mora est.

Nec tam nota mihi, quàm sunt, mala nostra fuerunt:

Sed magis hoc, quo sunt cognitora, gravant.

Est quoq; non minimum vires offerre recentes,

Nec præconsumptum temporis esse malis.

Fortior in fulvâ novus est luctator arenâ.

Quàm cui sunt tardâ brachia fessa morâ.

Integer est melior nitidus gladiator in armis,

Quàm cui tela suo sanguine tintæ rubent.

Fert bene præcipites navis modo facta procellas,

Quamlibet exiguo solvitur imbre vetus.

Nos quoq; quæ ferimus, tulimus patientius antè

Quàm mala sunt longâ multiplicata die

Credite, deficio ; nostróq; à corpore (quantum

Auguror) accedunt tempora parva malis.

Nam neque sunt vires, nec qui color esse solebat :

Vix habeo tenuem, quæ regat ossa, cutem.

Corpore sed mens est ægro magis nigra, malique

In circumspectu stat sine fine sui.

Urbis abest facies, absunt mea cura sodales ;

Et, quâ nulla mihi charior, uxor abest. [rum :

Vulgus adest Scythicum, * bracchatâq; turba Geta-

Sic mala quæ video, non videoq; nocent.

* Scin-
dantis.

Ovidius
biennium
exul.

Mala cog-
nita magis
molesta.

Mors sola- Una tamen spes est, quæ me solatæ in istis,
tio est car- 84 Hæc fore morte meæ non diuturna mala,
lamitosis.

ELEGIA VI.

Accusat amicum quod ab eo litteras
non acceperit.

* Frigora. **B**is me Sol adiit gelidæ post * tempora brumæ,
Bisq; suum tacto pisce peregit iter.
Tempore tam longo cur non tua dextera versus
Quamlibet in paucos officiosa fuit ?
Cur tua cessavit pietas, scribentibus illis,
Exiguus nobis cum quibus usus erat ?
Cur, quoties alicui charta sua vincula dempsit,
Illam speravi nomen habere tuum ?
Dii faciant, ut sepè tua sit epistola dextrâ
Scripta, sed è multis redditâ nulla mihi !
Quod precor, esse liquet : credam prius ora Meduse
Gorgonis anguinæis cincta fuisse comis :
Esse canes utero sub virginis, esse Chimæram,
A truce quæ flammis separat angue leam. (Etos,
* Junctos. Quadrupedisq; hominis cum pectori pectora * vin-
Tergeminumq; virum tergeminumq; canem :
Gyges centima- Sphingaq; & Harpyias, serpentiferosq; Gigantes,
nus. Centimanumq; Gygen, semibovemq; virum :
Hec ego cuncta prius, quam te, charissime, credam
Mutatum & curam deposuisse mei.
Innumeri montes inter me. téq; viæq;
Fluminaq; & campi, nec freta pauca jacent :
Mille potest causis, à te quæ littera sepè
Missa fit, in nostras rara venire manus.
Mille tamen causas scribendo vince frequenter,
Excusem nè te semper, amice mihi.

ELEGIA VII.
Queritur se jam senem exulare.

Sene&us & canities. **J**am mea cygnæas imitantur tempora plumas ;
Inficit & nigras alba senecta comas.
Jam fubeunt anni fragiles ; & inertior ætas ;
Namq; parùm firmo me milij ferre grave est.

Nunc

Nunc erat, ut posito deberem fine laborum
 Vivere, me nullo sollicitante metu :
 Quæq; meæ semper placuerunt otia menti
 Carpere, & in studiis molliter esse meis :
 Et parvam celebrare domum *, patriosq; penates,
 Et quæ nunc domino rura paterna carent :
 Inq; sinu dominæ, charisq * sodalibus, inq;
 Securus patriâ confenuisse meâ.
 Hæc mea sic quondam peragi speraverat ætas :
 Hos ego sic annos ponere dignus éram.
 Non ita Diis visum est, qui me terrâq; mariq;
 Aetum Sarmaticis exposuere locis.
 In caue ducuntur quassæ navalia puppes,
 Nè temere in mediis dissoluantur aquis.
 Nè cadat, & multas palmas in honestet adeptas,
 Languidus in pratis gramina carpit equus.
 Miles, ut emeritis non est satis utilis armis,
 Ponit ad antiquos quæ tulit arma lares :
 Sic igitur tardâ vires * minuente senectâ,
 Me quoq; donari jam rude, tempus erat.
 Tempus erat nec me peregrinum ducre cælum ;
 Nec sicciam Getico fonte levare fitim :
 Sed modo, quos habui, vacuos secedere in hortos ;
 Nunc hominum visu, rursus & Urbe frui.
 Sic animo quondam non divinante futura,
 Optabam placide vivere posse senex.
 Fata repugnârunt ; quæ, cum mihi tempora prima
 Mollia præbuerint, posteriora gravant,
 Jamq; decem lustris omni sine labe peractis,
 Parte premor vitæ detiore meæ.
 Nec procul à metis, quas pænè tenere videbar,
 Curriculo gravis est facta ruina meo :
 Ergo illum demens in me se vire coëgi,
 Mitius immensus quo nihil orbis habet.
 Ipsaq; delictis victa est clementia nostris,
 Nec tamen errori vita negata meo est.
 Vita procul patriâ peragenda sub axe * Borœo est, * Borusco.
 Qua maris Euxini terra sinistra jacet.
 Hec mihi si Delphos, Dodonâq; diceret ipsa,
 Esse wideretur vanus utérq; locus.

* Veteresq;
Rura pa-
terna Ovi-
dii.

* Nepoti-
bus.

Dissoluan-
tur Penta-
syllabum.

* Adimen-
te.
Rude do-
nari. Ita
& Hor. initio
Serm.
ad Mæcen.

Naso quin-
quagena-
rius exul.

Adimante NIL adeò validum est, adamas licet alliget illud,
alligare. Ut maneat rapido firmius igne fovis.
NIL ita sublime est, supradq; pericula tendit,
Non sit ut infertus, suppositumq; Deo.
Nam quanquam vitio pars est contracta malorum,
Plus tamen exitii numinis ira dedit.
At vos admoniti nostris quoq; casibus este,
Equantem superos emeruisse virum.

ELEGIA VIII.

Admonet quendam, ne perget lædere,

Si licet, & pateris, nomen facinusq; racebo,
Et tua Lethæis asta dabuntur aquis.
Nostræq; vinsetur lacrymis clementia seris;
Fac modo te pateat penituisse tui.
Fac modo te damnes, cupiäsq; eradere vitæ
Tempora (si possis) Tæsiphonæa tua.
Sin minùs, & flagrant odio tua pectora nostro,
Induet infelix arma coactæ dolor.

Longæ manus do-
ctorum hominum.

* In.

Crimen posteri-
tatis.
Sumere cornua.

Sim licet extremum (sic ut sum) missus in orbem,
Nostra suæ istinc porrigit ira manus.
Omnis (sit nescis) Cæsar mihi jara reliquit;
Et sola est patriæ pœna carere mea.
Et patriam, modo sit sappes, speramus ab illo;
Sepe fovis telo quercus adusta viret.
Deniq; vindictæ si sit mihi nulla facultas,
Pierides vires & sua tela dabunt.
Ut Scythicis habitem longè submotus in oris,
Siccäq; sint oculis proxima signa meis;
Nostra per immensas ibunt preconia gentes;
Quodq; querar, notum, quæ patet orbis, erit.
Ibit * ad occasum, quicquid dicetur, ab ortu;
Testis & Hesperiae vocis Eōus erit.
Trans ego tellurem, trans altas audiar undas;
Et gemitis vox est magna futura mei.
Nec tua te solum tantummodo secula nōrint,
Perpetuae crimen posteritatis eris.
Jam feror in pugnas, & nondum cornua sumpsi;
Nec mihi sumendi causa fit ulla velim.

*Circus adhuc cessat ; spargit tamen acer arenam
Taurus, & infesto jam pede pulsat humum.
Hoc quoq; quam volui plus est : ea Musa receptus : tus antiq;
Dum licet huic nomen dissimulare suum.* 32 pro recep-
tui.

ELEGIA IX.

De seipso ad posteritatem.

*Ile ego, qui fueram tenerorum lusor amorum,
Quem legis, ut nôris, accipe posteritas.
Sulmo mihi patria est, gelidis uberrimus undis,
Millia qui novies distat ab urbe decem :
Editus hoc ego sum ; nec non (ut tempora nôris)
Cùm cecidit fato Consul utérq; part.
Si quid id est, usq; à proavis vetus ordinis hæres,
Non modo fortunæ munere factus eques.
Nec stirps prima fui, genito sum fratre creatus,
Qui tribus antè quater mensibus ortus erat ;
Lucifer amborum natalib; adfuit idem ;
Una celebrata est per duo liba dies.
Hæc est armigeræ festis de quinque Minervæ,
Quæ fieri pugnâ prima cruenta solet.
Protinus excolimur teneri, curaque parentis
Imus ad insignes Urbis ab arte viros.
Frater ad eloquium viridi tendebat ab ævo ;
Fortia verbosè natus ad arma fori.
At mihi jam puerò cœlestia sacra placebant ;
Inq; suum furtim Musa trahebat opus.
Sæpè pater dixit, Studium quid inutile tentas ?
Mæonides nullas ipse reliquit opes.
Motus eram dictis ; tñtoque Helicone relicto,
Scribere conabar verba soluta modis.
Sponte suâ cämen numeros veniebat ad aptos,
Et quod tentabavi scribere versus erat.
Interea tacito passu labentibus annis,
Liberior fratri sumpta mihique toga est.
Induiturque humeris cum lato purpura clavo ;
Et studium nobis, quod fuit antè, manet.
Jamq; decem vitæ frater geminaverat annos,
Cùm perit, & capi parte cayere mei.*

Capimus

Recessus :
vel recep-
tus
32 pro recep-
tui.

Ovidius
Sulmonen-
sis.

Eques O-
vid.
Frater O-
vid.

Ovidius
natus ad
carmina.

Laticla-
vus.

TRISTIUM

Cæpimus & teneræ primos etatis honores,
Triumvir Déq; viris quondam pars tribus una fui.
Ovidius. Curia restabat, clavi mensura coacta est ;
Majus erat nostris viribus illud onus.
Nec patiens corpus, nec mens fuit apta labori,
Sollicitæq; fugax ambitionis eram.
Et petere Aoniæ suadebant tutæ forores
Otia, judicio semper amata meo.
Temporis illius colui foviq; poëtas ;
Quotq; aderant vates, rebar adesse Deos.
Sæpe suæ volucres legit mihi grandior ævo,
Macer. Quæq; nocet serpens, quæ juvat herba, Macer.
Propertius. Sæpe suos solitus recitare Propertius ignes,
Fure sodalitii qui mihi junctus erat.
Battus. Ponticus Heröo, Battus quoq; clarus Iämbo,
Dulcia convictūs membra fuere mei.
Horatius numerosus. Et tenuit nostras numerosus Horatius aures,
Dum ferit Ausoniâ carmina culta lyrâ.
Tibullus. Virgilium vidi tantum : nec avara Tibullo
Tempus amicitiae fata dedere meæ :
Gallus. Successor fuit hîc tibi, Galle ; Propertius illi
Quartus ab his serie temporis ipse fui.
Utq; ego majores, sic me coluere minores ;
Notaq; non tardè facta Thalia mea est.
Corinna. Carmina cùm primùm populo juvenilia legi,
Barba resecta mihi bisve semelve fuit.
Moverat ingenium totam cantata per Urbem,
Nomine non vero dicta Corinna mihi.
Ovidii. Multa quidem scripsi, sed, quæ vitiosa putavi ;
Emendaturus ignibus ipse idedi. [mari]
*Placitura. Tum quoque, cùm fugerem, quedam * nocitura cre-
Iratus studio, carminibúsq; meis.
Amator. Molle Cupidineis nec inexpugnabile telis
Ovidius. Cor mihi, quodq; levis causa moveret, erat.
* Hoc. Cùm tamen * hic essem, minimóq; accenderer igne,
Nomine sub nostro fabula nulla fuit.
Tres uxos. Pænè mihi puero nec digna, nec utilis uxor
res Ovidii. Est data : quæ tempus per breve nupta fuit.
Illi successit, quamvis sine crimine, conjux ;
Non tamen in nostro firma futura toro.

Ultima

*Ultima, quæ mecum seros permanxit in annos,
Sustinuit conjux exulis esse viri.*

*Filia mea bis primâ fœcunda juventâ,
Sed non ex uno conjugé, fecit avum.*

*Et jam complérat genitor sua fata ; novémque
Addiderat lustris altera lustra novem.*

*Non aliter flevi, quâm me fleturus ademptum
Ille fuit, matri proxima busta tuli.*

*Felices ambo, tempestivéq; sepulti ;
Ante diem pænæ quòd periére meæ.*

*Me quoq; felicem, quòd non, viventibus illis,
Sum miser ; & de me quòd doluere nihil !*

*Si tamen extinctis aliquid, nisi nomina, restat,
Et gracilis structos effugit umbra rogos :*

*Fama, parentales, si vos mea contigit, umbræ,
Et sunt in Stygio crimina nostra foro ;*

*Scite, precor, causam (nec vos mihi fallere fas est)
Errorem jussæ, non scelus esse fugæ.*

*Manibus hoc satis est : ad vos studiosa revertor
Pectora, quæ vitæ queritis actæ meæ.*

*Jam mihi canities, pulsis melioribus annis,
Venerat, antiquas miscueratq; comas :*

*Póstq; meos ortus Pisæ & vincus olivæ,
Abstulerat decies præmia vîctor eques :*

*Cùm maris Euxini positos ad leva Tomitas
Quærere malefi Frincis ira jubet.*

*Causa meæ cunctis nimium quoq; nota rainæ,
Indicio non est testificanda meo.*

*Quid referam comitumq; nefas, famulósq; nocentes ?
Ipseq; multa tuli non leviora fugæ.*

*Indignata malis mens est succumbere ; seque
Præstítit invictans viribus iusa suis.*

*Oblitúsq; mei, aut eq; per otia vitæ,
Insolitâ cepi temporis arma manu.*

*Totq; tuli terrâ casus pelagoque, quot inter
Occultum sielle conspicuúmq; polum.*

*Tæcta mihi tandem longis erroribus acto,
Juncta pharetratis Sarmatis ora Getis.*

*Hic ego finitimus quamvis circumsonor armis,
Tristia, quo possum carmine, fata levo :*

Pater Ovi-
dii mortu-
us.

Canities
Ovidii.

Quod

Decipere
dies.

Fama ab
exequiis
res divina.
* Quia.

Quod, quamvis nemo est, cuius referatur ad aures.
Sic tamen absumo, decipioq; diem.
Ergò, quòd vivo, durisq; laboribus obsto,
Nec me sollicitæ tædia lucis habent.
Gratia, Musa, tibi : nam tu solatia præbes ;
Tu curæ requies, tu medicina venis :
Tu dux & comes es, tu nos abducis ab Istro ;
In medióq; mihi das Helicone locum :
Tu mihi (quod: rarum est) vivo sublime dedisti
Nomen, ab exequiis quod dare Fama solet.
Nec * qui detractat præsentia, livor iniquo
Ullum de nostris dente momordit opus.
Nam tulerint magnos cùm sècula nostra Poëtas,
Non fuit ingenio fama maligna meo :
Cùmq; ego præponam multos mihi, non minor illis
Dicor : & in toto plurimus orbe legor.
Si quid habent igitur vatum præsagia veri ;
Protinus ut moriar, non ero, terra, tuus.
Sive favore tuli, sive hanc ego carmine famam ;
Jure tibi grates, candide lector, ago.

676

P U B. O V I D. N A S O N I S

De Tristibus, Lib. V.

ELEGIA I.

Ad amicum, ut hunc librum accipiat.

Hunc quoq; de Getico, nostri studiose, libellum
Littore, præmissis quatuor adde meis.
Hic quoq; talis erit, qualis fortuna poëtæ ;
Invenies toto carmine dulce nihil.
Flebile
carmen.
Flebilis ut noster status est, ita flebile carmen,
Materiæ scripto conveniente suæ.
Integer & latus, lata & juvenilia lusi ;
Illa tamen nunc me composuisse piget.

U

Ut cecidi, perago subiti præconiaq; casus ;

Sumq; argumenti conditor ipse mei.

Utq; jacens ripâ deflere Caystrius ales

Dicitur ore suam deficiente necem :

Sic ego Sarmaticas longè projectus in * oras,

Efficio tacitum nè mihi funus eat.

Delicias si quis lasivâq; carmina querit,

Præmoneo nunquam scripta quòd ista legat.

Aptior huic Gallus, blandiq; Propertius oris,

Et plures, quorum nomina magna vigent.

Atq; utinam numero nos non essemus * in illo .

Hei mihi ! cur unquam Musa jocata mea est ?

Sed dedimus pœnas ; Scythiciq; in finibus Istri

Ille pharetrati lusor amoris * abest.

Quod superest, socios ad publica carmina flexi,

Et memores jussi nominis esse mei.

Si tamen ex vobis aliquis tam multa requiret,

Unde dolenda canam, multa dolenda tuli :

Non hæc ingenio, non hæc componimus arte :

Materia est propriis ingeniosa malis.

Et quota fortunæ pars est in carmine nostro ?

Felix, qui patitur quæ numerare potest.

Quot frutices sylvæ, quot flaves Tibris arenas,

Mollia quot Martis gramina campus habet :

Tot mala pertulimus, quorum medicina quiesq;

Nulla nisi in studio est, Pieridumq; mora.

Quis tibi Naso modus lacrymosi carminis ? inquis : Malorum

Idem, fortunæ qui modus, hujus erit.

Quòd querar, illa mihi pleno de fonte ministrat :

Nec mea sunt, fati verba sed ista mei.

At mihi si chara patriam cum conjugé reddis :

Sint vultus hilares, simq; quod antè fui.

Lenior * invicti si sit mihi Cæsaris ira ;

Carmina lætitiae jam tibi plena dabo.

Nec tamen ut lusit, rursus mea litteræ ludet ,

Sit semel illa joco luxuriata meo.

Quòd probet ipse, canam ; pœnæ modò parte levata,

Barbariam, rigidos effugiāmq; Getas.

Interea nostri quid agant, nisi triste, libelli ?

Tibia funeribus convexit ista mens.

* Annas.

Gallus.

Properti-
us.

* Ista.

* Adest.

* Et vic̄a.

At

At poteras, inquis, melius mala ferre silendo,
 Et tacitus casus dissimulare tuos.
 Exigis ut nulli gemitus tormenta sequantur;
 Acceptoq; gravi vulnere flere vetas.
Phalaris Ipse Perilleo Phalaris permisit in ære
Perillum Edere mugitus, & bovis ore queri.
 necuit. Cùm Priami lacrymis offensus non sit Achilles,
 Tu fletus inhibes, durior hoste, meos?
 Cùm faceret Nioben orbam Latonia proles,
 Non tamen & siccas jussit habere genas.
Verbis le- Est aliquid, fatale malum per verba levare;
 vatur do- Hoc querulam Prognen, Halcyonemq; facilit.
 lor. Hoc erat in gelido quare Pæantius antro
 Voce fatigaret Lemnia saxa suâ.
 * Atque STRANGULAT inclusus dolor, * atq; cor æstuat
 exæstuat. Cogitur & vires multiplicare suæs. [intus,
 Mala taci- Da veniam potius, vel totos tolle libellos.
 ta acrius Si mihi quod prodest, hoc tibi, lector, obest:
 dolent. Sed nec obesse potest ulli; nec scriptæ fuerunt
 Nostra nisi auctori pernitirosa suo.
 At mala sunt, fateor: quis te mala sumere cogit?
 Aut quis deceptum ponere sumpta vetat?
 Ipse nec hoc mando: sed ut huc deducta legantur:
 Non sunt illa suis barbariora loco.
 Nec me Roma suis debet conferre poëtis;
 * Sauro- Inter * Sarmaticos ingeniosus eram.
 matus. Deniq; nulla mihi captatur gloria, quæq;
 Fama sti- Ingenio stimulos subdere fama solet.
 mulus in- Nolumus assiduis animum tabescere curis:
 genii. Quæ tamen erumpunt, quoq; vetantur eunt.
 Cur scribam docui: cur mittam quæritis istos:
 So Vobiscum cupio quolibet esse modo.

ELEGIA II.

Ad Uxorēm, ne timeat rogare Cæsarem.

* Impatiens E Cquid, ut è Ponto nova venit epistola, palles?
 laborum Et tibi sollicitâ solvitur illa manu?
 Ovidius. Pone mecum: valeo, corpusq; quod antè laborum
 Impatiens nobis, invalidumq; fuit.
 Sufficit,

Sufficit, atq; ipso vexatum induruit usu :

* En! magis infirmo non vacat esse mihi. * An.

Mens tamen ægra jacet ; nec tempore robora sum-

Affectusq; animi qui fuit antè, manet. [psit,

Quæq; morâ spatioq; suo coitura putavi

Vulnra, non aliter quām modo facta dolent.

SCILICET exiguis prodest annosa vetustas ;

Grandibus accedant tempore damna malis.

Pænè decem totis aluit Pæantius annis

Pestiferum tumido * virus ab angue datum.

Telephus æternâ consumptus tabe perisset ;

Si non, quæ nocuit, dextra tulisset opem.

Et mea, si facinus nullum commisimus, opto,

Vulnra qui fecit, facta levare velit :

Contentusq; mei jam tandem parte doloris,

Exiguum pleno de mare demat aquæ.

Detrahat ut multum, multum restabit acerbi ;

Parsq; meæ pœnæ totius instar erit.

Littora quot conchas, quot amæna rosaria flores,

Quot ve soporiferum grana papaver habet :

Sylva feras quot alit, quot piscibus unda natatur,

Quot tenerum pennis æra pulsat avis :

Tot tremor adversis : quæ si comprehendere coner,

Icaræ numerum dicere conor aque.

Utq; viæ casus, ut amara pericula Ponti,

Ut taceam strictas in mea fata manus :

Barbara me tellus orbisq; novissima magni

Sustinet & sevo cinctus ab hoste locus,

Hinc ego trajicerer (nec enim mea culpa cruentæ est)

Efset, quæ debet, si tibi cura mei.

Ille Deus, bene quo Romana potentia nixa est,

Sæpe suo vîctor lenis in hoste fuit.

Quid dubitas ? & tuta times ? accede, rogaque,

Cæsare nil ingens mitius orbis habet. [quunt,

Me miserum ! quid agam ? Si proxima quæq; relin-

Subtrahis & fracto tu quoq; colla jugo ;

Quo ferar ? unde petam * lapsis solatia rebus ?

Anchora jam nostram non tenet ulla ratem.

Viderit ipse sacram, quamvis invisus, ad aram

Confugiam : nullus submovet aræ manus. +4 gere.

* Vulnus

Telephi
hasta.

Incommo-
da Nafo-
nis.

* Lassis.

Aras tan-

ELEGIA.

ELEGIA III.

Ad Cæsarem ut sibi jam parcat.

Alloquor en absens absentia numina supplex ;
Si fuis est homini cum force posse loqui.

Arbiter imperii, quo certum est sospite cunctos

Ausoniæ curam gentis habere Deos :

O decus, O patriæ per te florentis imago ;

O vir non ipso, quem regis, orbe minor :

Sic habites terram : sic te desideret æther !

Sic ad pacta tibi sidera tardus eas !

Parce, precor ; minimamq; tuo de fulmine partem

Deme : satis pœnæ, quod superabit, erit.

Ira quidem moderata tua est, vitamq; dedisti ;

Jus civita- Nec mihi jus civis, nec mihi nomen abest :

tis reli- Nec mea concessa est aliis fortuna ; nec exul

etum est Edicti verbis nominor ipse tu*i*.

Ovidio. Omniaq; hæc timui,* quoniam meruisse videbar ;

* Quia me Sed tua peccato lenior ira meo est.

Arva relegatum jussisti visere Ponti,

Et Scythicum profugâ scindere puppe fretum.

Jussus ad Euxini deformia littora veni

Æquoris ; hæc gelido terra sub axe jacet.

Nec me tam cruciat nunquam sine frigore cælum,

Glebaq; canenti semper obusta gelu ;

Nesciaq; est vocis quod barbara lingua Latinæ,

* Græcaq; quod Getico mixta loqua sono est ;

Quam quod finitimo cinctus premor undiq; Marte,

Vixq; brevis tutum murus ab hoste facit.

Pax tamen interdum est, pacis fiducia nunquam ;

Sic hic nunc patitur, nunc timet arma locus.

Hinc ego dum muter, vel me Zanclæa Charybdis

Devoret, inq; suis ad Styga mittat aquis ;

Vel rapida flammis urar patienter in Ætnæ,

Vel freta Leucadii mittar in alta Dei.

Quod petimus pœna est ; nec enim miser esse recuso.

* Sed precor, ut possim tutius esse miser.

ELEGIA IV.

Bacchum Ad Bacchum ut Cæsarem roges.

poetæ cc. Illa dies hæc est, quâ te celebrare poetæ ;

lebrant. I (Si modo non fallunt temporis) Baccæ, solent ;

Festāq; odoratis, innectunt tempora fertis ;
 Et dieunt laudes ad tua vina tuas.
 Inter quos (memini) dum mea fata sinebant,
 Non inviso tibi pars ego * magna fui : * Sape.
 Quem nūc suppositum stellis Erymanthidos uisa
 Juncta tenet crudis Sarmatis ora Getis.
 Quiq; prius mollem vacuamq; laboribus egi
 In studiis vitam, Pieridumq; choro ;
 Nunc procul a patria, Geticis circumsonor armis,
 Multa prius pelago, multaq; passus humo.
 Si ve mihi casus, siue hoc dedit ira Deorum,
 Nubila nascenti seu mihi parca fuit :
 Tu tamen è sacris hederæ cultoribus unum
 Numinè debueras sustinuisse tuo.
 An dominae fati quicquid cecinere sorores,
 Omne sub arbitrio desinit esse Dei ?
 Ipse quoq; ætherias meritus invictus es arces,
 Quo non exiguo facta labore via est.
 Nec patria est habitata tibi, sed ad usq; niuesum
 Strymona venisti, Marticolamq; Geten :
 Persidaq; & lato spatium item flamine Gangem,
 Et quascunq; bibit decolor Indus aquas.
 Scilicet hanc legem nentes fatalia Parcae
 Stamna bis genito, bis cecinere tibi. Bacchus
 Me quoque, si fas est exemplis ire Deorum,
 Ferrea sors vitæ, difficilisq; premit.
 Illo nec levius cecidi, quem magna locutum
 Reppulit à Thebis Jupiter igne suo.
 Ut tamen audisti per cassum fulmine vatem,
 Admonitu * nostro condoluisse potes. * Martis.
 Et potes, aspiciens circum tua sacra poetas,
 Nescio quis nostri, dicere, cultor abest.
 Fer bone Liber opem : sic * altera degravet ulmum * Altam.
 Vitis : & inclusa plena sit uva mero !
 Sic tibi cum Bacchis Satyrorum * grata juventus. * Gnava.
 Adsit, & attonito non tacere sano.
 Ossa bipenniferi sic sint male pressa Lycurgi ;
 Impia nec pœnâ Pentheos umbra uacet ; Ariadne.
 Sic micet æternum vicinâq; sidera vincat
 Conjugis in celo clara corona tue.

ELEGIA III.

Ad Cæsarem ut sibi jam parcat.

A Lloquor en absens absentia numina supplex ;
Si fas est homini cum fove posse loqui.

Arbiter imperii, quo certum est sospite cunctos
Ausoniæ curam gentis habere Deos :

O decus, O patriæ per te florentis imago,

O vir non ipso, quem regis, orbe minor :

Sic habites terram : sic te desideret æther !

Sic ad pacta tibi sidera tardus eas !

Parce, precor ; minimamq; tuo de fulmine partem
Deme : satis pœne, quod superabit, erit.

Ira quidem moderata tua est, vitamq; dedisti ;

Nec mihi jus civis, nec mihi nomen abest :

Nec mea concessa est aliis fortuna ; nec exul
Edicti verbis nominor ipse tui.

Omniaq; hec timui,* quoniam meruisse videbar ;
Sed tua peccato lenior ira meo est.

Arva relegatum jussisti visere Ponti,

Et Scythicum profugâ scindere puppe fretum.

Jussus ad Euxini deformia littora veni

Æquoris ; hec gelido terra sub axe jacet.

Nec me tam cruciat nunquam sine frigore cælum,

Glebaq; canenti semper obusta gelu ;

Nesciaq; est vocis quod barbara lingua Latinæ,

* Graccaq; quod Getico mista loquela sono est ;

Quam quod finitimo cinctus premor undiq; Marte,

Vixq; brevis tutum murus ab hoste facit.

Pax tamen interdum est, pacis fiducia nunquam ;

Sic hic nunc patitur, nunc timet arma locus.

Hinc ego dum muter, vel me Zanclæa Charybdis

Devoret, inq; suis ad Styga mittat aquis ;

Vel rapida flammis urar patienter in Ætnæ,

Vel freta Leucadii mittar in alta Dei.

Quod petimus pœna est ; nec enim miser esse recuso :

Sed precor, ut possim tutius esse miser.

ELEGIA IV.

Bacchum Ad Bacchum ut Cæsarem roget.

poetæ. cc. I Lla dies hac est, quâ te celebrare poetæ ;

lebrant. I (Si modo non fallunt tempor i) Bacche, solent ;

Fe-

Festāq; odoratis, innectunt tempora fertis;

Et dicunt laudes ad tua vina tuas.

Inter quos (memini) dum mea fata sinebant,

Non inviso tibi pars ego * magna fui:

* Sæps.

Quem nunc suppositum stellis Erymanthidos uisa

Juncta tenet crudis Sarmatis ora Getis.

Quicq; prius mollem vacuamq; laboribus egi

In studiis vitam, Pieridumq; choro;

Nunc procul à patria, Geticis circumsonor armis,

Multa prius pelago, multaq; passus humo.

Sive mihi casus, sive hoc dedit ira Deoram,

Nubila nascenti seu mihi parca fuit:

Tu tamen è sacris hederæ cultoribus unum

Numine debueras sustinuisse tuo.

An dominæ fæti quicquid cecinere sorores,

Omne sub arbitrio desinit esse Dei?

Ipse quoq; ætherias meritus invictus es arces,

Quo non exiguæ fastæ labore via est.

Nec patriæ est habitata tibi, sed ad usq; nivisum

Strymona venisti, Marticolamq; Geten:

Persidâq; & lato spatiuitem flamine Gangem,

Et quascunq; babit decolor Indus aquas.

Scilicet hanc legem nentes fatalia Parcæ

Stamina bis genito, bis cecinere tibi.

Me quoque, si fas est exemplis ire Deorum,

Ferreæ fôræ vitæ, difficilisq; premit.

Illo nec levius cecidi, quem magna locutum

Reppulit à Thebis Jupiter igne suo.

Ut tamen audisti percussum fulmine uatem,

Admonitu * nostro condoluisse potes.

Et potes, aspiciens circum tua sacra poëtæ,

Nescio quis nostri, dicere, cultor abest.

Fer bone Liber opem: sic * alteræ degravet ulmum * Altam.

Vitis: & inclusa plena sit uva mero!

Sic tibi cum Bacchis Satyrorum * grata juventus * Gnava.

Adsit, & attonito non tacere sono.

Ossa bipenniferi sic sint male pressa Lycurgi;

Impia nec pœnâ Pentheos umbra uacet;

Sic micet æternum vicinâq; sidera vincat

Conjugis in cælo clara corona tue.

Bacchus
bigenitus.

* Martis.

Ariadne.

TRISTIUM

Deorum
inter se
commer-
cia.

Dexter
Apollo.

Philo-
Euse-
res.

Civis Ro-
manus.

Huc ades, & casus releves, pulcherrime, nostros,
Unum da numero me memor esse tuo.
Sunt diis inter se commercia : flectere tenta
Cæsareum numen numine, Bacche, tuo.
Vos quoque consortes studii, pia turba, poëtæ
Hæc eadem sumpto quisque rogate mero.
Atq; aliquis vestrum, Nasonis nomine dicto,
Deponat lacrymis pocula mista suis.
Admonitusq; mei, cum circumspexerit omnes,
Dicat, ubi est nostri pars modo Naso chori ?
Idq; ita ; si vestrum merui candore favorem ;
Nullaq; judicio littera læsa meo est :
Si veterum dignè veneror cum scripta virorum,
Proxima non illis esse minorâ reor.
Sic igitur dextro faciatis Apolline carmen !
58 Quod licet, inter vos nomen habete meum.

ELEGIA V.

Loquitur epistola auctoris incommoda.

Littore ab Euxino Nasonis Epistola veni,
Lassaq; facta mari, lassaq; facta via :
Qui miki flenis dixit, Tu, cui licet, aspice Romanum ;
Heu ! Quanto melior sors tua sorte meâ est !
Flens quoq; me scripsit : nec quâ signabar ad os est
Ante, sed ad madidas gemma relata genas.
Tristitiæ causam si quis cognoscere querit,
OSTENDI solem postulat ille sibi :
Nec frondem in sylvis, nec aperto gramina campo
Mollia, nec plena flumine cernit aquas :
Quid Priamus doleat mirabitur Hectore rapto ;
Quidve Philœtetes ictus ab angue gemat.
Dii facerent utinam, talis status esset in illo,
Ut non tristitiæ causa dolenda foret !
Fert tamen, ut debet, casus patienter ameros,
More nec indomiti fræna recusat equi.
Nec fore perpetuam sperat sibi numinis iram
Conscius in culpa non scelus esse suâ.
Sæpe refert sit quanta Dei clementia, cuius
Se quoq; in exemplis annumerare solet :
Nam quòd opes teneat patrias, quòd nomina civis,
Deniq; quod vivat, munus habere Dei.

Te tamen (*O si quid credis mihi*) charins ille
 Omnibus in toto pectore semper habet.
 Téque Menetiaden, te qui comitatus Orestem,
 Te vocat Ægiden, Euryalumq; suum :
 Nec patriam magis ille suam desiderat, & que
 Plurima cum patriâ sentit abesse sibi :
 Quàm vultus, oculosq; tuos, O dulcior ille
 Melle quod in ceris Attica ponit apis.
 Sæpè etiam mærens tempus reminiscitur illud,
 Quod non præventum morte fuisse dôlet.
 Cùmq; alii fugerent subitæ contagia cladis ;
 Nec vellent ictæ limen adire domûs.
 Te sibi cum paucis meminit mansisse fidelem ;
 Si paucos aliquis trésue duósue vocat.
 Quamvis attonitus, sensit tamen omnia ; nec te
 Se minus adversis indoluisse suis.
 Verba solet, vultumq; tuum, gemitusq; referre ;
 Et te flente suos demaduisse sinus :
 Quam sibi præstiteris, qua consolatus amicum
 Sis ope, solandus cùm simul ipse fores.
 Pro quibus affirmat fore se memorémq; piúmque ;
 Sive diem vîdeat, sive tegatur humo.
 Per caput ipse suum solitus jurare, tuúmque,
 Quod scio non illi vilius esse suo :
 Plena tot & tantis referetur gratia factis :
 Nec sinet ille tuos littus arare boves.
 Fac modò constanter profugum tueare ; quod ille
 Qui bene te novit, non rogat, ipse rogo. 50

ELEGIA VI.

Celebrat natalem uxoris.

Annius assuetum domine natalis honorem
 Exigit : ite manus ad piæ sacra meæ.
 Sic quondam festum Laërtius egerat heros
 Forsan in extremo conjugis orbe diem.
 Lingua favens adsit nostrorum oblita malorum ;
 Que puto dedidicit jam bona verba loqui.
 Quæq; semel toto vestis mihi sumitur anno,
 Sumatur fatis * decolor alba meis :
 Araq; gramineo viridis de cespite fiat ;
 Et valet tepidos nexa corona focos.

Per caput
alicujus
jurare.

Favens lin-
gua.

* Discolor.
Ara gra-
minea.

TRISTIUM

Da mihi thura, puer pingues facientia flammas;
 Quodq; pio fusum stridat in igne merum.
 Optime natalis (quamvis procul absimus) opto
 Candidus huc venias, dissimilisq; meo.
 Si quod & instabat dominæ miserabile vulnus,
 Sit perfuncta meis tempus in omne malis.
 Quæq; gravi nuper plusquam quassata procella est,
 Quod superest tutum per mare navis eat.
 Filia Ovi- Illa domo, natâq; suâ patriâq; fruatur;
 dii. Erepta hæc uni sit satis esse mihi.
 Quatenus & non est in charo conjugæ felix,
 Pars vitæ tristi cætera nube vacet.
 Vivat ametq; virum, quoniam sic cogetur absens;
 Consumatq; annos sed diuturna suos.
 Contagia Adjicere & nostros: sed nè contagia fati
 fati. Corrumptant timeo, quos agit ipsa, mei.
 Nil homini certum est: fieri quis posse putaret,
 Ut facerem in mediis hæc ego sacra Getis?
 Ajpice, ut aura tumens fumos è thure coortos
 In partes Italas, & loca dextra ferat.
 Sensus inest igitur nebulis, quas exigit ignis;
 Confilium fugiunt cætera pœnè meum.
 Consilio commune sacrum cum fiat in ara
 Fratribus, alterna qui periére manu:
 Ipsa sibi discors, tanquam mandetur ab illis,
 Scinditur in partes atra favilla duas.
 Hoc (memini) quondam fieri non posse loquebar,
 Et me Battia des judice falsus erat.
 * Alto. Omnia nunc credo, cùm tu non stultus ab * arcto
 Terga vapor dederis, Ausoniâmq; petas.
 Hæc igitur lux est, quæ si non orta fuisset,
 Nulla fuit misero festa videnda mihi.
 Edidit hæc mores illis heroibus æquos,
 Quis erat Eurytion, Icariusq; pater.
 Nata pudicitia est secum, probitasque, fidesque;
 At non sunt istâ gaudia nata * die:
 Sed labor, & curæ, fortunâq; moribus impar,
 Justâq; de viduo penè querela toro.
 Scilicet adversis probitas exercita rebus
 Tristi materiam tempore laudis habet.

* Fide.

Si nihil infesti durus vidisset Ulysses,
 Penelope felix, sed sine laude foret.
 Victor Echionias si ver penetrasset in arces,
 Forfitan Evadnen vix sua nōsset humus.
 Cūm Pelia genitæ tot sint, cur nobilis una est?
 Nempe fuit misero nupta quod una viro.
 Effice, ut Iliacas tangat prior alter arenas;
 Laodamia nihil, cur referatur, erit.
 Et tua, quod malles, pietas ignota * fuisset,
 Implarent venti si mea vela sui.
 Dii tamen & Cæsar Diis accessure, sed olim,
 Aequarint Pylios cūm tua fata dies:
 Non mihi, qui pœnam fateor meruisse, sed illi
 Parcite, quæ nullo digna dolore dolet.

Laus non
 nisi in-
 commo-
 dis para-
 tur.

* Maneret.

64 1694

ELEGIA VII.

Rogat amicum quendam ne discedat ab
Officio.

TU quoq; nostrarum quondam fiducia rerum,
 Qui mihi confugium, qui mihi portus eras;
 Tu quoque suscepti curam dimittis amici?
 Officiiq; pium tam citò ponis onus?
 Sarcina sum, fateor; quam si tu tempore * duro * Nostro.
 Depositurus eras, non subeunda fuit.
 Fluctibus in mediis navem, Palinure, relinquis? Palinurus.
 Nè fuge, néve tuâ sit minor arte fides.
 Nunquid Achilleos inter fera prælia fidi
 Deseruit levitas Automedontis equos?
 Quem semel accepit; nunquam Podalirius ægro
 Promissam medicæ non tulit artis opem.
TURPIUS ejicitur, quām non admittitur hospes; Turpius est
 Quæ potuit, dextræ firma fit ara meæ.
 Nil nisi me solum primò tutatus es: at nunc
 Me pariter serua, judiciumq; tuum.
 Si modo non aliqua est in me nova culpa, tuimq;
 Mutarunt subitò crimina nostra fidem.
 Spiritus hic Scythicâ quem non bene ducimus aurâ
 (Quod cupio) membris exeat antè i' eis:
 Quam tua* delicto stringantur pectora nostro; * Dilesto.
 Et videar merito vilior esse tibi.

abjicere
 quod subi-
 eris, quam
 nunquam
 subiisse.

TRISTIUM

* Totis.

*Non adeò * toti fatis urgemur iniquis,
 Ut mea sit longis mens quoque mota malis.
 Finge tamen motam : quoties Agamemnōne natum
 Dixisse in Pyladen verba proterva putas ?
 Nec procul à vero est, quod vel pulsarit amicum ;
 Mansit in officiis non minus ille suis.
 Hoc est cum miseris solum commune beatis,
 Ambobus tribui quod solet obsequium :
 Ceditur & cæcis, & quos prætexta verendos,
 Virgāq; cum verbis imperiosa facit.*

*Ira in ca-
 lamitosis   Si mihi non parcis, fortunæ parcere debes ;
 non habet Elige nostrorum minimum de parte laborum :
 Ito, quo quereris, grandius illud erit.
 Quām multā madidæ celantur arundine fossæ ;
 Florida quām multas Hybla tuetur apes :
 Quām multæ gracili terrena sub horrea ferre
 Limite formicæ grana reperta solent :
 Tam me circumstat densorum turba malorum ;
 Crede mihi, vero est, nostra querela minor.
 His qui contentus non est, in littus arenas,
 In segetem spicas, in mare fundat aquas.
 Intempestivos igitur compescere furores ;
 Vela neq; in medio desere nostra mari.*

ELEGIA VIII.

Narrat miseriam suam, & mores & habitum
 Getarum.

*Q*uam legis à Scythicâ tibi venit epistola terrâ,
 Latus ubi æquoreis jungitur Ister aquis.
 Si tibi contingit cum dulci vita salute,
 Candida fortunæ pars manet una meæ.
 Scilicet, ut semper, quid agam, charissimæ quæris,
 Quamvis hoc vel me scire tacente potes.
 SUM miser ; hæc brevis est nostrorum summa ma-
 quisquis & offenso Cæsare vivit, erit, [lorum ;
 Turba Tomitanæ que sit regionis, & inter
 Quos habitem mores, discere cura tibi est.
 Misera sit hæc quamvis inter Græcosq; Getasque,
 A male placatis plus trahit ora Getis.

Sarmaticæ

Sarmatica major, Geticaeque frequentia gentis.

Per medias in equis itaque reditque vias:

In quibus est nemo: qui non coryton, & arcum,

Telaque, viperso lurida felle gerat.

Vox fera, trux vultus, verissima mortis imago;

Non coma, non ullâ barba resecta manu,

Dextera non segnis* stricto dare vulnera cultro, * Fixo.

Quam vincitam lateri barbarus omnis habet.

Vivit in* his igitur tenerorum lusor amorum;

Hos videt, hos vates audit, amice, tuus.

Atque utinam vivat, & non moriatur in illis;

Absit ab invisis & tamen umbra locis.

Carmina quod* vestro saltari nostra theatro,

* Pleno.

Versibus & plaudi scribis, amice, meis:

Nil equidem feci, tu scis hoc ipse, theatris;

Musa nec in plausus ambitiosa mea est.

Non tamen ingratum est quodcunq; oblia via nostri

Impedit, & profugi nomen in urbe refert.

Quamvis interdum, que me laesisse recordor,

Carmina devoveo Pieridasque meas:

Cum bene devovi, nequeo tamen esse sine illis,

Vulneribusque meis tela cruenta sequor.

Quaeque modo Euboicis lacerata est fluctibus, audet

Graia Caphareâ currere puppis aquâ:

Non tamen ut lauder, vigilo; curámque futuri

Nominis, utilius quod latuisset, ago.

Detineo studis animum, fallaque labores;

Experior curis & dare verba meis.

Curis dare

Quid potius faciam disertus solus in oris?

verba.

Quāmve malis aliam querere conor opem?

Sive locum specto; locus est inamabilis, & quo

Esse nihil toto tristius orbe potest:

Sive homines; vix sunt homines hoc nomine digni; Scythæ ne

Quāmq; lupi sævæ plus feritatis habent.

homines

Non metuunt leges, sed cedit viribus æquum;

quidem.

Vincitaque pugnaci jura sub ense jacent,

Pellibus & laxis arcent mala frigora Bracchis;

Oraque sunt longis horrida testa comis.

In paucis extant Græcae vestigia linguae:

Hæc quoque jam Getico barbaræ facta sono est.

* Non. Unus in hoc * nemo est populo, qui forte latine
quilibet è medio reddere verba queat.
Ipse ego Romarus vates (ignoscite Musæ)
Sarmatico cogor plurima more loqui.
Et pudet, & fateor ; jam desuetudine longa
Vix subeunt ipsi verba Latina mihi.
Nec dubito quin sint & in hoc non pauca libello
Barbara ; non hominis culpa, sed ista loci est.
Nè tamen Ausoniæ perdam commercia lingua,
Et fiat patrio vox meo muta sono :
Ipse loquar tecum, desuetaque verba retracto,
Et studii repeto signa sinistra mei.
Sic animum tempusque traho, meque ipse reduco,
A contemplatu semper edque mali.

Præmium Carmínibus quero miserarum oblivia rerum ;
studiorum. 68 Præmia si studio consequar ista, sat est.

ELEGIA IX.

Invehitur in quandam, quod se laceßeret.
Non adeo cecidi quamvis adjectus, ut infra
Te quoq; sim, inferius quo nihil esse potest.
Quæ tibi res animos in me facit, improbe ? curve
Casibus insultas, quos potes ipse pati ?
Feræ illa- Nec mala te reddunt mitem placidumque jacenti
crymant Nostra quibus possunt illacrymare feræ ?
malis. Nec metuis dubio fortunæ stantis in orbe
Numen & exosæ verba superba Deæ ?
Exiget at dignas ultrix Rhamnusia pœnas,
Imposito calcas quod mea sata pede.
Vidi ego naufragiumq; viros & in æquore mergi,
Et nunquam dixi, Justior unda fuit.
Villa qui quondam miseris alimenta negarât,
Nunc mendicato pascitur ille cibo.
Fortunæ Paſſibus ambiguis FORTUNA volubilis errat ;
volubili- Et manet in nullo certa tenaxq; loco.
tas. Sed modo leta manet, vultus modo sumit acerbos ;
Et tantum constans in levitate sua est.
Nos quoq; florimus : sed flos fuit ille caducus ;
Flaminiq; de stipula nostra, brevisq; fuit.
Nére tamen tota capias feræ gaudia mente ;
Non est placandi spes mihi nulla Dei :

Vel quia peccavi citra scelus útq; pudore
 Non caret, invidiā sic mea culpa caret :
 Vel quia nil ingens, ad fidem solis ab ortu,
   Ilo, cui paret, mitius orbis habet.
 Scilicet ut per vim non est superabilis ulli,
   Molle cor ad timidas sic habet ille preces.
 Exemplōq; Deūm, quibus accessurus & ipse est,
   Cum pñne venia plura roganda petam.
 Si numeres anno soles & nubila toto,
   Invenies nitidum s̄epius * esse diem.
 Ergo nè nimium nostrā lētare ruinā ;
   Restitui quondam me quoq; posse puta.
 Posse puta fieri, lenito Principe, vultus
   Ut videas media tristis in urbe meos ;
 Utq; ego te videam causā graviore fugatum :
   Hec sunt à primis proxima vota meis.   38

* Dies se-
   reni plures
   quam ne-
   bulosi.
 * Esto.

ELEGIA X.

Cur amici cujusdam nomen non ponat in car-
misibus suis.

O Tua si fineres in nostris nomina ponи
   Carminibus, positus quam mihi s̄epe fores !
 Te canerem solum meriti memor, inq; libellis
   Crevisset sine te pagina nulla meis.
 Quid tibi deberem, totā sciretur in urbe ;
   Exul in amissa si tamen urbe legor.
 Te præsens mitem nōset, te senior ætas ;
   Scripta vetustatem si modò nostra ferunt,
 Nec tibi cessaret doctus benedicere lector :
   Hic te servato vate maneret honor.
 Cæsar is est primū munus, quod ducimus auras ;
   Gratia post magnos est tibi habenda Deos ;
 Ille dedit vitam : tu quam dedit ipse tueris,
   Et facis accepto munere posse frui.
 Cūmq; perhorreret casus pars maxima nostros.
   Pars etiam credi pertimuisse velit :
 Naufragiumq; meum tumulo spectaret ab alto ;
   Nec dederit nanti per freta seva manum.
 Seminecem Stygia revocasti solis ab unda ;
   Hoc quoque, quod memores possimus esse, duum est.

Dare vi-
tam & tu-
eri.

Di tibi se tribuant cum Cæsare semper amicos !
 Non potuit votum plenius esse meum.
 Hæc meus argutis, si tu paterèrē, libellis
     Poneret in multâ luce videnda labor.
 Nunc quoq; jam, quamvis est jussa quiescere, quin te
     Nominet invitum, vix mea Musa tenet :
 Utq; canem pavidae noctum vestigia cervæ,
     * Latrantem frustrâ, copula dura tenet :
 Utq; fores nondum reserati carceris acer
     Nunc pede, nunc ipsâ fronte laceffit equus:
 Sic mea lege datâ vindicta atq; inclusa Thalia
     Per titulum vetiti nominis ire cupit.
 Officio læ- Nè tamen officio memoris lædaris amici,
 dere. Parebo jussis (parce timere) tuis.
 At non parerem, si non meminisse putares ;
     Hoc, quod non prohibet vox tua, gratus ero.
 * Solare. Dùmq; (quod ô breve sit !) lumen * vitale videbo,
     3 Serviet officio spiritus iste tuo.

E L E G I A XI.

Queritur se jam triennium exulare in Ponto.
 Exilium triennale. **U**T sumus in Ponto, ter frigore constitit Ister ;
     Facta est Euxini dura ter unda maris.
 At mihi jam videor patriâ procul esse tot annis,
     Dardana quot Graio Troja sub hoste fuit.
 Stare putas, adeò procedunt tempore tardè ;
     Et peragit lentis passibus annus iter.
 Nec mihi solstitium quicquam de noctibus aufert ;
     Efficit angustos nec mihi bruma dies.
 Scilicet in nobis rerum natura novata est,
     Cùmq; meis curis omnia longa facit.
 An peragunt solitos communia tempora motus ?
     Suntq; magis vitæ tempora longa meæ ?
 Littus Eu- Quem tenet Euxinus mendax cognomine Pontus,
 xinum.   Et Scythici verè terra sinistra freti.
     Innumeræ circum gentes fera bella minantur ;
         Quæ, nisi de rapto, vivere turpe putant.
 Nil extra tutum est ; tumulus defenditur ipse
     Mænibus exiguis, ingenioq; loci.
 Quod minimè credas, ut aves, densissimus hostis
     Advolat, & prædam vix bene visus agit.

Sæpe

Sæpe intra muros, clausis uenientia portis
 Per medias legimus noxia tela vias,
 Est igitur rarus qui jam colere audeat ifque
 Hâc erat infelix, hâc tenet arma manu.
 Sub galeâ pastor janc̄tis pice cantat avenis :
 Proq; lupo pavida bella verentur oves.
 Vix ope castelli defendimur ; & tamen intus
     Mista facit Graiis barbara turba metum.
 Quippe simul nobiscum habitat discrimine nullo
     Barbarus, & tecti plus quoq; parte tenet.
 Quos, ut non timeas, possis edisse, videndo
     Pellibus & longâ * tempora tecta comâ.
 Hos quoque, qui geniti Graiâ creduntur ab urbe,
     Pro patrio cultu Perfica Braccha tegit.
 Exercent illi sociæ commercia linguae ;
     Per gestum res est significanda mihi.
 Barbarus hic ego sum, quia non intelligor ulli,
     Derident stolidi verba Latina Getæ :
 Méq; palam de me tutò mala sæpè loquuntur ;
     Forsitan objiciunt exiliùmq; mihi.
 Utq; sit, in me aliquid; si quid dicentibus illis
     Abnuerim quoties, adnuerimque, putant.
 Adde, quòd injustum rigido jus dicitur ense ;
     Dantur & in medio vulnera sæpè foro.
 O duram Lachesin, quæ tam græve sidus habenti
     Fila dedit vite non breviora mee !
 Quòd patriæ vultu, vestroq; caremus amici ;
     Quod sic in Scythicis gentibus esse queror :
 Utrâq; pæna gravis, merui tamen Urbe carere,
     Non merui tali forsan esse loco.
 Quid loquor, ah demens? ipsam quoq; perdere vitam
     Cæsaris offenso numine, dignus eram.   52

Barbara
 Græcis
 permixta.
 * Corpora.

Ovidius
gestu lo-
cutus.

Jus arma-
tum.

Quæm

ELEGIA XII.

Ad uxorem, quod quidam eam exulis uxorem
vocasset.

Q Uod te, nescio quis, per jurgia dixerit esse
     Exulis uxorem, littera questa tua est.
 Indoidi, non tam mea quòd fortuna male audit,
     Qui jam consuevi fortiter esse miser :

Quam quia, cui minimè vellem, sum causa pudoris,
 Teq; reor nostris erubuisse malis.
 Perfer, & obdurā: multo graviora tulisti,
 Eripuit cùm me Principis ira tibi.
 Fallitur iste tamen, quo judice nominor exul;
 Mollior est culpam pæna secuta meam.
 Maxima pæna mihi est, ipsum offendisse; priusq;
 Venisset malleum funeris hora mihi.
 Quassa quidem nostra est, non mersa, nec obruta
 Utq; caret portu, sic tamen extat aquis. (navis;
 Nec vitam, nec opes, nec jus mihi civis ademit,
 Qui merui vitio perdere cuncta meo.
 Sed quia peccato facinus non adfuit ullum,
 Nil nisi me patriis jussit abesse focus.
 Utq; aliis, quorum numerum comprehendere non est,
 Cæsareum numen sic mihi mite fuit.
 Ipse relegati, non exulis utitur in me
 Nomine: tuta suo judice causa mea est.
 Jure igitur laudes, Cæsar pro parte virili
 Carmina nostra tuas qualiacunque canunt.
 Jure Deos, ut adhuc cæli tibi limina claudant;
 Téque velint sine se compreor esse * Deum.
 Optat idem populus sed ut in mare flumina vastum,
 Sic solet exiguae currere rius aquæ.
 At tu fortunam, cuius vocor exul ab ore,
 Nomine mendaci parce gravare meam.

ELEGIA XIII.

Ad amicum, qui monebat ut exilium car-
 minibus oblectaret.

* Ludit. **S**cribis ut oblectem studio lacrymabile tempus.
 Nè pereant turpi pectora nostra situ.
 Difficile est quod amice mones, quia carmina lætum
 Sunt opus, & pacem mentis habere volunt.
 Nostra per adversas agitur fortuna procellas;
 Sorte nec ulla meâ tristior esse potest.
 Exigis ut Priamus natorum in funere* plaudat,
 Et Niobe festos ducat ut orba choros.
 Lucribus, an studio videor debere teneri;
 Solus in extremos jussus abire Getas?

Des licet invalido pectus mihi robore fultum,

Fama refert Anyti quale fuisse reo :

Fracta cadet tantæ sapientia mole ruine ;

Plus valet humanis viribus ira Dei.

Ira Dei.

Ille senex dictus sapiens ab Apolline, nullum

Scribere in hoc casu sustinuisse opus.

Ut veniant patriæ, veniant oblia nostri,

Omnis & admissi sensus abesse queat :

At timor officio fungi vetat ipse quieto ;

Cinctus ab in numero me tenet hoste locus.

Adde quod ingenium longâ rubigine læsum

Torpet, & est multò, quam fuit antè, minus.

Fertilis assiduo si non renovetur aratro,

Nil nisi cum spinis gramen habebit * humus.

Tempore qui longo steterit, male currit, & inter

Ingenium
etiam ru-
bigo oceu-
pat.

Carceribus missos ultimus ibit equus.

Vertitur in teneram cariem, remisq; dehiscit,

Siqua diu solitis cymba vacavit aquis.

Me quoq; despero (fuerim cùm parvus & antè)

Illi, qui fueram, posse redire parem.

Contudit ingenium patientia longa malorum ;

Et pars antiqui nulla vigoris adest.

Sæpe tamen nobis ut nunc quoq; sumpta tabella est,

Inq; suos volvi cogere verba pedes :

Carmina scripta mihi sunt nulla, aut qualia cernis,

Digna sui domini tempore, digna loco.

Deniq; NON parvus animo dat gloria vires ;

Et facunda facit pectora laudis amor.

Nominis & fame quondam fulgore trahebar,

Dum tulit, antennas aura secunda meas.

Non adeò est bene nunc, ut sit mihi gloria curæ ;

Si liceat, nulli cognitus esse velim.

Fœcundæ
laudis a-
mor fa-
cundos fa-
cit.

An, quia cesserunt primò bene carmina, suades

Scribere, successus ut sequar ipse meos ?

Pace novem vestrâ liceat dixisse sorores,

Vos istis nostræ maxima causa fugæ.

Utque dedit justas tauri fabricator aheni,

Sic ego do pœnas artibus ipse meis.

Nil mihi debebat cùm versibus amplius esse ;

Sed fugerem' meritò naufragus omne fretum.

Perillus.

At

At puto, si demens studium fatale retentem,

Hic mihi præbebit carminis arma locus.

Non liber hic ullus, non qui mihi commodet aurem

Verbaque significant quid mea norit, adest.

Omnia barbaræ loca sunt, vobisq; ferinæ;

* *Omnia.*

* *Omnia sunt Getici plena timore soni.*

quæ pos-

Ipse mihi videor jam dedidicisse Latinè;

funt plena

Jam didici Geticè Sarmaticèq; loqui.

timore so-

Nec tamen, ut verum fatear tibi, nostra teneri

nant.

A componendo carmine Musa potest.

Naso Geti-

Scribimus, & scriptos absumimus igne libellos;

cam lin-

Exitus est studii parva favilla mei.

guam cal-

Nec possum, & cupio non ullos ducere versus;

luit.

Ponitur idcirco noster in igne labor.

Nec nisi pars casu flammis erepta, dolóve,

Ad vos ingenii pervenit ulla mei.

Sic utinam, quæ nil metuentem tale magistrum

¶ Perdidit, in cineres ars mea versa foret !

ELEGIA XIV.

Ad amicum, quod literas non daret, cum
faceret cætera.

Hanc tuus è Getico mittit tibi Naso salutem ;
Mittere si quisquam, quo caret ipse, potest..

Æger enim traxi contagia corpore mentis,

Libera tormento pars mihi nequa vacet.

Pérq; dies multos lateris cruciatibus uror ;

Sic quoque non modico frigore læsit hyems.

Si tamen ipse vales, aliquâ nos parte valemus ;

Quippe mea est humeris fulta ruina tuis.

Qui mihi cùm dederis ingentia pignora, cùmq;

Per numeros omnes hoc tueare caput :

Quòd tua me raro solatur epistola, peccas ;

Rémq; piam præfas, & mihi verba negas :

Hoc, precor, emenda : quod si correxeris unum,

Nullus in egregio corpore nævus erit.

Pluribus accusem, fieri nisi posset ut ad me

Littera non veniat, missa sit illa tamen.

Dii faciant ut sit temeraria nostra querela,

Téq; putem false non meminisse mei.

Quod

Quod præcor, esse liquet : neq; enim mutabile robur
Credere me fas est pectoris esse tui.

Cuna prius gelido desint absinthia Ponto,

Et careat dulci Trinacris Hybla thymo ;

Immemorem quām te quisqum convincat amici ;

Non ita sunt fati stamina nigra mei.

Tu tamen, ut falsæ possis quoq; pellere culpe.

Nigra sta-
mina.

Crimina, quod non es, nè videare cave.

Utq; solebamus consumere longa loquena

Tempora, sermoni deficiente dies.

Sic fetat, ac referat tacitas nunc littera voces.

Et peragant linguae charta manuq; vices.

Quod tibi nè nimiū videar diffidere, sitq;

Versibus hoc paucis admonuisse satis :

Accipe, quo semper finitur epistola verbo,

Atq; meis distent ut tua fati, Vale.

ELEGIA XV.

Ad Uxorem, quod suis libris sit æterna.

Quanto tibi dederim nostris monumenta libellis,

O mihi me conjux charior, ipsa vides.

Detrahat auctori multum fortuna licebit ;

Tu tamen ingenio clara ferere meo.

Dumq; legar, pariter tecum tua fama legetur ;

Non potes in mæstos omnis abire rogos :

Cumq; viri casu possis miseranda videri,

Invenies aliquas, quæ quod es, esse velint ;

Quæ te nostrorum cum sis in parte malorum,

Fælicem dicant, invideantq; tibi.

Mon ego divitias dando tibi plura dedissem ;

DIVITIS ad manes nil feret umbra suos.

Perpetui fructum donavi nominis ; idq;

Quo dare nil potui munere majus, habes.

Adde, quod rerum sola es tutela mearum ;

Ad te non parvi venit honoris onus :

Quod nunquam vox est de te mea muta, tuiq;

Judicis debes esse superba viri.

Quæ nè quis possit temeraria dicere, persta ;

Et pariter serva mæq; piämq; fidem.

Nam tua, dum stetimus, turpi sine crimine mansit,

Et Fama probitas irreprehensa fuit.

Divitiae ad
inferos
non per-
veniunt.

Par eadem nunc est tibi facta ruina;
Conspicuum virtus hic tua ponat opus. (tum est,
ESSE bonum facile est, ubi quod verat esse remo-
Et nihil officiis nuptar quod obstat habet.

Cum Deus intonuit, non se subducere nimbo,
Id demum est pietas, id socialis amor. (bernat;
R A P A quidem est virtus, quam non fortuna gu-
Que maneat stabili, cum fugit illa; pede.

* Si qua tamen pre- * Si tam est pretium cui virtus ipsa petitum;
merces ip- Inq; parva letis ardua rebus adest:

sa petiti est. Si tempus numeres, per secula nulla facetur;
Fides Pe- Et loca mirantur quae patet orbis iter.
nelopea Aspicis ut longo teneat laudabilis aevò
Nomen inextinctum Penelopea fides?

Fide At nece nil opus est pro me; sed amore fidique
est erga amicos. Non ex difficult fama petenda tibi est.
Nec credideris; quia non facis ista moneri:
Iliacam primo vir pede pressit humum?

At nece nil opus est pro me; sed amore fidique
Non ex difficult fama petenda tibi est.
Nec credideris; quia non facis ista moneri:
Vela damos, quamvis remige puppis eat.

QUI monet ut facias, quod jam facis, i.e. monendo,
Laudat, & hortatu comprobat acta sua.

750.

FINIS.

James
in
1868

To
For For

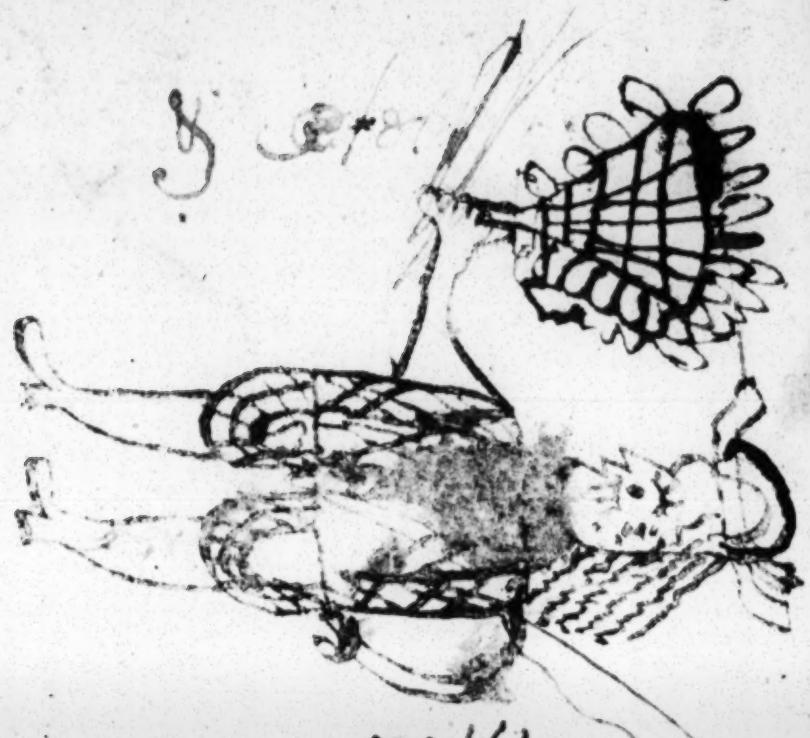
James
in
1868

Par eadem nō nūc est tibi facta ruina ;
 Conspicuum virtus hic tua ponat opus. (tum est,
 ESSE bonum facile est, ubi quod vetat esse remo-
 Et nihil officiis nupta quod obstat habet.
 Cūm Deus intonuit, non se subducere nimbo,
 Vera amici- Id demum est pietas, id socialis amor. (bernāt;
 citia. R A P A quidem est virtus, quam non fortuna gu-
 Que maneat stabili, cūm fugit illa; pede.
 * Si qua tamen pre- * Sit tamē est pretium cui virtus ipsa petitum ;
 tii libi- Inq; parva letis ardua rebus adest :
 merces ip- Si tempus numeres, pér secula nulla tacetur ;
 sa petiti Et loca mirantur quā patet orbis iter.
 est. Aspicis ut longo teneat laudabilis ævo
 Fides Pe- Nomen inextinctum Penelopea fides ?
 nelopea. Cernis ut Admeti cantetur, & Hectoris uxor ?
 Ausaq; in accessu Hiphiās ire rogos ?
 vivat famā jux Philoēia, cuius
 Iliacam primo vix pede pressit humum ?
 Fide opus At nece nil opus est pro me ; sed amore fidēque,
 est erga Non ex diffīclī fama petenda tibi est.
 amicos. Nec te credideris, quia non facis ista moneri :
 Vela damus, quamvis remige puppis eat.
 QUI monet ut facias, quod jam facis, ille monendo,
 Laudat, & hortatu comprobat acta suo.

750.

FINIS.

For For For

over 400

12 mill.

50
50

over 300

F

A

SATYR

AGAINST

Common-Wealths.

---

*Fallitur egregio quisquis sub principe credit
Servitum: nunquam libertas gravior extat
Quam sub rege pio. Claudian. de laudibus Stiliconis.*

LONDON,

Printed for *Francis Hicks*, Bookseller in
Cambridge, 1684,